

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Postoj a vztah Austrálie, Kanady a Nového Zélandu vůči
Commonwealth a Commonwealth Realms**

Hana Voltrová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

**Postoj a vztah Austrálie, Kanady a Nového Zélandu vůči
Commonwealth a Commonwealth Realms**

Hana Voltrová

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červen 2015

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce, PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D., za odborné rady, cenné připomínky, čas a trpělivost, které mi věnoval při jejím zpracování. Zároveň bych chtěla poděkovat za možnost vycestovat do knihovny do Velké Británie.

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Monarchie	13
2.1. Základní informace.....	13
2.2. Typy monarchií.....	14
3 Republika.....	18
3.1. Základní informace.....	18
3.2. Republikanismus	19
4 Velká Británie	21
4.1 Britská monarchie	21
4.2 Pouto Koruny	24
5 Commonwealth.....	26
5.1. Názvosloví	26
5.2. Základní informace.....	27
5.3. Historie	28
5.4. Výhody členství v Commonwealthu.....	32
5.5. Politická charakteristika Commonwealthu	33
5.6. Ekonomická charakteristika Commonwealthu	38
6 Austrálie	41
6.1. Království Austrálie.....	41
6.2. Historie republikanismu a referendum.....	42
6.3. Důvody a motivace pro vznik republiky	49
6.4. Politická scéna, nevládní organizace a otázka monarchie versus republika	50
6.5. Názory australských politických představitelů na problematiku monarchie versus republika.....	52
6.6. Postoje a názory australské veřejnosti na otázku monarchie versus republika	54
6.7. Sociální síť.....	58
7 Kanada.....	60
7.1. Království Kanada	60
7.2. Historie republikanismu	64
7.3. Důvody a motivace pro vznik republiky	65
7.4. Politická scéna, nevládní organizace a otázka monarchie versus republika	66
7.5. Názory kanadských politických představitelů na problematiku monarchie versus republika	68

7.6. Québec	69
7.7. Postoje a názory kanadské veřejnosti na otázku monarchie versus republika	71
7.8. Sociální sítě	74
8 Nový Zéland	76
8.1. Království Nový Zéland	76
8.2. Historie republikanismu	77
8.3. Důvody a motivace pro vznik republiky	77
8.4. Politická scéna, nevládní organizace a otázka monarchie versus republika	81
8.5. Názory novozélandských politických představitelů na problematiku monarchie versus republika	82
8.6. Republikanismus, Treaty of Waitangi a Maorové	85
8.7. Novozélandská vlajka – čas na změnu?	87
8.8. Postoje a názory novozélandské veřejnosti na otázku monarchie versus republika	88
8.9. Sociální sítě	91
9 Komparace	92
9.1. <i>Jak se projevují republikánské snahy a tendence?</i>	93
9.2. <i>Jak se k otázce monarchie versus republika staví politická reprezentace?</i>	96
9.3. <i>Jaký je názor veřejnosti na Commonwealth Realm, monarchii a jaké podpoře se těší republikanismus?</i>	97
10 Závěr	100
11 Seznam použitých zdrojů	105
11.1. Prameny	105
11.2. Literatura	105
11.3. Internetové zdroje	115
12 Resumé	122
13 Přílohy	123

1 Úvod

British Commonwealth of Nations, *British Commonwealth*, *Commonwealth of Nations* nebo jen *Commonwealth* je volné sdružení zemí, které (až na výjimky) spojuje společná minulost a historie v podobě příslušnosti k britskému impériu. Commonwealth v podobě, v jaké jej známe dnes, tedy představuje kontinuitu bývalého britského impéria.

Současný Commonwealth je sdružení spojující 53 států světa, které se rozprostírají na všech kontinentech s výjimkou Antarktidy. Toto mezinárodní uskupení funguje a existuje na základě dobrovolného sdružení nezávislých států, které spolu spolupracují v otázkách rozšiřování demokracie, dobrého vládnutí ve světě či v ochraně lidských práv. Mezi členskými státy existuje také samozřejmě ekonomická provázanost a úzká obchodní spolupráce.

Patnáct států Commonwealthu se od zbývajících členských států tohoto uskupení odlišuje v jedné zásadní věci. Britského panovníka, v současné době královnu Alžbětu II., uznávají nejen jako hlavu Commonwealthu, ale i jako vlastního nejvyššího státního představitele. Jsou tak součástí takzvaného pouta Koruny neboli *Commonwealth Realms*.

Většinu z těchto patnácti států, respektive šestnáct i s Velkou Británií, tvoří geopoliticky, ekonomicky, politicky, ale i dle počtu svých obyvatel více méně nevýznamné státy. Z těchto důvodů lze pochopit, že těmto, jinak plně nezávislým a svrchovaným státům, těsné spojení s Velkou Británií vyhovuje.

V případě tří států tomu tak není. Jde o Austrálii, Kanadu a o Nový Zéland. Z geopolitického hlediska jde o velmi významné státy světa, dle rozlohy území téměř o největší státy světa (toto samozřejmě neplatí o Novém Zélandu) a z ekonomického a sociálně-kulturního hlediska se jedná o nejvyspělejší a nejrozvinutější státy světa. Přesto však zůstávají nejen členy Commonwealth, ale i součástí Commonwealth Realms. Spolu s Velkou Británií jsou Austrálie,

Kanada a Nový Zéland často označovány jako „*jádro Commonwealthu*“¹ (Bowden 2011). V roce 2014 byla dokonce založena platforma *Commonwealth Freedom of Movement Organisation*, jejímž cílem je dosáhnout volného pohybu mezi těmito čtyřmi státy (Commonwealth Freedom of Movement Organisation 2015).²

Austrálie, Kanada a Nový Zéland mají mnohé společné znaky, například převážnou většinu obyvatel tvoří potomci osadníků z Britských ostrovů, kteří do těchto končin světa přicházeli od šestnáctého či sedmnáctého století. Všechny tyto státy jsou stabilní parlamentní demokracie a částečně proto, částečně kvůli dříve zmíněné hospodářské vyspělosti, jsou všechny tyto státy častou cílovou stanicí pro imigranty. Následkem toho dochází k promíchání struktury obyvatelstva a přirozená inklinace k Velké Británii a britské koruně se postupně snižuje. Při analýze a popisu situace v Kanadě zároveň nelze opominout existenci Québecku a přítomnost významné frankofonní menšiny. Ta logicky nadšení z britské koruny nesdílí.

Ve vztahu mezi těmito třemi vybranými státy a Velkou Británií, popřípadě celým britským impériem či následně nástupnickým Commonwealthem, je důležitých několik letopočtů. Jsou to roky 1867 pro Kanadu, 1901 pro Austrálii a 1907 pro Nový Zéland, kdy tyto státy získaly neoficiální nezávislost a jako první se mohly pyšnit statusem dominia. Přelomovými milníky byly roky 1926 a následně 1931, kdy britská dominia získala oficiálně nezávislost a došlo ke vzniku samotného Commonwealth of Nations. Významným byl rovněž rok 1973, kdy Velká Británie vstoupila do tehdejšího Evropského společenství. Dosud byla převážná většina jejich nejen obchodních vazeb právě ke státům Commonwealthu, po vstupu Británie to ale již nebylo možné.

V rámci této diplomové práce bych se chtěla zaměřit na vztah a postoj Austrálie, Kanady a Nového Zélandu právě vůči Commonwealth Realms a britské koruně. Cílem práce bude na základě analýzy procesů uvnitř států zjistit

---

¹ V originále „*core Commonwealth*“

² Dostupné na: <http://www.cfmo.org/p/about-us.html>; 26. 6. 2015.

a následně porovnat, jak se shoduje a odlišuje postoj těchto států ke Commonwealthu, ke Commonwealth Realms a k britské monarchii. S postojem k monarchii je rovněž spojen republikanismus. Republikánské myšlenky, tendence a projevy budou tedy rovněž podrobeny analýze a takto získané informace budou tvořit významnou část práce. Komparace postoje Austrálie, Kanady a Nového Zélandu k britské Koruně nepatří mezi často zpracovaná témata, a v českém prostředí už vůbec.³ Chtěla bych proto vytvořit ucelený text, který shrne nejdůležitější body, které se problematiky týkají.

Použitou metodou bude obsahová analýza, analýza kvalitativních dat a následná komparace. Vzhledem k rozsáhlosti tématu jsem si vymezila zkoumaný časový úsek. Konkrétně se budu zabývat situací od roku 1990. Tento rok jsem zvolila proto, že na přelomu konce osmdesátých a devadesátých let došlo v mezinárodním systému k mnoha zásadním změnám. Větší důraz bude kladen na období posledních pěti let, tedy přibližně od roku 2010. I tak ale v práci stručně zmíním historii republikánství a důležité okamžiky, jež byly pro tento politický směr zásadní, avšak odehrály se v období před rokem 1990. Výzkumné otázky budou zároveň tvořit komparační kritéria této komparace. Položím si následující otázky:

Jak se projevují republikánské snahy a tendence?

Jak se k otázce monarchie versus republika staví politická reprezentace?

Jaký je názor veřejnosti na Commonwealth Realms, monarchii a jaké podpoře se těší republikanismus?

Celá diplomová práce bude rozdělena na dvě hlavní části, na teoretickou a praktickou. Teoretická část této práce bude následně rozdělena na dvě nestejně

---

³ Odborníci se nejčastěji věnují/ věnovali Austrálii, konkrétně pak analýze referenda z roku 1999. Výrazně menší počet politologů a odborníků na mezinárodní vztahy se pak zabývá komparací postojů k monarchii v Austrálii a v sousedním Novém Zélandě (Kullmann 2008: 442). Tato skutečnost je zřetelná v množství odborných textů zabývajících se vztahem k monarchii jednotlivých států, jež lze vyhledat v databázích: největší množství textů se týká Austrálie, naopak Kanadě je věnováno naprosté minimum pozornosti.

rozsáhlé kapitoly a v každé z nich se budu zabývat jedním fenoménem. Nejprve obecně vysvětlím, co to je monarchie, co je pro tuto formu státu charakteristické a na jakém principu funguje. Následovat bude typologie monarchií, jelikož existuje několik typů tohoto státního zřízení. Největší rozsah bude věnován konstituční monarchii, jelikož Velká Británie a spolu s ní díky svému členství v Commonwealth Realms i Austrálie, Kanada a Nový Zéland jsou konstitučními monarchiemi.

Jelikož se v práci chci věnovat republikánským tendencím ve zkoumaných státech, tedy v Austrálii, v Kanadě a na Novém Zélandě, tak v druhé části teoretické kapitoly rovněž uvedu charakteristiku republikanismu a zmíním republiku jako formu státu.

Praktická část práce bude rovněž rozdělena na několik kapitol a podkapitol. První částí bude kapitola věnující se monarchii Velká Británie. Zde bych chtěla zmínit principy, na jejichž základě britská monarchie funguje. Důležitá bude především role panovníka a přehled pravomocí, kterými disponuje. Kapitola věnovaná britské monarchii je nezbytná z důvodu, že na jejím základě a dle jejího vzoru funguje i patnáct dalších států, jež tvoří Commonwealth Realms.

Tématem druhé kapitoly praktické části bude Commonwealth. Zde bych se chtěla zabývat nejen vznikem a vývojem tohoto společenství, ale i jeho fungováním. Pojem fungování myslím nejen z politického hlediska, ale také z hlediska ekonomického. Ekonomické provázání mezi členskými státy a výhody s tím spojené jsou jedním z důvodů, jestli ne přímo tím nejdůležitějším, proč mnohé členské státy zůstávají v tomto společenství a proč státy, které s Velkou Británií nesdílejí společnou minulost, mají zájem na tom, být součástí tohoto uskupení (BBC News 2012).⁴ V této kapitole bych rovněž chtěla zmínit specifika a výhody, které Commonwealth poskytuje svým členským státům.

V následujících částech a kapitolách se již budu věnovat jednotlivým případům a otázkám, na něž budu hledat odpovědi, a následně pak samotné

---

⁴ Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1554175.stm, 21. 4. 2015.

komparaci. Ve všech třech případových studiích se budu snažit postupovat podle osnovy, tedy u všech tří států stručně charakterizovat danou monarchii, zmínit historii republikánské myšlenky, uvést hlavní argumenty uváděné republikány a shrnout postoj politických reprezentantů a postoj veřejnosti.

S otázkou zavedení republiky či zachování monarchie je jak v Austrálii, tak v Kanadě a i na Novém Zélandu spojen minimálně jeden specifický fenomén, který jsem se v textu rovněž zmínila. V Austrálii to je referendum o republice, které proběhlo v roce 1999. V Kanadě tuto debatu ovlivňuje unikátní pozice a role frankofonního Québecu. Na Novém Zélandu jsou s otázkou zachování monarchie a zavedení republiky spojeny a řešeny dvoje témata. Prvním je debata ohledně změny designu novozélandské vlajky. Druhým tématem specifickým pro Nový Zéland je postavení novozélandských Maorů v rámci novozélandského systému, který je upraven prostřednictvím Treaty of Waitangi uzavřené mezi zástupci maorských kmenů a zástupci britské monarchie.

Při zpracování této diplomové práce jsem pracovala se širokým spektrem literatury. Kromě několika výjimek se, s ohledem na téma, jednalo o anglicky psanou literaturu. Základní kostru práce tvoří informace získané z knih, sborníků a odborných časopisů nacházejících se ve sbírkách Britské národní knihovny *The British Library*. Bez této literatury by práce vznikala velmi složitě, jelikož se jedná o publikace v České republice nedostupné. Některé články nebylo možné dohledat ani v odborných databázích.

Velké množství informací jsem získala a využila z oficiálních webových stránek institucí, vlád, politických i nepolitických platforem a organizací. Pracovala jsem rovněž se zpravodajskými servery ze zkoumaných zemí. Jak jsem zmínila, největší důraz jsem kladla na vývoj v posledních pěti letech, proto jsem tento typ zdrojů informací využívala velmi často a to z důvodu, že události, jež se v tomto časovém úseku odehrály, nejsou zpracovány do odborných textů.

V textu práce často zmiňuji výsledky nejrůznějších průzkumů veřejného mínění na danou problematiku. Bohužel ne vždy se mi podařilo dohledat původní

statistiky, a to jak historické, tak ani současné, častěji tedy cituji sekundární zdroje.

V současné době tvoří nedílnou součást našich životů sociální sítě. Austrálané, Kanadáné i Novozélandáné patří v této záležitosti k neaktivnějším uživatelům na světě, proto si myslím, že součástí této práce by měl být i stručný pohled na to, jakým způsobem se na sociálních sítích prezentují republikánská a naopak monarchistická uskupení ze zkoumaných zemí a jaké podpoře se těší. Pro tuto část jsem zvolila dvě nejrozšířenější sociální sítě, tedy Facebook a Twitter.

V úvodu je ještě nezbytné zmínit používanou terminologii. Alžběta II. je královnou všech šestnácti států Commonwealth Realms, avšak většina veřejnosti na ni pohlíží pouze jako na britskou královnu, a nikoliv jako na královnu Austrálie, Barbadosu, Jamajky či Kanady. Tímto velmi často argumentují odpůrci monarchie. Já v textu budu hovořit o Alžbětě II. jako o britské královně a to z důvodu, že s tímto titulem lépe vynikne podstata a příčina monarchisticko-republikánské debaty ve zkoumaných zemích.

2 Monarchie

2.1. Základní informace

Původ slova monarchie anebo monarcha lze, stejně jako u mnoha dalších termínů a pojmů z oboru politologie, vystopovat v řečtině. Tento termín je složeninou ze slov *mono* neboli sám, a *archein*, jež lze přeložit jako vládnout (Schiel 2005: 5).

Slovo „monarchie“ je neutrální pojem, který se obecně používá pro označení takového typu státního zřízení, kde nejvyšší pozici či úřad ve vládě zastává a největší moc v rukou má monarcha. Jinými slovy, monarchie je takový stát, v jehož čele stojí monarcha. Monarcha svou funkci hlavy státu nejčastěji zdědí po svém předkovi. Funkce tedy přechází z jedné generace na druhou v rámci panovnické rodiny. Dalo by se také říci, že panovník se do své funkce rodí (Harris 2005: 4; Steffoff 2008: 21).

Funkční období, respektive vláda monarchy není nijak časově omezena. Ve většině monarchií na světě v minulosti i v přítomnosti platilo, že panovník vládne až do své smrti. Zřídka, avšak přece, nastane situace, že se panovník dobrovolně rozhodne, či je k tomu okolnostmi přinucen, vzdát se trůnu. Svou abdikací panovník umožní nástup k moci a na trůn svému nástupci (Harris 2005: 5). Této situaci jsme mohli být svědky v nedávné minulosti hned dvakrát, když abdikovali ve prospěch svých potomků panovníci Nizozemska a Španělska.

Monarchie jako takové jsou nejstarší formou státního zřízení. Dá se říci, že téměř každý stát na světě byl ve své historii po alespoň krátkou dobu monarchií. Legitimita panovníka byla a dodnes je definována a potvrzena příslušností k vládnoucímu rodu a dědičným právem vládnout. Panovníci se v převážné většině případů těší velké autoritě, respektu a uznání. To je dáno především tím, že od počátku dějin monarcha vykonával a zastával jak aktivity světské, tak duchovní či náboženské. V mnoha případech panovníci svůj původ odvozovali přímo od boha či bohů, kteří byli na území daného státu vyznáváni a uctíváni (Coakley 2011: 270).

V minulosti platilo, že panovník disponoval nejvyšší autoritou a reálně vládl své zemi (Steffoff 2008: 21). Ačkoliv politická role monarchů prošla v průběhu dějin výrazným vývojem, dostala významných změn a v mnoha státech je dnes politická role a funkce monarchů již jen čistě symbolická, tak důležitost a význam náboženské role panovníka přetrvala do dnešních dní. Ve třech evropských monarchiích, konkrétně v Dánsku, Norsku a ve Velké Británii, jsou panovníci povinni být příslušníky státní protestantské církve (Coakley 2011: 271).

2.2. Typy monarchií

Jak již bylo řečeno, monarchie je nejstarší typ státního zřízení, který byl využíván téměř ve všech státech na světě. Z toho jednoznačně vyplývá, že všechny známé monarchie, ať již z historie či současné doby, nemohou být stejné a že mezi nimi musí být jednoznačně rozdíly. V praxi můžeme rozeznat několik typů monarchií.

Prvním typem je absolutní či absolutistická monarchie. Absolutistická monarchie je nejstarším typem monarchie. V minulosti to bývala rovněž nejrozšířenější forma. V praxi se absolutní monarchie vyznačuje tím, že panovník má ve svých rukou veškerou moc nad územím celého svého státu a nad všemi jeho obyvateli. Činy a veškerá existence panovníka jsou v tomto typu zřízení nadřazené právu (Schiel 2005: 5). Legálně organizovaná opozice v absolutních monarchiích téměř neexistuje (Central Intelligence Agency 2015d).⁵

Druhým typem je limitovaná monarchie. Jak již název napovídá, tak funkce limitovaného monarchy je čistě ceremoniální. Panovník nedisponuje téměř žádnou politickou mocí (Schiel 2005: 5). Limitovaná monarchie se následně dělí ještě na další dva druhy. Oba druhy jsou si ve své podstatě velmi podobné, někteří autoři tedy ani ve svých textech dělení nevyužívají.

---

⁵ Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2128.html>, 6. 3. 2015.

- Prvním z nich je takzvaná monarchie parlamentní. Pro tento typ monarchie je charakteristické, že panovník se aktivně neúčastní politického rozhodování. Jeho funkce je spíše reprezentativní. Reálný výkon moci je provozován voleným parlamentem, vládou a předsedou vlády (Adamová a kol. 2001: 132).
- Druhým typem limitované monarchie je monarchie konstituční. Postupem času došlo k omezení panovníkovy moci do dnešní, převážně symbolické, podoby, kdy panovníkova moc je limitována ústavou dané země (Coakley 2011: 271; Schiel 2005: 5). V ústavě je pak zaneseno a vymezeno, jakými právy a povinnostmi panovník disponuje. Rovněž tam bývá zmíněno, za co má panovník zodpovědnost (Central Intelligence Agency 2015d).⁶ Panovník v konstitučních monarchiích musí zůstat politicky neutrálním (The Official Website of The British Monarchy 2015a).⁷

Konstituční monarchie se rozvinuly především na evropském kontinentu. Jejich počátky lze hledat v situaci, kdy byl panovník z nejrůznějších důvodů přinucen omezit svou moc a rozdělit se o ni spolu s parlamentem a ministry specializujícími se na konkrétní záležitosti (Coakley 2011: 271).

V kontextu evropských konstitučních monarchií to v praxi znamenalo a znamená ukončení používání královského veta na předložené zákony, plnou nezávislost soudní moci a fakt, že ministři se zodpovídají pouze parlamentu (Coakley 2011: 271).

V praxi to celé znamenalo, že panovník ztratil možnost samostatně rozhodovat, a to za všech okolností. Od této doby panovník musí jednat dle rad a doporučení ministerského předsedy a vlády. Panovník společně se ztrátou samostatného vládnutí a rozhodování v politických záležitostech země stejně tak ztratil zodpovědnost za rozhodnutí, jež byla, jsou a budou vládou přijata. Od

⁶ Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2128.html>, 6. 3. 2015.

⁷ Dostupné na:

<http://www.royal.gov.uk/MonarchUK/HowtheMonarchyworks/Whatisconstitutionalmonarchy.aspx#>, 6. 3. 2015.

tohoto okamžiku se panovníka netýká ani případná kritika za špatné kroky a chybná rozhodnutí. Veškerá zodpovědnost, kritika, hrozba odvolání či jiné ohrožení postavení, stejně tak příležitost čelit a postavit se výzvám, to vše bylo přeneseno a převedeno na ministerského předsedu (Barker 1951a: 4).

Dle Barkerových slov, moderní konstituční monarchie by mohla být označena jako „*dualistický systém*.“⁸ Důvodem je skutečnost, že v centru pozornosti a veškerého politického dění jsou dva aktéři, z nichž tím prvním je hlava státu (*head of state*), tím druhým je předseda vlády (*head of government*). První z nich jedná, ve formálním významu slova, na základě rad a doporučení, kterých se mu dostane. Druhý z aktérů nabízí a poskytuje ony rady a doporučení, na jejichž základě jsou jednání a kroky založeny (Barker 1951a: 4).

Na druhou stranu je však třeba podotknout, že panovník nemusí jen čistě a pouze přijímat a slepě následovat rady a rozhodnutí ministerského předsedy a členů vlády. Panovník jim rovněž může poskytnout své návrhy na řešení problémů a nabídnout své rady a názory, které s ohledem na své často dlouholeté zkušenosti a rozsáhlé znalosti vnitrostátní i mezinárodní politiky zajisté má (Barker 1951a: 5-6).

Na tomto místě je nezbytné zmínit, že role panovníka v konstituční monarchii není nic podřadného ani ponižujícího. Stejně tak tento systém není jen slabou útěchou a nostalgickou vzpomínkou na doby dávno minulé, kdy monarcha byl nejdůležitějším politickým představitelem vykonávajícím veškerou moc na území svého státu. Skutečnost je taková, že panovník sice na straně jedné nemá hlavní slovo v politických záležitostech, na straně druhé panovník disponuje výraznou morální autoritou (Coakley 2011: 272).

Jak Brenda R. Lewis vysvětluje, tak se lidé k monarchii jako k celku a k panovníkovi především upínají ve své přirozené potřebě „*najít bezpečí v autoritě*“

---

⁸ V originále „*system of dualism*.“

a pocitu jistoty, že tu autoritu má někdo, komu se dá věřit, že dokáže uchovat zavedený způsob života“ (Lewis 2011: nestránkováno).⁹

S ohledem na minulost a tradice, panovník působí a vystupuje jako naprosto jedinečný představitel svého státu či národa. Nejrůznější ceremoniály a události v rámci monarchovy rodiny a příbuzenstva, jako jsou svatby, narození potomků či naopak pohřby, pak posilují národní cítění a sounáležitost mezi obyvateli dané monarchie (Coakley 2011: 272).

Barker následně dodává, že jakkoliv se to může zdát paradoxní a téměř nepochopitelné, panovník si navzdory omezené moci zachoval nejen důstojnost, ale také autoritu. *„V jednom ohledu abdikoval. V druhém ohledu korunoval sám sebe novou a mnohem zářivější korunou“ (Barker 1951a: 4).¹⁰*

Kromě výše zmíněných či naznačených, parlamentní či konstituční monarchie představuje oproti republice několik výhod, a to především:

- Panovník je nestranný a aktivně nezasahuje do činnosti vlády
- Panovník představuje kontinuitu mezi minulostí a současností a ztělesňuje tradice a historii státu (Faversham Stoa 2015).¹¹

---

⁹ V originále: *„To find safety in authority and reassurance in the exercise of that authority by those who can be trusted to preserve an established way of life.“*

¹⁰ V originále: *„In one sense he abdicated. In another sense he has crowned himself with a new and brighter crown.“*

¹¹ Dostupné na: <http://stoa.org.uk/topics/monarchy/republicanism-pros-and-cons.pdf>; 26. 6. 2015.

3 Republika

3.1. Základní informace

Pojem „republika“ se nejprve užíval jako označení pro to, čemu se dnes říká stát.¹² Lze tedy říct, že ačkoliv kořeny státních útvarů, jejichž politické zřízení bylo nazývané jako republika, můžeme nalézt v antickém období, tak republiky ve významu, v jakém je známe dnes, tedy jako státy bez krále, se objevují až v průběhu sedmnáctého století (Hankins 2010: 454; McLean – McMillan 2009: 459).

Zlomovým obdobím pak byl konec osmnáctého století, kdy se odehrály dvě důležité revoluce, po nichž byly odstraněny monarchie a nastoleny republiky. Těmi revolucemi jsou myšleny americká a francouzská revoluce (Lane 1966: 406).

Robertson charakterizoval republiku dvěma způsoby. Běžnější definice zní, že republika je systém vlády, který není monarchií. Odbornější definice říká, že republika je takový systém vlády, kde u moci není ani aristokracie, ani oligarchie. Autor však zároveň doplňuje, že republikánské zřízení automaticky neznamená, že stát je demokratický (Robertson 1986: 288).

Slovo republika pochází z latiny. Respektive, jedná se o složeninu latinských slov *res* a *populi*, což se obecně překládá jako věc veřejná. Dle klasických definicí je republika taková forma státu, kde se klade důraz na veřejné záležitosti a na politickou komunitu. Charakteristickým rysem republiky a základním prvkem vlády v takovýchto státech je pak důraz na vládu práva. Prostřednictvím vlády práva se dosáhnout pořádku, umírněnosti a kontroly. Vláda práva platí rovněž za nejvyšší politickou autoritu v republice (Kurian 2011).

Klíčový rozdíl mezi parlamentní/ konstituční monarchií a republikou je v tom, jaký aktér je nejvyšším představitelem výkonné moci a kdo tedy stojí

---

¹² V *Concise Oxford Dictionary of Politics* se jako ilustrace doplňuje Platonovo dílo *Republika* (McLean – McMillan 2009: 459).

v čele státu. V případě monarchie je v čele státu dědičný monarcha, který svůj úřad vykonává obvykle až do své smrti. V případě republiky stojí v čele státu volený prezident, jehož funkční období je časově ohraničeno. Prezident je volen buď přímo občany své země, nebo nepřímo prostřednictvím členů parlamentu (Kurian 2011) a neodvozuje svůj původ od boha (Coakley 2011: 274).

3.2. Republikanismus

Pojem „republikanismus“ se v politologii a ve filozofii užívá ve dvou významech. Kořeny prvního typu republikanismu lze nalézt v myšlenkách a dílech západních autorů, Machiavellim počínaje, přes Montesquieua, Jeffersona, Madisonem konče, kteří se inspirovali klasickými antickými autory, jako byl Aristoteles či Cicero. Tito myslitelé ve svých pojednáních o republikanismu kladli důraz na hodnoty typu politická participace v samosprávných jednotkách, občanské ctnosti či vládu práva. Tento typ republikanismu je často nazývaný *klasický* (Lowett 2014; Oberdiek 2008).

O druhém typu republikánské tradice lze jednoduše říct, že je současný. Často se pro tento typ užívají označení *civic republicanism* nebo *neo-republicanism*. Základem tohoto myšlenkového směru je důraz na politickou svobodu či nezávislost na „svévolné vůli, cizí moci.“¹³ Současní republikáni kladou rovněž důraz na demokracii, občanství a možnost změny. Tím se myslí nejčastěji propracovaný systém *check and balances*, pravidelně konané volby, dohlížení na činnost zvolených zástupců a politiků a především možnost volit a být zvolen. To činí z lidí skutečné občany se všemi právy, nikoliv jen subjekty, o kterých je rozhodováno a kterým je vládnuto. Tento směr je spojen především s autory Phillipem Pettitem a Quentinem Skinnerem (Lowett 2014; Oberdiek 2008).

Dalším, kdo uvedl svůj názor na to, co je republikanismus, je Frederick C. Lane, který tak učinil ve svém článku: „*Používám slovo republikanismus ke shrnutí několika cílů: odmítnutí dědičného královského majestátu a navržení*

---

¹³ V originále: *arbitrary will of an "alien power"* (Oberdiek 2008).

jiných forem vlády, které by dle jejich tvůrců umožnily a podpořily více lidí v aktivní účasti na tvorbě práva a výběru lídrů“ (Lane 1966: 405).¹⁴

Mezi nejčastější argumenty republikánů, proč by mělo dojít ke zrušení monarchií a nastolení republiky:

- Dle republikánů by všichni občané měli mít právo zvolit si hlavu státu. Monarchie tak svým občanům jejich základní právo upírá. Stejně tak by všichni občané měli mít možnost být do role hlavy státu zvoleni.
- Republikáni rovněž nesouhlasí s tím, že ve většině případů panovník zastává funkci nejvyššího představitele církve a tím dochází k propojení politiky a náboženství.
- Monarchie představuje zastaralost, zpátečnictví, elitářství, hierarchii a ještě je finančně nákladná (Faversham Stoa 2015).¹⁵

---

¹⁴ V originále: „I use the word *republicanism* to summarize one set of goals: the rejection of hereditary kingship in order to devise other forms of government that their creators believed would permit and encourage more men to participate more actively in making laws and choosing leaders.“

¹⁵ Dostupné na: <http://stoa.org.uk/topics/monarchy/republicanism-pros-and-cons.pdf>; 26. 6. 2015.

4 Velká Británie

4.1 Britská monarchie

Významným milníkem v dějinách britské monarchie bylo přijetí *Bill of Rights* v roce 1689. Tento dokument vymezoval a stanovoval limity a hranice, v jejichž rozmezí mohl panovník vykonávat svou moc a činit rozhodnutí. Britská monarchie byla od té doby nazývaná limitovanou monarchií. Limity omezující panovníkovu moc byly publikovány jak v *Bill of Rights*, tak již i o několik staletí dříve v dokumentech *Magna Charta* a *Petition of Rights*. Vzhledem k tomu, že se jedná o ústavní dokumenty, tak lze pro Velkou Británii používat i označení konstituční monarchie (Barker 1951a: 3; Bill of Rights Institute 2010).¹⁶

Bill of Rights představoval omezení moci panovníka, stále mu však byl ponechán velký prostor k působení a hranice toho, co stále bylo a co naopak již nebylo v jeho kompetencích, byla vymezena jen neurčitě, takže debaty a diskuze ohledně pravomocí krále nebyly nic výjimečného (Barker 1951a: 3).

Řešení se objevilo na konci osmnáctého století, přesněji v roce 1783, kdy se William Pitt stal předsedou vlády. Pitt předsedal jednobarevnému kabinetu a jeho funkce spočívala v tom, že „*přebíral rozhodnutí, která vydal Kabinet; a zodpovědně vůči národnímu mínění, stejně tak vůči názorům vyjádřeným v Parlamentu, vydával vlastní rozhodnutí*“ (Barker 1951a: 3-4).¹⁷

Navzdory všeobecnému přesvědčení o tom, že britský panovník může vykonávat pouze čistě ceremoniální funkce, tak může nejen teoreticky, ale i reálně vykonávat mnohem více činností. Britský panovník, královna Alžběta II., tak stále zastává podle britské nepsané ústavy v britském politickém systému klíčovou pozici (Harvey 2004: 34).

Právě neexistence klasické psané ústavy teoreticky poskytuje prostor a umožňuje případné upravování rozdělení pravomocí a pravidel vládnutí pro

---

¹⁶ Dostupné na: <http://billofrightsinstitute.org/resources/educator-resources/americanpedia/americanpedia-documents/english-bill-of-rights/>; 4. 3. 2015.

¹⁷ V originále: „*taking decisions in taht Cabinet; and responsible to nation opinion, as that opinion expressed in Parliament, for the desicion which he takes*“

panovníka i premiérského předsedu a jeho Kabinet. Prakticky je ale vztah mezi těmito aktéry výkonné moci upraven a definován na základě zvykového práva, běžných zákonů a konvencí. Jinými slovy, britská monarchie je upravována, řízena a vlastně celkově funguje na základě zvyklosti (Harvey 2004: 35).

Mezi zvyklosti, které definují fungování britské monarchie a vlády a které určují panovníkovy pravomoci, patří například pravidelné každoroční otevírání Parlamentu. Formálně totiž vláda a parlament, ačkoliv demokraticky zvoleny, spadají pod panovníkovu autoritu. Nově zvolení poslanci přísahají věrnost a poslušnost panovníkovi, a nikoliv ústavě či národu, jako je obvyklé v ostatních státech na světě. Panovník má právo rovněž parlament svolat a naopak, v případě problémů, i rozpustit. Stejně tak panovník má právo jmenovat a popřípadě odvolat předsedu vlády (Harvey 2004: 35; The Official Website of The British Monarchy 2015b).¹⁸

Ve skutečnosti ale panovník tak široké pole působnosti, jak se v předchozích odstavcích může zdát, nemá. Záležitosti typu vstup do války, uzavírání smluv či uznávání nových států, to vše je řešeno na půdě parlamentu a panovník v dnešní době již o těchto záležitostech nerozhoduje (Harvey 2004: 35).

Politické aktivity, které britský panovník vykonává ve sféře vnitřní domácí politiky, lze obecně rozdělit na dva druhy. Tím prvním jsou aktivity formálně ceremoniálního charakteru. Druhým typem jsou praktické aktivity, které britský panovník reálně v oblasti politiky vykonává. Ačkoliv to tak na první pohled možná nevypadá, panovník je aktivní v obou zmíněných druzích aktivit (Barker 1951b: 7-8).

Formální, popřípadě ceremoniální aktivity, jsou takové, které vykonává explicitně pouze sám panovník. Zahrnuje to činnosti jako schvalování zákonů, jmenování do úřadů či velení ozbrojeným složkám. Soudy pak jednájí jménem

---

18

Dostupné na:
<http://www.royal.gov.uk/MonarchUK/QueenandGovernment/QueenandGovernment.aspx>, 6. 3. 2015.

panovníka. Další činností, kterou panovník vykonává, je propůjčování jeho jména a podpisu. Platí však, že veškerá rozhodnutí, která jsou vydána a přijata panovníkovým jménem, stejně tak všechny dokumenty, které panovník stvrdí svým podpisem, byly vytvořeny a odsouhlaseny jinými politickými aktéry (Barker 1951b: 9-10).

Mnohem důležitější, než jsou aktivity formálně ceremoniální, jsou aktivity praktické. Ty vedou k tomu, že panovník, jehož jménem jsou veškerá rozhodnutí a zákony vydávány, a podpis, kterým se vše stvrdí, nejsou nijak zneužity. Panovník je neustále pravidelně o veškerém politickém dění informován a stejně tak je i pravidelně konzultován. Tím, kdo má pravomoc na jednávání a diskutování s panovníkem, je ministerský předseda. Toto neustálé informování a konzultování činí z panovníka, vzhledem k jeho dlouholetému a velmi často celoživotně zastávanému úřadu, centrální zdroj informací a dlouhodobých zkušeností. Barker to skvěle shrnul větou, že „*Ministři přicházejí a odcházejí: král zůstává*“ (Barker 1951a: 11).¹⁹ Britský panovník si však stále musí uchovat striktní politickou neutralitu. Je mu upřeno právo volit ve volbách a i jakkoliv se k volbám vyjadřovat (The Official Website of The British Monarchy 2015b).²⁰

Mezi panovníkovy pravomoci rovněž patří funkce reprezentativní. Panovník tedy reprezentuje Spojené království Velkou Británie a Severního Irska na mezinárodní scéně. Mezi pravomoci britského panovníka v tomto případě patří aktivity, jako je například přijímání zahraničních velvyslanců či přijímání a zajištění zábavy a programu pro hlavy států, které do Spojeného království přicestují na státní návštěvu. Panovník osobně rovněž podniká četné zahraniční návštěvy, kterými utužuje diplomatické a ekonomické vztahy mezi Spojeným královstvím a ostatními státy (The Official Website of The British Monarchy 2015c).²¹

---

¹⁹ V originále: „*Ministers come and go: the King remains*“

²⁰

Dostupné

na:

<http://www.royal.gov.uk/MonarchUK/QueenandGovernment/QueenandGovernment.aspx>, 6. 3. 2015.

²¹

Dostupné

na:

<http://www.royal.gov.uk/MonarchUK/HowtheMonarchyworks/TheRoleoftheSovereign.aspx>; 6. 3. 2015.

Britský panovník ještě zastává jednu неотředitelnou funkci, a to funkci symbolickou. Ta je kromě ústavního ukotvení dalším důvodem pro fungování monarchie. V řeči symboliky, monarchie znamená vždy něco mocného a trvalého, a jako taková je univerzálně a všeobecně uznávaná (Harvey 2004: 35).

Panovník tedy působí nejen jako hlava státu, ale i jako hlava národa (*head of nation*), jež posiluje sociální a kulturní soudržnost národa. Působí jako jednotící prvek v jinak multinárodnostní realitě Spojeného království. Panovník se také angažuje v nejrůznějších veřejně prospěšných aktivitách a charitativních institucích a projektech (The Official Website of The British Monarchy 2015c).²²

4.2 Pouto Koruny

Britský panovník je kromě Spojeného království Velké Británie a Severního Irska rovněž hlavou Commonwealthu a dalších patnácti států, jež tvoří Commonwealth Realms. Barker ve své knize přirovnal vztah mezi britskou monarchií a zeměmi Commonwealthu k dvěma kruhům. Dle jeho slov, první okruh zahrnuje ty země Commonwealthu, „*kteřé britského krále uznávají nejen jako symbol jejich sdružení, ale také jako příjemce jejich věrnosti.*“²³ Druhou skupinu, nebo okruh, tvoří země, které britského panovníka uznávají jako symbol jejich spojitosti a členství v Commonwealth (Barker 1951b: 16).²⁴

Commonwealth Realms lze kvůli principům, na jejichž základě funguje, považovat za personální unii. Personální unií je nazývané takové politické uspořádání, kde minimálně dva monarchistické státy spojuje postava společného panovníka. Personální unie jako celek nedisponuje mezinárodněprávní

---

²² Dostupné na:

<http://www.royal.gov.uk/MonarchUK/HowtheMonarchyworks/TheRoleoftheSovereign.aspx>; 6. 3. 2015.

²³ V originále: „*which acknowledge the King as not only symbol of their association, but also the recipient of their allegiance.*“

²⁴ Podrobné informace v kapitole věnující se Commonwealthu.

subjektivitou, subjektem mezinárodního práva jsou proto všechny členské státy personální unie (Adamová a kol. 2001: 159).²⁵

Je mnoho důvodů, proč i dnes, ve 21. století, lidé, a není jich mnoho, zastávají názor, že by jejich země měla zachovat status quo a nadále zůstat konstituční monarchií v čele s britským panovníkem. Peter John Boyce ve své knize nabízí vysvětlení a cituje některé autory, kteří se této otázce zabývali. První vysvětlení přetrvávající oblíbenosti monarchie přinesl Ian Gilmour, který tvrdí, že „*moderní společnosti stále potřebují mýtus a rituál*“ (Gilmour cit. dle Boyce 2008a: 7).²⁶ Boyce pak dodává, že právě panovník s celou svou rodinou mohou mýty a rituály ztělesňovat a představovat (Boyce 2008a: 7).

---

²⁵Na podobném principu jako personální unie funguje i reálná unie. Také se jedná o politické uspořádání, kdy mají minimálně dva monarchistické státy stejného panovníka. Od personální unie se však ta reálná liší v jednom zásadním bodě. Reálná unie je považována za jeden celkový subjekt mezinárodního práva. Jednotlivé členské státy tedy subjektivitou v mezinárodním právu nedisponují. Jednotlivé státy nemohou také obvykle samostatně rozhodovat o zahraniční politice, obraně a měně (Žaloudek 1999: 382).

²⁶ V originále: „*modern societies still need myth and ritual.*“

5 Commonwealth

5.1. Názvosloví

Commonwealth je volné sdružení zemí, které (až na výjimky) spojuje společná minulost a historie v podobě příslušnosti k britskému impériu (McIntyre 1977: 4).

Původ názvu Commonwealth lze datovat do druhé poloviny devatenáctého století. Slovo Commonwealth bylo nejprve používáno k popisu tehdejšího britského impéria. V tomto významu pojem Commonwealth použil například v roce 1868 Lord Carnarvon, tehdejší ministr pro koloniální záležitosti. Ten v jednom ze svých projevů prohlásil, že kolonie by neměly být osvobozeny od závazků a povinností, pokud si stále přejí zůstat součástí „*imperiálního Společenství, kam všechny patří*“ (McIntyre 1977: 4).²⁷

Autorství pojmu je ale připisováno Lordu Roseberymu, který o dva roky dříve, v roce 1884, prohlásil ve svém proslovu v Adelaide: „*Neexistuje důvod pro žádný národ, jakkoliv velký, aby opustil Impérium, protože Impérium je společenství národů*“ (Rosebery cit. dle McIntyre 1977: 4).²⁸

Slovní spojení „*British Commonwealt*“ pak poprvé zaznělo v roce 1887 z úst pozdějšího premiéra Kolonie Kapsko Johna X. Merrimana v jeho proslovu, kdy se ohradil proti návrhu a myšlence na vytvoření imperiální federace. Místo toho navrhoval, že impérium by se mělo stát „*britským commonwealthem*“ (McIntyre 1977: 4).

A konečně, v roce 1914 Alfred Zimmern, historik a válečný úředník, poprvé použil celý název „*British Commonwealth of Nations*.“ K nárůstu popularity a k rozšíření tohoto názvu pak nepochybně přispěl Lionel Curtis se svými knihami *The Commonwealth of Nations* a *The Problem of the Commonwealth*, jež byly obě vydány v roce 1916 (McIntyre 1977: 5).

---

²⁷ V originále: „*that Imperial Commonwealth to which they all belong*“

²⁸ V originále: „*There is no need for any nation, however great, leaving the Empire, because the Empire is a Commonwealth of nations.*“

Oficiálně se poprvé název *British Commonwealth of Nations* objevil v roce 1931 v ústavě Irského svobodného státu. V roce 1926 se pak s tímto termínem pracovalo v rámci Balfourovy deklarace. Ovšem celý název *British Commonwealth of Nations* se nepoužíval dlouho, již o pouhých sedm let později došlo v oficiálních dokumentech vydávaných britským parlamentem v hlavičce dokumentu ke zkrácení na *The British Commonwealth* a k dalšímu zkrácení na pouhý *The Commonwealth* v samotném textu. Poté, co v roce 1947 získaly Indie a Pákistán nezávislost v závěsu s Cejlou a Barmou, se uchytila právě tato zkrácená verze, tedy *The Commonwealth* (McIntyre 1977: 5).

5.2. Základní informace²⁹

Commonwealth v podobě, v jaké jej známe dnes, představuje volné sdružení a společenství států a závislých území, z nichž převážná většina v minulosti tvořila britské impérium. Commonwealth v dnešní době sdružuje 53 států světa, z čehož některé žádnou historickou spojitost s Velkou Británií ani s britským impériem nemají. Těmi státy jsou Mosambik a Rwanda (The Commonwealth 2015a).³⁰

Všechny členské státy Commonwealth jsou samostatné nezávislé státy s vlastní exekutivou a legislativou. Oficiální hlavou Commonwealth zůstává dodnes britský panovník, v současné době královna Alžběta II. V této funkci ji uznávají všechny členské státy a to navzdory tomu, že mnohé z nich, včetně Indie, jsou republiky. Královna totiž představuje „*symbol jejich svobodného sdružení*“³¹ (BBC News 2012).³²

Politické pojítko však mezi státy zůstává. Jde však povětšinou o vnitřní zásady a pravidla, která by členské státy měly zastávat, jako výše zmíněná demokracie či ochrana lidských práv. Commonwealth jako takový nevystupuje

---

²⁹ Následující čtyři odstavce jsou upravenou verzí textu, který jsem převzala ze své seminární práce s názvem „Commonwealth z ekonomického hlediska.“ Práce byla sepsána na předmět KAP/ SMS v letním semestru akademického roku 2013/2014.

³⁰ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-history#0>; 11. 3. 2015.

³¹ V originále: „*symbol of their free association*“

³² Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1554175.stm; 21. 4. 2015.

jako celek v mezinárodních vztazích, ačkoliv by na to měl potenciál, a už v žádném případě neovlivňuje jednání nečlenských států (Murphy 2011: 268; BBC News 2012).³³

Členské státy Commonwealthu spojují, alespoň oficiálně, společné hodnoty a principy, které vyznávají a následují. Jinak mezi členskými státy jsou výrazné rozdíly (Lord Howell of Guildford 2011: 252).

Na jedné straně zde nalezneme Kanadu o rozloze 9 976 tisíc km² (The Commonwealth 2015b),³⁴ na straně druhé Nauru s 21,3 km² (The Commonwealth 2015c).³⁵ Dle počtu obyvatel, jeden extrém představuje Indie a jejich 1 236 687 tisíc obyvatel (The Commonwealth 2015d).³⁶ Opačný paradox je pak 10 000 obyvatel, kteří žijí na Nauru (The Commonwealth 2015c) a Tuvalu (The Commonwealth 2015e).³⁷

Dle ekonomických ukazatelů se mezi členskými státy vyskytují rovněž velké rozdíly, jelikož v seznamu členů nalezneme jak jedny z ekonomicky nejvyspělejších států světa, tak státy rozvojové (Lord Howell of Guildford 2011: 252).

5.3. Historie

Počátky dnešního Commonwealthu lze hledat v devatenáctém století, konkrétně v již zmíněném roce 1884, kdy Lord Rosebury ve svém projevu poprvé použil pro impérium označení „*Commonwealth of Nations*“ (The Commonwealth 2015f).³⁸

Důležitým rokem pak byl rok 1887, kdy se uskutečnila první z řady tak zvaných koloniálních konferencí, kde byly diskutovány vzájemné vztahy mezi Velkou Británií, jejími koloniemi a Kanadou, jež byla v té době již dvacet let dominiem (The Commonwealth 2015g).³⁹

---

³³ Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1554175.stm; 21. 4. 2015.

³⁴ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-member-countries/canada>; 8. 3. 2015.

³⁵ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-member-countries/nauru>; 8. 3. 2015.

³⁶ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-member-countries/india>; 8. 3. 2015.

³⁷ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-member-countries/tuvalu>; 8. 3. 2015.

³⁸ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-history#1>; 11. 3. 2015.

³⁹ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-history#2>; 11. 3. 2015.

V rámci Britského impéria mělo totiž několik kolonií speciální status a pozici. Pro těchto několik vyvolených se od roku 1907 oficiálně užíval název *dominium*, a nikoliv kolonie. Dominia se vyznačovala a od zbytku impéria se odlišovala tím, že disponovala vlastní vládou. V předvečer vypuknutí první světové války existovala čtyři významná dominia a jedno méně významné. Těmi čtyřmi je myšlena Kanada, Austrálie, Nový Zéland a Jižní Afrika. Pátým dominiem byl Newfoundland. Ačkoliv se oficiálně název *dominium* užívá až od roku 1907, tato pětice se domínii stala již předtím (McIntyre 1977: 39).

Ve vztahu mezi domínii a Velkou Británií docházelo k postupným změnám. Předmětem sporu se staly ekonomické zájmy, jelikož dominia se až moc spoléhala na britský kapitál a na britský trh jako na odbytiště jejich primárních produktů a výrobků. Společnost žijící v dominiích také s postupující dobou prošla nemalou obměnou. Kvůli rostoucí imigraci z jiných států než z Velké Británie rosta heterogenita populace, avšak navzdory tomu stále tito lidé zůstávali subjektem britského panovníka (McIntyre 1977: 49).

Velkou zkouškou pro jednotu britského impéria byla první světová válka. Ta měla na impérium tři dopady. Tím prvním je skutečnost, že válka stimulovala a podpořila myšlenky na *self-determination*, a to na všech úrovních. V závislosti na čtrnácti mírových bodech Woodrowa Wilsona se objevilo mnoho nacionalistických hnutí, jejichž cílem bylo osvobození se z područí jiných států, v koloniích nevyjímaje. Druhým dopadem je fakt, že Velká Británie vyšla z války oslabena. Oslabena, nikoliv však slabá. V mnoha ohledech Británie zůstala velmocí číslo jedna. Třetím dopadem je pak dle McIntyreho slov a vlastně i dle skutečného vývoje dějin paradoxně skutečnost, že meziválečné období bylo období největšího imperialismu. Účastí ve válce posílené národnostní cítění v dominiích a antikoloniální odpor malých vzdělaných skupinek obyvatel v ostatních koloniích měly silnou opozici v intenzivních snahách o další posílení imperiální jednoty, a to speciálně v ekonomických záležitostech (McIntyre 1977: 181-182).

V polovině dvacátých let dvacátého století dominia již disponovala vlastní odpovědnou vládou, ale dosud nebyla plně suverénní. Diskuze ohledně jejich statutu pokračovaly na další Imperiální konferenci v roce 1926. Tato konference se nakonec stala milníkem ve vývoji imperiálních dějin. V rámci konference byla jmenována komise, jejímž předsedou byl zvolen Lord Balfour. Závěrečná zpráva této komise obsahuje několik ustanovení, která se zabývají vzájemným vztahem mezi dominií a Velkou Británií (McIntyre 1977: 189).

Nejdůležitější jsou pak tato, která definují postavení dominií a přiznávají jim rovnost:

„Jsou to autonomní komunity v rámci Britského impéria, rovné ve statusu, nikdo není nikomu podřízený v žádném ohledu jejich domácí ani zahraniční politiky, ačkoliv jsou spojeny společnou věrností Koruně a volně sdruženy jako členové British Commonwealth of Nations“ (Balfour Declaration 1926: 3).⁴⁰

„Každý samosprávný člen impéria je nyní pánem svého osudu. Nejsou předmětem žádného donucování“ (Balfour Declaration 1926: 3).⁴¹

„Imperiální rovnost statusů, týkající se Británie a dominií, je klíčem k vzájemným vztahům“ (Balfour Declaration 1926: 3).^{42, 43}

Balfourova deklarace se zabývala rovněž postavením generálního guvernéra. Od této doby se na jeho postavu nenahlíželo jako na zástupce panovníka a britské vlády, ale jako pouze na zástupce britského panovníka (McIntyre 1977: 190; Balfourova deklarace 1926: 4).

---

⁴⁰ V originále: *„They are autonomous Communities within the British Empire, equal in status, in no way subordinate one to another in any aspect of their domestic or external affairs, though united by a common allegiance to the Crown, and freely associated as members of the British Commonwealth of Nations“*

⁴¹ V originále: *„Every self-governing member of the Empire is now the master of its destiny. In fact, if not always in form, it is subject to no compulsion whatever.“*

⁴² V originále: *„Equality of status, so far as Britain and the Dominions are concerned, is thus the root principle governing our Inter-Imperial Relations.“*

⁴³ Kompletní Balfourova deklarace je dostupná na: http://www.foundingdocs.gov.au/resources/transcripts/cth11_doc_1926.pdf; 11. 3. 2015.

Přijetí Balfourovy deklaráce znamenalo změny nejen ve struktuře, ale i v integritě celého impéria. Dokument se v rámci dominií překvapivě setkal s rozdílným postojem a přijetím. Samotná Velká Británie byla na sepsání Balfourovy deklaráce hrdá, jelikož se v tomto dokumentu podařilo šalamounky uspokojit jak zastánce jednoty impéria, tak ty, co volali po nezávislosti a rovném statutu pro dominia. Dominia se však k přijetí Balfourovy deklaráce stavěla poněkud střízlivěji. Kanada se zpočátku stavila proti používání termínu „nezávislý.“ Austrálie a Nový Zéland pak Balfourovu deklaráci přijaly se značným zpožděním.⁴⁴ Austrálie v roce 1942 a Nový Zéland ještě o dalších pět let později, v roce 1947 (Barnes 2014: 63).

Balfourova deklaráce byla potvrzena přijetím Westminsterského statutu v roce 1931.⁴⁵ Westminsterský status platil automaticky pro Kanadu, Jižní Afriku a Irský svobodný stát, ale neplatil pro Austrálii, Nový Zéland a Newfoundland. V těchto státech jej nejprve musely schválit jejich parlamenty (Hunter 2012: 437-438).

Navzdory významu těchto dvou dokumentů Commonwealth v dnešním významu slova oficiálně vznikl až v dubnu 1949, kdy byla přijata takzvaná *London Declaration of April 1949*. V této deklaráci bylo zaneseno stěžejní stanovisko říkající, že Indie může zůstat v těsném spojení s Velkou Británií a ostatními státy, které byly součástí Britského impéria, a to i poté, co změnila své státní zřízení z monarchie na republiku (Marschall 2011: 257).

„Vláda Indie informovala ostatní vlády zemí Commonwealthu o úmyslu obyvatel Indie, že podle nové ústavy, jež bude přijata v nejbližší době, se Indie stane suverénní nezávislou republikou. Indická vláda nicméně rozhodla a potvrdila, že Indie má zájem pokračovat v plném členství v Commonwealth of Nations a že uznává (britského – doplněno HV) krále jako symbol volného

---

⁴⁴ Historikové připouští několik příčin, jež vedly k odložení přijetí Balfourovy deklaráce v těchto státech, a to například, že se nechtěly vzdát speciální pozice, která jim jakožto dominiím v rámci Britského impéria náležela (Barnes 2014: 63).

⁴⁵ Westminsterský status je dostupný na: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1931/4/pdfs/ukpga_19310004_en.pdf.

společenství nezávislých členských států a tedy jako hlavu Commonwealthu“ (The London Declaration 1949).^{46, 47}

Přijetí tohoto dokumentu vedlo ke dvěma významným změnám. První z nich znamenala transformaci původního impéria (*Empire*) na Společenství (*Commonwealth*). Druhou změnou bylo, že se v názvu přestalo používat přídavného jména „British“ (Marschall 2011: 257).

5.4. Výhody členství v Commonwealthu

Členství v Commonwealthu přináší členským státům mnohé výhody, což ostatně potvrzuje i snaha některých států, co nemají se Spojeným královstvím společnou historii, vstoupit do tohoto společenství. Greg Mills shrnul a definoval celkem osm výhod, jež plynou státům z členství v Commonwealthu. Mills sice vztáhl tyto výhody vůči Jihoafrické republice, přesto si myslím, že se tento seznam dá téměř bez výjimek aplikovat na všechny členské státy.

- Commonwealth představuje fórum pro 53 států světa, v nichž žije dohromady přibližně čtvrtina světové populace. Tyto státy jsou na jednu stranu velmi rozdílné, na straně druhé je spojuje podobné politické smýšlení, směřování, hodnoty, cíle a systém vlády. V praxi tato podobnost mezi státy a sdílení principů jako je dobré vládnutí, vede k posílení vzájemných vztahů, jež se odráží například v množství investic a usnadnění obchodu mezi státy.
- Členské státy mají přístup k dvěma ekonomickým platformám, které fungují na půdě Commonwealthu. Tou první je *Commonwealth's*

---

⁴⁶ V originále: „*The Government of India have informed the other Governments of the Commonwealth of the intention of the Indian people that under the new constitution which is about to be adopted India shall become a sovereign independent republic. The Government of India have however declared and affirmed India's desire to continue her full membership of the Commonwealth of Nations and her acceptance of The King as the symbol of the free association of its independent member nations and as such the Head of the Commonwealth.*“

⁴⁷ Celý text dostupný na: <http://thecommonwealth.org/sites/default/files/history-items/documents/London%20Declaration%20of%201949.pdf>; 11. 3. 2015.

Private Investment Initiative (CPII),⁴⁸ tou druhou pak *Commonwealth Business Forum*.

- Členskými státy je zajištěna výpomoc při volbách a vojenském výcviku.
- Občané členských států mají možnost získat stipendia z fondů Commonwealth.
- Občané mohou rovněž participovat na aktivitách, které organizuje *Commonwealth Foundation*. Cílem těchto aktivit je navázání profesních kontaktů v rámci celého společenství.
- Členské státy rovněž profitují z existence *Commonwealth Science Council*. Tato instituce podporuje vědeckou spolupráci na mezinárodní úrovni. Důležitým je rovněž *Commonwealth Fund for Technical Co-operation (CFTC)*, který poskytuje tréninky, poradenské služby a zajišťuje expertízy.
- Na půdě Commonwealthu operuje rovněž přes sedmdesát nevládních organizací, jež se specializují na nejrůznější oblasti od zemědělství, zdraví, vzdělání, média a informace, po právo a profesní vztahy. Členské státy mají k těmto organizacím přístup.
- Občané členských států se mohou účastnit nejrůznějších kulturních a sportovních událostí, jako jsou například Hry Commonwealthu (Mills 1999: 5-7).

5.5. Politická charakteristika Commonwealthu

Commonwealth je celosvětově jedním z nejstarších subjektů, který sdružuje státy (The Commonwealth 2015a).⁴⁹ Commonwealth je samotnými Brity považován za jednu z klíčových multilaterálních organizací, jichž jsou členskými státy.⁵⁰ Slovy Lorda Howella of Guildford, Commonwealth je nejlepší

---

⁴⁸ Účelem této iniciativy je finanční výpomoc rozvíjejícím se trhům (Mills 1999: 5-7).

⁴⁹ Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-history#0>; 11. 3. 2015.

⁵⁰ Jako další důležité organizace Lord Howell of Guildford zmiňuje ještě OSN, EU, NATO (Lord Howell of Guildford 2011: 252).

představitel soft power na světě a zároveň ideální globální platformou pro 21. století (Lord Howell of Guildford 2011: 252).

Crowe ve svém proslovu o Commonwealthu hovořila slovy, že by: *“mohl být dokonalou organizací pro úsvit nového věku, spojující starý svět s novým, východní se západním, severní s jižním, bohatý s chudým“* (Crowe 1997: 1).⁵¹

Commonwealth vyznává jako celek základní politické hodnoty jako je demokracie, základní lidská práva, vláda práva, nezávislé soudnictví, zrovnoprávnění žen a spravedlivou a upřímnou vládu. Tyto hodnoty jsou zaneseny v několika dokumentech, jmenovitě to pak jsou *Singapore Declaration of Principles* z roku 1971, *Gleneagles Agreement* z roku 1977, *Lusaka Declaration* z 1979 a *Harare Declaration* z roku 1991 (Crowe 1997: 8).

Commonwealth má jako každá jiná organizace svou institucionální strukturu. Jak již bylo několikrát zmíněno, v čele Commonwealthu stojí britská královna Alžběta II. Královnin budoucí nástupce na britském trůně však automaticky v čele Commonwealthu nestane. Každého budoucího jedince, než se stane hlavou Commonwealthu, bude muset nejprve být odsouhlasen a schválen zástupci členských států.

Druhou nejdůležitější postavou je generální tajemník Commonwealthu (*Commonwealth Secretary-General*). Jeho úkolem je reprezentovat Commonwealth navenek a řídí Sekretariát.

Za zmínku rovněž stojí Rada guvernérů (*Board of Governors*). Těchto zasedání se účastní zástupci vlád všech členských zemí Commonwealthu. Rada guvernérů schvaluje návrhy ohledně rozpočtu či jakékoliv činnosti, které vzejdou ze Sekretariátu (The Commonwealth 2015e).⁵²

Nejvýznamnější a nejformálnější politickou aktivitou Commonwealthu je *Commonwealth Heads of Government Meeting (CHOGM)*, který se od roku 1971

---

⁵¹ V originále: *„It could be a precisely appropriate organisation for the new age dawning, bridging the old world and the new, east and west, north and south, rich and poor.“*

⁵² Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/our-governance>; 14. 3. 2015.

koná pravidelně každé dva roky vždy v hlavním městě jednoho z členských států (Crowe 1997: 1-2).

Členskými zeměmi Commonwealthu jsou státy s rozdílným státním řízením. Jsou mezi nimi republiky mající jako hlavu státu voleného prezidenta,⁵³ monarchie s vlastním domorodým panovníkem v čele⁵⁴ a pak monarchie, které dodnes uznávají jako oficiální hlavu státu britskou královnu Alžbětu II. Tyto země tvoří tak zvané pouto Koruny neboli *Commonwealth Realms*. Bez ohledu na formu vlády všechny členské státy uznávají britskou královnu jako hlavu Commonwealthu (The Official Website of The British Monarchy 2015d).⁵⁵

Commonwealth Realms se skládá z celkem šestnácti států. Jmenovitě to jsou Antigua a Barbuda, Austrálie, Bahamy, Barbados, Belize, Grenada, Jamaika, Kanada, Nový Zéland, Papua Nová Guinea, Svatý Kryštof a Nevis, Svatá Lucie, Svatý Vincent a Grenadiny, Šalamounovy ostrovy, Tuvalu a samozřejmě Spojené království (The Official Website of The British Monarchy 2015e).⁵⁶

Všeobecně rozšířené dilema, co se vlastně skrývá pod označením „britská Koruna“, rozřešila sama královna Alžběta. Během proslovu, který pronesla při své návštěvě Kanady, prohlásila, že: „*Koruna je myšlenka, nikoliv osoba*“ (královna Alžběta II. cit dle Boyce 2008a: 4).⁵⁷

Britská královna je v zemích Commonwealth Realms zastoupena a reprezentována postavou generálního guvernéra. Jde o tradiční pozici s dlouhou historií, jelikož v období britského impéria v téměř všech součástí impéria byl britský panovník zastoupen guvernérem nebo generálním guvernérem. V minulosti vždy guvernéři pocházeli z Velké Británie, dnes jsou již občany dané

---

⁵³ Indie či Jihoafrická republika (The Official Website of The British Monarchy 2015a).

⁵⁴ Lesotho, Malajsie, Svazijsko, Tonga a svým způsobem i Brunejský sultanát (The Official Website of The British Monarchy 2015a).

⁵⁵ Dostupné

na:

<http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/TheCommonwealth/OriginsoftheCommonwealth.aspx>; 12. 3. 2015.

⁵⁶

Dostupné

na:

<http://www.royal.gov.uk/monarchandcommonwealth/queenandcommonwealth/whatisacommonwealthRealms.aspx>; 13. 3. 2015.

⁵⁷ V originále: „*the Crown is an idea, not a person*“

země. Generální guvernér disponuje stejnými pravomocemi, jakými disponuje sama britská královna. Generální guvernér je tedy de facto hlavou daného státu, který královniným jménem vykonává nejrůznější, převážně ceremoniální úkony. Mezi úkony, k nimž má generální guvernér pravomoci, patří například jmenování ministrů, velvyslanců a soudců navržených předsedou vlády (Commonwealth Network 2015).⁵⁸

Do nedávné doby platilo, že nástupnictví na nejen britský trůn, ale i na pomyslný trůn v ostatních patnácti státech Commonwealth Realms, bylo vykonáváno na základě zvykového práva, které bylo upraveno v roce 1701 vydáním *Act of Settlement*. Dle tohoto zákona měl mladší královský syn v nástupnictví vždy přednost před svými staršími sestrami (Hunter 2012: 423).

Návrh na reformu tohoto v dnešní době již zastaralého a téměř diskriminačního zákona zazněl poprvé v říjnu 2011 na setkání Commonwealth Heads of Government. Britská vláda a celý Commonwealth Realms se změnou nástupnictví začaly intenzivně zabývat po svatbě prince Williama a vévodkyně Catherine a obzvláště pak s očekávaným narozením jejich prvního potomka. Reformu nástupnictví na britský trůn muselo nejprve odsouhlasit všech ostatních patnáct států Commonwealth Realms. Takzvaný *The Succession to the Crown Act* byl následně představen v House of Commons a v dubnu 2013 získal královský souhlas. Dle tohoto zákona na trůn usedne prvorozený potomek Williama a Catherine bez ohledu na to, jestli by to byl chlapec nebo dívka (Official Website of British Monarchy 2015f).^{59, 60}

---

⁵⁸ Dostupné na: http://www.commonwealthofnations.org/sectors/government/governor_general/; 2. 4. 2015.

⁵⁹ Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/policies/reforming-the-constitution-and-political-system/supporting-pages/changing-the-rules-of-royal-succession>; 4. 4. 2015.

⁶⁰ *The Succession to the Crown Act* měnil celkem tři do té doby užívaná pravidla. Kromě následnictví na trůn měnil i pravidlo týkající se náboženského vyznání manžela či manželky následníka trůnu. Do této doby platilo, že následník trůnu nemohl uzavřít sňatek s osobou římskokatolického vyznání, jinak by právo na trůn ztratil. *The Succession to the Crown Act* také nahradil *Royal Marriages Act* z rku 1772, podle něhož musel každý z řady následníků trůnu žádat o svolení k sňatku panovníka. Nyní se tato povinnost týká jen prvních šesti jedinců v linii nástupnictví (The Official Website of The British Monarchy 2015f).

Diskuze ohledně změny zákona o nástupnictví připomněly dilema, jaké se v rámci Commonwealth Realms řešilo v minulosti. V době vzniku Commonwealth Realms se uvažovalo, zdali Commonwealth Realms chápat tak, že šestnáct států pouta Koruny bude sjednoceno pod jednou Korunou, kterou bude ve svých rukou svírat britský panovník, nebo jestli lze na Commonwealth Realms nahlížet jako na šestnáct odlišných a nezávislých monarchií s vlastní Korunou, které jsou sjednoceny v postavě britského panovníka.⁶¹ V praxi nakonec došlo v rámci Commonwealth Realms k pomyslnému rozdělení původní jednotné imperiální Koruny na jednotlivé monarchie. Došlo k tomu již v roce 1953, kdy byl přijat *Royal Titles Act*. Tento zákon stanovil, že každý nezávislý stát pouta Koruny⁶² uznává britskou královnu jako vlastní hlavu státu, což je potvrzeno přijetím „jedinečného královského titulu pro jejich panovníka, složeného z místního označení, který vyberou jednotlivé státy pouta Koruny, a společné části označující, že Její Výsost je také královnou „*Her other Realms and Territories*“ a „*Head of the Commonwealth*“ (Hunter 2012: 438).⁶³ Při svých zahraničních cestách po zemích Commonwealth královna potom používá v každé zemi unikátní královskou standardu (The Official Website of British Monarchy 2015g).⁶⁴

Navzdory tomu je však na Alžbětu II. všeobecně pohlíženo jako na královnu Velké Británie, nikoliv jako na královnu Austrálie, Papuy Nové Guiney či Šalamounových ostrovů. Toto zažité vnímání královniny pozice stále symbolizuje a zemím Commonwealth Realms připomíná jejich koloniální minulost a spojitost s Velkou Británií, což některé státy přijímají s nelibostí (Kullmann 2008: 446).

---

⁶¹ V originále: „...determine whether Her majesty holds one unified Crown of 16 Realms or 16 distinct Crowns inited merely in the person of Her Majesty.“

⁶² V té době se jednalo o Austrálii, Cejlon, Jižní Afriku, Kanadu, Nový Zéland, Pákistán a Velkou Británii (Hunter 2012: 438).

⁶³ V originále: „a unique royal title for their Sovereign consosting of local component chosen by each Realms and a common component indicating that Her Majesty was also Queen of „*Her other Realms and Territories*“ and „*Head of the Commonwealth*“

⁶⁴Dostupné na:
<http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/TheCommonwealth/TheQueensroleintheCommonwealth.aspx>; 5. 6. 2015.

Z těchto důvodů již jakákoliv změna v nástupnictví nemohla být provedena pouze britským parlamentem, jako tomu bylo možné v období impéria. Dnešní Commonwealth Realms je tvořen šestnácti nezávislými státy majících vlastní Korunu, a proto jakékoliv změny v nástupnictví mohou být provedeny až po souhlasu všech šestnácti zemí (Hunter 2012: 436).

Na tomto místě je nutné připomenout, že ačkoliv britská královna je hlavou jak Velké Británie, Commonwealthu jako takového, tak i hlavou dalších patnácti států sdružených v Commonwealth Realms, britský premiér je premiérem pouze ve Velké Británii (Barker 1951b: 19).

Commonwealth nebyl založen na kolektivně bezpečnostním principu, a proto ani nefunguje jako organizace zajišťující bezpečnost a obranu (není *hard security body*) (Van der Donckt 1999: 39). V minulosti však, přesněji do roku 1917, v rámci impéria existovalo něco, co se dalo nazývat jako „*imperial defence*.“ Jednalo se o systém založený na spojení, který se snažil vyvažovat mocenské síly a pnutí v Evropě. V meziválečném období toto pokračovalo, a to i přesto, že dominia byla již na stejné politické úrovni jako samotná Británie. Vše změnila druhá světová válka a vše, co následovalo poté. Tedy dekolonizace a Studená válka. Pozice Velké Británie byla oslabena a nebyla již proto schopná zajistit bezpečnost svým (bývalým) koloniím. Sama Velká Británie hledala bezpečnost v budování silného spojeneckého svazku se Spojenými státy americkými, a to nejen v rámci společného členství v Severoatlantické alianci. Austrálie, Kanada a Nový Zéland nyní považovaly za svého ochránce právě Spojené státy americké (McIntyre 1977: 8-9).

5.6. Ekonomická charakteristika Commonwealthu⁶⁵

K posílení ekonomických vazeb mezi státy nynějšího Commonwealthu, tehdy ještě britského impéria, došlo během Velké světové hospodářské krize, která sužovala svět v třicátých letech minulého století. Tyto kroky jsou dnes

---

⁶⁵ Tato kapitola je upravenou verzí textu, který jsem převzala ze své seminární práce s názvem „Commonwealth z ekonomického hlediska.“ Práce byla sepsána na předmět KAP/ SMS v letním semestru akademického roku 2013/2014.

chápany jako obrana proti vzrůstajícímu protekcionismu ve zbytku světa. Jednou z nejzásadnějších aktivit bylo odstoupení Velké Británie od Zlatého standardu v září 1931, ke kterému byla v té době připojena velká část světa. S výjimkou Kanady všechny státy britského impéria následně pokračovaly v upevňování návaznosti své vlastní měny vůči britské libře sterlingu. Důvod byl jednoduchý a praktický – Velká Británie byla jejich největším obchodním partnerem. Toto uskupení vzešlo ve známost jako *Sterling Area* a mezi lety 1931 až 1958 představovalo nezávislý finanční svět, který silně podporoval vzájemný obchod mezi svými členy (Robertson – Singleton 2001: 244). Na tomto finančním systému participovaly i státy, které neměly s britským impériem nic společného, ale Velká Británie jako taková představovala jejich významného obchodního partnera. Jednalo se o Argentinu, státy Skandinávie a státy Pobaltí (The National Archives 2015).⁶⁶

Dalším důležitějším prvkem ekonomického systému Commonwealthu byla později existence tzv. *Commonwealth Preference Area (CPA)*. V praxi to znamenalo zajištění přístupu exportérů z jednoho členského státu Commonwealthu na trh v jiném členském státu. Postupem času ale ekonomické instituce, jako například GATT, kladly stále větší důraz na svobodný a volný trh, proto existence Commonwealth Preference Area pomalu ztrácela na významu (Robertson – Singleton 2001: 260-261).

Skutečnost, že členské státy Commonwealth mají větší tendenci obchodovat mezi sebou navzájem, je tedy více než zřejmá. Tento jev vešel do povědomí jako tzv. „*Commonwealth Effect*“ (Murphy 2011: 276).⁶⁷

Velká Británie silně obchodovala a intenzivně investovala do zemí Commonwealthu od jeho samotného vzniku do šedesátých let dvacátého století. V této době se ale spíše jednalo o bilaterální spolupráci mezi Velkou Británií a

---

⁶⁶ Dostupné na: <http://www.nationalarchives.gov.uk/cabinetpapers/themes/sterling-area-stabilisation.htm>; 15. 3. 2015.

⁶⁷ Navzdory tomu, že Commonwealth effect je pozorovatelný již delší dobu, poprvé se mu ve svém výzkumu intenzivně věnovali Sarianna M. Lundan a Geoffrey Jones. Výsledkem jejich práce je text „*The 'Commonwealth Effect' and the Process of Internationalisation.*“ Tento výzkum jen potvrdil existenci silných obchodních a investičních vazeb mezi státy Commonwealth of Nations (Lundan – Jones 2001: 99-103).

jednotlivými členskými státy Commonwealth, speciálně s těmi, které byly zároveň i součástí *Sterling Area*. Od konce druhé světové války ovšem docházelo k postupnému oslabování těchto vazeb tím, jak Velká Británie obracela svou pozornost vůči Evropě a Evropskému společenství. I tak ale pro Velkou Británii zůstaly nejdůležitějšími obchodními partnery státy Commonwealthu. Konkrétně se jednalo o Kanadu, Austrálii a o Jižní Afriku (Lundan – Jones 2001: 103).

Za klíčový okamžik nejen pro Commonwealth Effect, ale pro ekonomiku celkově je považovaný rok 1997, kdy byla přijata *Edinburgh Commonwealth Economic Declaration on Promoting Shared Prosperity*. Účelem této deklarace mělo být upevnění obchodu a investování mezi členy Commonwealth a k posílení neoliberalismu v ekonomii a celkově volného trhu v rámci uskupení (Lundan – Jones 2001: 99; Murphy 2011: 286).

Z určitého úhlu pohledu lze tedy Commonwealth považovat za *de facto* obchodní blok, který oproti mnoha *de jure* fungujícím obchodním společenstvem bezproblémově spojuje státy z geograficky odlišných a mnohdy velmi vzdálených částí světa. V rámci společenství se podařilo odstranit psychickou vzdálenostní bariéru mezi státy, která obchod když ne přímo neumožňuje, tak alespoň minimálně znesnadňuje (Lundan – Jones 2001: 103; 116). Pravdou však zůstává, že nejužší vazby mají mezi sebou státy z jednoho regionu, tedy například státy v Karibiku či v jihovýchodní Asii (Lundan – Jones 2001: 113).

6 Austrálie

6.1. Království Austrálie

V Austrálii Alžběta II. nevystupuje v pozici britské královny, ale užívá titul *Queen of Australia* nebo jeho plnou verzi, která v originále zní „*Elizabeth the Second, by the Grace of God Queen of Australia and Her other Realms and Territories, Head of the Commonwealth*“ (The Official Website of The British Monarchy 2015h).⁶⁸

Jejím zástupcem v Austrálii a australským generálním guvernérem je v současnosti Sir Peter Cosgrove, který tuto funkci vykonává od března 2014 (Australian Politics 2015a).⁶⁹ Z důvodu federálního uspořádání Austrálie Alžběta II. stojí nejen v čele Austrálie jako takové, ale i v čele všech států tvořících australskou federaci, kde je rovněž zastoupena guvernéry. Toto uspořádání je zaneseno v dokumentu *The Australian Act of 1986* (Griffith 1999: 3).⁷⁰

Příslušnost ke Commonwealth Realms a loajalita britské královně je vyjádřena například státním svátkem, který se slaví u příležitosti jejích narozenin. Stejně jako ve Velké Británii, se i v Austrálii termín oficiálních oslav liší od data skutečných královniných narozenin (The Official Website of British Monarchy 2015i).^{71, 72}

Republikáni často zmiňují argument, že hlava státu by měla žít v Austrálii a nikoliv na druhém konci světa. Je tedy zřejmé, že pro udržení a případně posílení vztahů mezi britskou královskou rodinou a států Commonwealth Realms jsou nezbytné návštěvy a cesty do zemí Commonwealth Realms, a to jak na

---

⁶⁸Dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Australia/TheQueensroleinAustralia.aspx>; 4. 4. 2015.

⁶⁹ Dostupné na: <http://australianpolitics.com/lists/governor-generals-since-1901>; 4. 4. 2015.

⁷⁰ The Australian Acts of 1986 je v plném znění dostupný na http://www.foundingdocs.gov.au/resources/transcripts/cth17_doc_1986.pdf.

⁷¹ Dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Australia/Symbolsandceremonies.aspx>; 4. 4. 2015.

⁷² Královna slaví narozeniny 21. dubna, ovšem v Austrálii den oficiálních oslav připadá na druhé pondělí v červnu. Výjimku v tom tvoří Západní Austrálie, kde tento svátek slaví na konci září, respektive na počátku října (The Official Website of British Monarchy 2015i; ibidem).

úrovni oficiálních státních návštěv, tak soukromých cest. Návštěvy nejen samotné královny Alžběty, ale i ostatních příslušníků královské rodiny, vždy přitáhnou velkou pozornost u obyvatel a médií. Královská návštěva z dubna 2014, kterou podnikli princ William, vévodkyně Catherine a princ George, je ukázkovým příkladem. Průzkumy veřejného mínění provedené po této návštěvě ukázaly, že podpora republikanismu je na nejnižší úrovni za mnoho let (Pearlman 2014).⁷³

Britská královna za dobu své vlády doposud navštívila Austrálii šestnáctkrát⁷⁴ a to například při oslavě dvoustého výročí od připlutí Jamese Cooka do Austrálie nebo u příležitosti slavnostního otevření budovy opery v Sydney (Samhan 2014; The Official Website of British Monarchy 2015j).

6.2. Historie republikanismu a referendum

Návrhy ohledně toho, že by Austrálie mohla a vlastně i měla změnit své státní zřízení z monarchie na republiku, se v politickém diskursu objevily v šedesátých letech. S tímto návrhem poprvé přišli v letech 1963 a 1964 Geoffrey Dutton a Donald Horne (McKenna 1996: 221).⁷⁵

Ovšem myšlenky na vytvoření, popřípadě přetvoření republiky se zrodily mnohem dříve, než je v šedesátých letech zpropagovali a do povědomí široké veřejnosti přinesli Dutton a Horne. Republikanismus v Austrálii existoval již v devatenáctém století, jeho cíle byly ale jiné, než jaké mají dnešní zastánci tohoto proudu. Nejdůležitější bod agendy tehdy netvořil vztah mezi Austrálií a britskou korunou jakožto institucí, ale otázka nezávislosti a prosazení rasové

---

⁷³ Ve vysílání jedné australské televizní stanice dokonce prince George označili za „zabijáka republikánů“ (Lyons 2014, v originále „the Republican Slayer.“ Dostupné na: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2605667/Support-republic-slips-lowest-level-popularity-royals.html>; 28. 4. 2015).

⁷⁴ Alžběta II. navštívila Austrálii v letech 1954, 1963, 1970, 1973, 1974, 1977, 1980, 1981, 1982, 1986, 1988, 1992, 2000, 2002, 2006 a 2011 (The Official Website of The British Monarchy 2015j; dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Australia/Royalvisits.aspx>; 4. 4. 2015).

⁷⁵ Představili několik argumentů podporujících vznik australské republiky, a jak podotýká ve své knize McKenna, na tyto argumenty poukazují a odvolávají se i současní zastánci republikanismu a vytvoření australské republiky (McKenna 1996: 221).

politiky v zemi. Tyto postoje, na něž současní australští republikáni pochopitelně nejsou nikterak pyšni, byly způsobeny absencí australských republikánských hrdinů. Vznik federace znamenal jistou autonomii a právo řídit si samostatně imigrační politiku. Se vznikem federace první vlna republikánství v Austrálii pominula (Flint 2001: 92).⁷⁶

Kořeny současné vlny republikánského hnutí pak lze vystopovat v období po Druhé světové válce. Australská vláda tehdy začala postupně upírat svou pozornost a stejně tak směřovat své politické cíle a preference směrem ke Spojeným státům americkým. Nejprve se jednalo především o oblast obrany, později se vzájemné vztahy mezi těmito dvěma státy prohloubily i v oblasti obchodu. Austrálie tedy byla v úzkém kontaktu se Spojenými státy, jež představují prototyp republiky. Australané, kteří byli z nejrůznějších důvodů s monarchií nespokojeni, začali ve Spojených státech spatřovat alternativu.⁷⁷ Dalším důvodem ke znovuoživení republikánské myšlenky po druhé světové válce je dle mnohých změna struktury a složení australské populace. V období mezi lety 1950 a 1970 do Austrálie přišlo více než dva a půl milionu migrantů. Více než polovina z nově příchozích byla jiného než britského původu. Dá se tedy předpokládat, že někteří z nich mohli chovat vůči britské monarchii a královně odmítavě postoje (Trainor 1996: 40-41).

Zásadním okamžikem pro rozšíření republikánské myšlenky byla ústavní krize v roce 1975. V té době byla u moci Labour Party pod vedením předsedy Gougha Whitlama. Od roku 1972 vláda provedla mnoho úspěšných reforem v oblasti práva, sociální politiky či zahraniční politiky (ABC 2012).⁷⁸ Nástup Labour Party k moci však znamenal rovněž posun k republikánskému smýšlení Austrálie, a to nejenom v rétorické rovině, ale rovněž i v praxi. Mezi lety 1972 a

---

⁷⁶ Příčiny australského republikánství devatenáctého a počátku dvacátého století lze zároveň hledat v tehdejší demografické skladbě obyvatelstva. Významnou složku tehdy tvořili lidé irského původu a katolického vyznání, kteří si ze své původní domoviny přinesli negativní vztah k britské monarchii (Ritchie – Markwell 2006: 727).

⁷⁷ Pravděpodobně nejznámějším australským republikánem, který se inspiroval americkým modelem republiky, byl Donald Horne (Trainor 1996: 40-41).

⁷⁸ Dostupné na: <http://www.abc.net.au/archives/80days/stories/2012/01/19/3411587.htm>; 17. 4. 2015.

1975 se Whitlamově vládě podařilo prosadit několik reforem, které posílily australskou snahu o větší nezávislost ve vztahu s britskou královnou a s celým Commonwealth Realms. Jednalo se o zavedení nové hymny, nového systému ocenění, zrušení možnosti odvolání od *High Court* k *Privy Council* a rozhodnutí jmenovat australské velvyslance bez nutnosti formálního souhlasu královnou (Murphy 2013: 145).

Whitlamova vláda byla ovšem zapojena i do mnoha závažných skandálů a rozepří mezi Horní a Dolní komorou australského parlamentu ohledně schvalování některých zákonů. Situace se neustále zhoršovala a vyvrcholila v listopadu 1975, kdy tehdejší generální guvernér Sir John Kerr odvolal Whitlama z pozice předsedy federální vlády. Tento krok byl naprosto nečekaný a období, jež následovalo, je mnohými odborníky dodnes označováno za nejhlubší ústavní krizi v dějinách Austrálie. Téměř okamžitě po Whitlamově odvolání vyvstaly zásadní otázky ohledně pravomocí generálního guvernéra, tedy jestli má právo zasahovat do záležitostí vlády a zdali má mít pravomoc rozpustit vládu, která vzešla z demokratických voleb (ABC 2012; Whitlamdismissal 2015).^{79, 80}

Myšlenky na přetvoření monarchie na republiku začaly nabývat reálných podob v létě 1991. V červnu tohoto roku bylo rozhodnuto na federální konferenci Labour Party, konané v Hobartu, že strana zařadí do své politické agendy návrh na zrušení australské monarchie a vyhlášení republiky. K tomu mělo dojít v roce 2001 (McKenna 1996: 249).

Pravděpodobně nejdůležitější osobou z politického prostředí, která podporovala vznik republiky, byl tehdejší federální premiér Paul Keating. Keating na sebe a své republikánské názory poprvé výrazně upozornil v únoru 1992, kdy v přítomnosti britské královnou pronesl krátký projev, kde deklaroval australské ambice na zrušení monarchie. Keating byl zároveň přesvědčený o tom, že zrušení vazeb na Velkou Británii posílí politické vztahy Austrálie s asijskými

---

⁷⁹ Dostupné na: <http://www.abc.net.au/archives/80days/stories/2012/01/19/3411587.htm>; 17. 4. 2015.

⁸⁰ Dostupné na: <http://whitlamdismissal.com/>; 17. 4. 2015.

státy a australskou pozici v rámci asijsko-pacifického regionu (Boyce 2012: 178; McKenna 1996: 251).

Keating se stal prvním australským předsedou federální vlády, který implementoval republikánskou problematiku do oficiálního programu své politické strany a vlády. McKenna dodává, že jedním z důvodů, proč se Keating začal tak intenzivně angažovat v otázce vzniku republiky, bylo to, že jeho strana po téměř deseti letech u moci a s vidinou blížících se federálních voleb nutně potřebovala nějaké nové téma, které by odvedlo pozornost voličů od ekonomické recese a vysoké míry nezaměstnanosti, které na přelomu osmdesátých a devadesátých let sužovaly Austrálii (McKenna 1996: 251). Paul Keating byl rovněž irského původu a katolického vyznání, což formovalo jeho politické názory a smýšlení (Kullmann 2008: 452).^{81, 82}

Keatingovi se tato rétorická taktika doopravdy vyplatila a jeho Labour Party doopravdy v následujících federálních volbách konaných v roce 1993 zvítězila. Necelé dva měsíce po volebním triumfu Keating podnikl další důležitý krok a nechal založit *Republic Advisory Committee*. Pouhé dva dny před slavnostním oznámením o založení této platformy byly zveřejněny výsledky Morganova průzkumu veřejného mínění. Poprvé převážili přívrženci vzniku republiky nad těmi, kdo podporovali zachování monarchie. V řeči čísel a procent to bylo 52 procent pro republikány a 38 procent pro podporovatele monarchie (McKenna 1996: 253).

Labour Party byla u moci ještě jedno volební období do roku 1996, kdy ji vystřídali Liberálové v čele s premiérem Johnem Howardem (Australian Politics 2015b).⁸³ Vládnoucí koalice nebyla v názoru ohledně potenciálního vyhlášení republiky jednotná a premiér Howard se nikdy netajil svými monarchistickými

---

⁸¹ Na tomto místě ale musím zmínit, že zdroj Ritchie – Markwell (2006: 730-731) tvrdí pravý opak: „*Keating was a firm republice, who was seen by some as drawing on the history of anti-British sentiment among Australians of Irish descent in his support for republicanism (although he has said that his support for a republic was not linked to his irish heritage.*“

⁸² Od vzniku Australské federace byl Keating již celkem šestým federálním premiérem, který měl irské kořeny (Ritchie - Markwell 2006: 730).

⁸³ Dostupné na: <http://australianpolitics.com/lists/prime-ministers-since-1901>; 3. 4. 2015.

názory. Nová vláda i tak odsouhlasila uspořádání *Constitutional Convention*, které se odehrálo v únoru 1998. Složité debaty a diskuze ohledně možnosti, vhodnosti a způsobu zrušení monarchie a založení australské republiky probíhaly deset dní. Howardova vláda později souhlasila i s vypsáním ústavního referenda s datem konání na podzim roku 1999 (McDougall 2005: 346; Ritchie – Markwell 2006: 731).

V průběhu *Constitutional Convention* se vedly diskuze i ohledně podoby nové republiky. Nakonec bylo dosaženo kompromisu mezi představiteli *Australian Republican Party* a Keatingovu *Australian Labour Party* jak ohledně podoby nově vzniklé republiky, tak i ohledně způsobu výběru nového prezidenta. Obě strany se shodly na takzvaném modelu minimalistické republiky. Minimalistická republika by v praxi znamenala nahrazení britské královny voleným australským prezidentem. Tento prezident by, stejně jako dosud královna, disponoval jen omezenými pravomocemi (Woldring 2004: 112).

K vyhlášení republiky mělo dojít symbolicky prvního ledna 2001 v den stého výročí vzniku australské federace (Ritchie – Markwell 2006: 730).

Případná změna státního zřízení by znamenala kompletní přepsání australských ústav. Jones ve svém textu zdůrazňuje množné číslo „*ústav*“ a to proto, že v případě australské federace platí, že každá federativní jednotka je nezávislou konstituční monarchií sama o sobě s vlastní ústavou. Z tohoto důvodu by muselo dojít ke změnám jak v celoaustralské federativní ústavě, tak v ústavách všech států tvořících tuto federaci. Navzdory naivním představám a nadějím předsedy vlády by to byl složitý proces. Předseda vlády Keating chtěl původně v duchu minimalistického konceptu zamýšlené republiky z ústavy odstranit slovo „*Koruna*“ a nahradit jej slovem „*prezident*.“ Téměř okamžitě však bylo zřejmé, že tento postup je neuskutečnitelný (Jones 1995: 209-210).

Výsledkem jednání během *Constitutional Convention* byla dohoda, že prezident bude zvolen dvou třetinovou většinou při společném zasedání australského parlamentu z kandidátů, jež budou jmenováni a nominováni

předsedou vlády a předsedou nejsilnější opoziční strany. Tento způsob volby znamenal pro většinu Australanů velké zklamání a bylo to jasné již v průběhu kampaně, která před samotným konáním referenda probíhala. Australané chtěli zrušit monarchii a nastolit republiku právě z důvodu, aby si sami mohli v přímých volbách vybrat hlavu státu. To jim ale navrhovaný model stejně neumožňoval. Ale i tak výsledky všech průzkumů veřejného mínění, které byly dlouhodobě a pravidelně před referendem prováděny, předpovídaly jasné vítězství republikánů. Konečné výsledky referenda však dopadly v jejich neprospěch (Ritchie – Markwell 2006: 731).

Řečí čísel, 54,9 procent voličů se v referendu vyjádřilo negativně. Vznik republiky nezískal podporu ani v jednom ze států. Jednalo s totiž o ústavní referendum a k jeho platnosti bylo potřeba získat nejen nadpoloviční většinu z celkového počtu voličů, ale i nadpoloviční většinu států (McDougall 2005: 346). Pro návrh hlasovali jen obyvatelé hlavního města Canberry. Druhý návrh, o kterém se v referendu jednalo, tedy otázka preambule k ústavě, získal podporu ještě nižší. Téměř 61 procent voličů vyjádřilo svůj nesouhlas (Highley – McAllister 2002: 845).

Tabulka č. 1 Přesné výsledky referenda v jednotlivých státech a teritoriích.

Summary of Results – Republic Question						
National Summary						
State	Result	Enrolment	Yes	%	No	%
New South Wales	No	4 146 653	1 817 380	46.43	2 096 562	53.57
Victoria	No	3 164 843	1 489 536	49.84	1 499 138	50.16
Queensland	No	2 228 377	784 060	37.44	1 309 992	62.56
Western Australia	No	1 176 311	458 306	41.48	646 520	58.52
South Australia	No	1 027 392	425 869	43.57	551 575	56.43
Tasmania	No	327 729	126 271	40.37	186 513	59.63
Australian Capital Territory	Yes	212 586	127 211	63.27	73 850	36.73
Northern Territory	No	108 149	44 391	48.77	46 637	51.23
National Total	No	12 392 040	5 273 024	45.13	6 410 787	54.87

*Převzato z: Parliament of Australia (2013).*⁸⁴

Vzhledem k výsledkům referenda se dá říci, že Austrálie je svým způsobem jediným členským státem Commonwealth Realms, kde si obyvatelé demokraticky zvolili monarchii s britskou královnou v čele jako své státní zřízení (McCullough 2015).⁸⁵

Pozdější analýzy ovšem ukázaly, že voliči v referendu nevyjádřili nesouhlas s republikou jako takovou, ale s prezentovaným způsobem volby případného prezidenta. Z důvodu navrhované nepřímé volby prezidenta se mnoho republikánů přidalo na stranu zastánců zachování monarchie (Woldring 2004: 112). Hudson dodává, že náznaky skutečného výsledku referenda bylo možné vyčíst již v předstihu z průzkumů. Průzkumy naznačovaly, že většina Australanů by kromě vlastní hlavy státu chtěla posílení demokracie a to tak, aby oni sami měli tu možnost si sami prezidenta zvolit v přímých volbách (Hudson 2004: 80).

Je třeba si ještě připomenout, že ačkoliv Austrálie chtěla zrušit své členství v Commonwealth Realms a odstranit monarchii, z Commonwealthu jako takového odcházet neměla v úmyslu a v tomto mezinárodním uskupení chtěla zůstat i po své případné transformaci na republiku. Londýnská deklarace toto umožňovala, ovšem s jednou podmínkou. Jakýkoliv stát Commonwealth Realms, který by změnil své zřízení z konstituční monarchie na republiku, by musel znovu oficiálně zažádat o členství a jeho vstup do organizace by musel být schválen. Nepředpokládalo se, že by některá z potenciálních republik měla s opětovným obnovením svého členství v Commonwealthu problémy. Přesto někteří Australané v čase konání referenda o republice vyjádřili své obavy, že případná změna zřízení by mohla narušit jejich pozici v Commonwealth a hlavně pak, vztahy s Velkou Británií (Ritchie – Markwell 2006: 728).

---

⁸⁴

Dostupné

na:

http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BN/2012-2013/AustralianRepublic; 24. 6. 2015.

⁸⁵ Dostupné na: <http://www.jjmccullough.com/Realms.htm>; 4. 4. 2015.

6.3. Důvody a motivace pro vznik republiky

Zastánci republiky nejčastěji zmiňují následující body, z nichž v konečném důsledku vyplývá, že transformace australského státního zřízení z monarchie na republiku je nevyhnutelná:

- Dle národnostního kritéria, Australané tvoří národ sami o sobě. Nejsou Britové, jsou Australané a z tohoto důvodů zastánci republiky neshledávají vhodným, aby hlavou státu byla britská královna. Unikátnost australského národa je vyjádřena symboly jako je vlajka, hymna a lidé, a to počínaje velvyslanci a konce reprezentačním týmem nohejbalistů. Avšak ten nejdůležitější symbol, hlava státu, je reprezentován britskou královnou (McKenna 1996: 221; Ward 1995: 214).
- Zachování těchto těsných vazeb, jimiž pouto Koruny bezpochyby je, znamená v jistém ohledu překážku v plné nezávislosti australského národa. Australské členství v Commonwealth Realms a britská královna jako hlava státu stále představují svým způsobem závislost Austrálie na Velké Británii a to v oblasti politiky, kultury a ekonomiky.
- Zastánci republiky také argumentují tím, že republika je demokratičtější zřízením než monarchie a to z důvodu, že panovník se do své funkce narodil, zatímco prezident je volen a reprezentuje tak doopravdy vůli lidu (Ward 1995: 215).
- Zastánci republiky byli a jsou tedy přesvědčeni, že vlastní, v Austrálii narozený prezident by zdůrazňoval jedinečnost australského národa, ujasnil národní identitu a upevnil pozici Austrálie v regionu Asie. Před rokem 1901 bylo logické, že hlavou státu byla britská královna, jelikož Austrálie ani australský národ, jak je známe dnes, ještě neexistovaly. Teprve docházelo k transformaci jednotlivých kolonií ve federaci (McKenna 1996: 222; Ward 1995: 214).

- Dalším bodem, kterým zastánci republiky argumentují, je skutečnost, že existují zásadní rozdíly mezi národními zájmy Austrálie a Velké Británie. Myšleno je především období od šedesátých a sedmdesátých let, kdy se Velká Británie snažila vstoupit do Evropského hospodářského společenství a z toho důvodu se začala politicky a ekonomicky více angažovat na evropském kontinentu a nikoliv v oblasti Dálného východu, jako tomu bylo do té doby (McKenna 1996: 222).⁸⁶
- Republikáni také zastávají názor, že republika více zohlední a více bude respektovat skutečnost, že australská společnost není homogenní, ba právě naopak (Independent Australia 2011).⁸⁷

6.4. Politická scéna, nevládní organizace a otázka monarchie versus republika

Na stranicko-politické úrovni je tradičním zastáncem zrušení vazeb s Velkou Británií a vzniku republiky *Australian Labour Party*. Zrušení monarchie do svého programu Labour Party oficiálně zařadila v roce 1981, jako republikánská strana ale začala vystupovat otevřeně až s Paulem Keatingem v roce 1993 (Kullmann 2008: 447). Labour Party zůstává republikánskou stranou dodnes, ovšem v současné době tuto problematiku nepovažuje za akutní. V dokumentu *National Platform – Our Vision for Australia*, jež byl vydán u příležitosti národní konference v prosinci 2011, v kapitole věnující se australské budoucnosti ani není nic zmíněno o brzkém zrušení monarchie a vzniku republiky (National Platform 2011: 37).⁸⁸

---

⁸⁶ Co přesně znamenal vstup Velké Británie do Evropského hospodářského prostoru pro Austrálii, Kanadu a Nový Zéland a jak tyto státy reagovaly, lze nalézt v článku od Paula Robertsona a Johna Singletona z roku 2000: *The Old Commonwealth and Britain's First Application to join the EEC, 1961-3. Australian Economic History Review*. Vol. 20, No. 2; pp. 153-177.

⁸⁷ Dostupné na: <https://independentaustralia.net/australia/australia-display/the-australian-republican-movement-vision-and-policy,3613>; 16. 4. 2015.

⁸⁸ Dostupné na: http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/australianLabourparty/pages/121/attachments/original/1365135867/Labour_National_Platform.pdf?1365135867; 24. 4. 2015.

Největší politický protivník Labour Party, tedy koalice již tradičně tvořena *Liberal Party* a *Nationals*, je ve svém názoru na monarchii a republiku nejednotná. Zatímco *Nationals* se tradičně a oficiálně deklarují jako monarchistická strana, tak *Liberal Party* žádné oficiální stanovisko od roku 1995 nezastává, jelikož v jejích řadách se nacházejí jak zastánci monarchie, tak republiky (Kullmann 2008: 447). Do té doby Liberálové oficiálně podporovali monarchii (Cox 2002: 7).

V devadesátých letech však v propagaci australské republiky nebyla nejhlasitější a nejaktivnější Labour Party, ale *Australian Republican Movement*,⁸⁹ které uvedlo otázku vzniku republiky do běžného politického jednání (McKenna 1996: 249). *Australian Republican Movement* vznikl jako nevládní neziskové uskupení, které nebylo nijak financované vládou. Jeho existence a činnost byla závislá na finanční podpoře, kterou hnutí poskytoval bankéř a právník Malcolm Turnbull. McKenna tvrdí, že bez Turnbullových financí a kontaktů na těch správných místech⁹⁰ by *Australian Republican Movement* nikdy nedosáhl takového úspěchu, jakého dosáhl v letech 1991 a 1992 (McKenna 1996: 250; Warhust 2009). Turnbull ovšem nebyl jen sponzor. Jeho role v republikánské kampani byla větší – stal se předsedou *Republic Advisory Committee*, kterou v roce 1993 jmenoval premiér Keating (Boyce 2012: 178).

Protistrana, tedy zastánci zachování monarchie, se rovněž mohou angažovat v různých politických stranách či nepolitických organizacích a sdruženích. Jako nejznámější lze zmínit *Australians for Constitutional Monarchy* založené v roce 1992, a *Monarchist League* (Boyce 2012: 178; Warhust 2009). Častým argumentem monarchistů, kterým se snaží získat přízeň Australanů, je

---

⁸⁹ *Australian Republican Movement* ale nebyla jediná platforma, která existovala v devadesátých letech a která se snažila prosadit myšlenku republiky. Jako další významné subjekty lze zmínit skupinu okolo Clema Jonese, dále pak *The Democracy First*, *The Republican Party of Australia*, *Women for an Australian Republic* a dnes již nefungující *Conservatives for an Australian Head of State* či *A Just Republic* (Warhust 2009). Clem Jones byl pak nejdéle sloužícím starostou Brisbane v historii. Byl to oblíbený a úspěšný politik, který za své zásluhy získal mnoho ocenění, včetně *Order of Australia* v roce 1976 (Kellet 2007).

⁹⁰ Jedná se především o kontakty z oblastí médií, jelikož zakládajícími členy *Australian Republican Movement* bylo mnoho novinářů (McKenna 1996: 250).

jejich přesvědčení, že jakýkoliv prezident, jež vzejde z voleb, bude bez ohledu na způsob volby politickou figurkou, takže dojde k ohrožení tradiční rovnováhy politického systému (Kullmann 2008: 454). Dalším argumentem, kterým se monarchisté snažili přesvědčit Australany, aby v referendu hlasovali pro zachování monarchie, bylo jejich tvrzení, že potřeba republikánů mít v Austrálii narozenou hlavu státu není nutné, jelikož prakticky v čele státu stojí generální guvernér, což rodilý Australan je. Ten královnu sice informuje, ale nijak se jí nezodpovídá. Podle monarchistů tedy v referendu nejde o rozhodnutí, jestli v čele státu bude královna Alžběta, nebo rodilý Australan. Jde o rozhodnutí, jestli to bude generální guvernér, nebo prezident (Cox 2002: 10).

6.5. Názory australských politických představitelů na problematiku monarchie versus republika

Neúspěch v referendu v roce 1999 ovšem v žádném případě neznamenal útlum a vymizení republikánských tendencí. Po téměř dvanácti letech, kdy byla u moci koaliční *Liberal–National Party* vláda v čele s Johnem Howardem, věrným přívržencem monarchie (Pierce 2008),⁹¹ ve volbách v roce 2007 zvítězila Labour Party, v jejímž čele stál republikán Kevin Rudd (Australia's Prime Ministers 2015b).^{92, 93}

Rudd se svými touhami po republice nikdy netajil. Od počátku svého prvního funkčního období sliboval, že zruší monarchii a že britského panovníka v roli hlavy státu nahradí zvolený prezident, což bude rodilý Australan. Později zvolnil částečně rétoriku, když tvrdil, že referendum o zrušení monarchie není na pořadu dne. Během své návštěvy Londýna v dubnu 2008 Rudd v rozhovoru pro BBC One řekl: „*Naše pozice jako strany je jasná – jsme oddaní Australské*

---

⁹¹ John Howard byl australským premiérem v období od března 1996 do prosince 2007 (Australia's Prime Ministers 2015a, dostupné na: <http://primeministers.naa.gov.au/primeministers/howard/>; 18. 4. 2015.)

⁹² Dostupné na: <http://primeministers.naa.gov.au/primeministers/rudd/>; 18. 4. 2015.

⁹³ Funkční období Kevina Rudda jakožto australského premiéra trvalo v období od prosince 2007 do června 2010, a pak ještě krátce v roce 2013 (Australia's Prime Ministers 2015b)

republice. Jsem republikán a na tom budeme pracovat po celou dobu, ale teď to není ten nejzávažnější problém“ (Rudd cit. dle Warhurst 2009).⁹⁴

Julia Gillard, která obsadila post australské premiérky po Ruddovi, se k problematice Austrálie jako monarchie versus Austrálie jako republika v porovnání se svým předchůdcem příliš nevyjadřovala. Navzdory své stranické příslušnosti k Labour Party a republikanismu, který vyznávala, Gillard nepovažovala tuto záležitost a změnu zřízení za akutní, a to doby, kdy by královna Alžběta zemřela, nebo se vzdala trůnu ve prospěch svého nejstaršího syna. Pak by ale nastal ten pravý okamžik pro změnu (Packham – Franklin 2011; Razaq 2010).

Překvapení, ne-li přímo šok, pak ale znamenal u veřejnosti výrok generální guvernérky Quentin Bryce, která ve svém projevu „*Advance Australia Fair*“ v roce 2013 přímo naznačila, že je zastánkyní vytvoření australské republiky. Bryce mluvila o Austrálii jako o státě, „*kde, možná, mí přátelé, jednoho dne, vyroste děvče nebo chlapec, který se může stát naší první národní hlavou státu*“ (Bryce cit. v Australian Politics 2013).^{95,96}

V současné době, od roku 2013, je u moci Liberal Party v čele s premiérem Tonym Abbottem. Abbott intenzivně podporuje zachování australské monarchie. V minulosti dokonce pracoval jako výkonný ředitel Australians for Constitutional Monarchy (Liberal Party of Australia 2015).⁹⁷ Následující rok 2014 označil George Williams, profesor z University of New South Wales, za „*annus horribilis pro australské republikány,*“ ačkoliv ještě

---

⁹⁴ V originále: „*Our position as a party is clear – we are committed to an Australian republic. I am a republic and that we will work towards over time, but it is not a top-order issue just now.*“

⁹⁵ V originále: „*And where, perhaps, my friends, one day, one young girl or boy may even grow up to be our nation's first head of state.*“

⁹⁶ Quentin Bryce byla první ženou, která se stala generální guvernérkou Austrálie. Tuto pozici vykonávala v letech 2008 až 2014. Zmíněný projev vešel do povědomí australské veřejnosti nejen kvůli guvernérčině podpoře vzniku republiky, ale i proto, že v Bryce podpořila uzavírání manželských svazků mezi osobami stejného pohlaví (Australian Politics 2013; Governor – General of the Commonwealth of Australia 2014).

⁹⁷ Dostupné na: <https://www.liberal.org.au/member/tony-abbott>; 15. 5. 2015.

nebyl ani konec dubna (Williams 2014).^{98, 99} Důvodem byla nejen veleúspěšná královská návštěva, ale i politické kroky, které Tony Abbott podnikl.

Nejzásadnější a zároveň nejpřekvapivější bylo znovuoobnovení titulů *Dame* a *Knight in the Order of Australia*. Toto ocenění bylo užíváno do roku 1983, kdy jej zrušil tehdejší premiér Bob Hawke zrušil. Abbott plánuje tímto oceněním, jež se stalo nejvyšším státním vyznamenáním Austrálie, každoročně ocenit až čtyři osobnosti, které se významným způsobem zasadily o dobro a blaho nejen Austrálie, ale i světa, popřípadě mají jiné neobyčejné zásluhy. Řády a tituly bude udílet královna Alžběta II. a to na základě doporučení předsedy vlády. Zároveň všichni generální guvernéri počínaje Quentin Bryce tento titul a řád získávají automaticky při nástupu do funkce. Republikáni byli z této novinky překvapeni a pochopitelně nadšení nesdílí. Zavedení titulů považují za zpátečnický krok (Australian Politics 2014; Griffiths 2014).¹⁰⁰

Australská veřejnost znovuzavedení titulů s velkým nadšením nepřivítala. Dle průzkumu provedeného necelý měsíc poté, co premiér Abbott oznámil jejich obnovení, pouze 35 procent dotázaných tento jeho krok schvalovalo, naopak polovina respondentů byla proti (Kenny 2014). Nejnovější ANU Poll uvádí podporu řádům ještě nižší, a to pouhých 29 procent (ANU Poll 2015: 10).¹⁰¹

6.6. Postoje a názory australské veřejnosti na otázku monarchie versus republika

Navzdory republikánské rétorice mnohých čelních politických představitelů lze u australské veřejnosti paradoxně pozorovat pokles

---

⁹⁸ V originále: „*an annus horribilis for Australia's republicans*“

⁹⁹ Termín *annus horribilis* se překládá či užívá ve významu jako „rok hrůzy.“ Vznikl jako protiklad k latinskému termínu *annus mirabilis* neboli rok zázraků. *Annus horribilis* se začal užívat v polovině osmdesátých let, avšak do širšího povědomí nejen britské, ale i světové veřejnosti vešel v roce 1992, kdy jej královna Alžběta II. použila ve svém vánočním projevu. Uplynulý rok nazvala hrozivým proto, že se rozpadla manželství obou jejích synů, prince Charlese i prince Andrewa, a vyhořel zámek Windsor (Martin 2015).

¹⁰⁰ Dostupné na: <http://australianpolitics.com/2014/03/25/abbott-reintroduces-knights-and-dames.html>; 22. 4. 2015.

¹⁰¹ Dostupné na: http://politicsir.cass.anu.edu.au/sites/default/files/ANUpoll_29April2015.pdf; 2. 6. 2015.

republikánských nálad, a to přibližně od roku 2010. Všeobecně se uvádí, že za nárůstem počtu kladných bodů pro zachování monarchie stojí události spojené s osobním životem i v Austrálii oblíbeného prince Williama. Výsledky průzkumu veřejného mínění, který byl proveden v rozmezí několika málo dní od královské svatby v dubnu 2011, ukázaly, že podpora vzniku republiky byla v té době nejnižší za předchozích sedmáct let. Ve zmíněném průzkumu se pro vznik republiky vyjádřilo jen 41 procent respondentů, což bylo o deset procent méně než v období před konáním referenda v roce 1999 (Packham – Franklin 2011).

Při analýze postoje a názorů australské veřejnosti ohledně monarchie, Commonwealth Realms, královny Alžběty a vlastně celé královské rodiny je třeba zohlednit demografické, především etnické a náboženské složení australské společnosti. Australská veřejnost je velmi heterogenní a multikulturní. Převážná většina z dnešních je tvořena potomky přistěhovalců, kteří do Austrálie přicházeli a vlastně stále přichází již od počátku osídlení tohoto kontinentu Evropany v osmnáctém století. Největší počet obyvatel, 25,9 procent, se hlásí k anglické národnosti. S těsným odstupem druhou nejpočetnější skupinu tvoří lidé, kteří se označují po etnické stránce za Australany. V zemi pak žijí ještě početné menšiny Irů, Skotů, Italů, Němců, Číňanů, Indů a mnoho dalších nespecifikovaných národností (Central Intelligence Agency 2015a).¹⁰²

Podle názoru Fatimy Maesham by republika více zohlednila realitu a současný stav, jelikož dle jejích slov nelze neustále spojovat současnou Austrálii a její minulost v rámci britského impéria (Maesham 2013: 22).

Dlouhodobě se totiž ukazuje, že zachování monarchie více upřednostňují Australané britského původu, což je svým způsobem pochopitelné. Naopak u Australanů evropského a asijského původu a u nově příchozích imigrantů lze sledovat větší oblibu republikánského zřízení. Bohužel, dosud nebyly provedeny žádné studie, jež by zkoumaly speciálně preference u původních Austrálců (Kullmann 2008: 444). Je známo, že australské elity podporovaly spíše vznik

---

¹⁰² Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/as.html>; 19. 4. 2015.

republiky, ovšem většina původních obyvatel zastává názor, že ani republika nedokáže ihned vyřešit jejich, často velmi komplikovanou situaci, v které se jako celek nachází (Kullmann 2008: 452).

Současné průzkumy veřejného mínění ukazují, že podpora vzniku republiky kolísá mezi třiceti a čtyřiceti procenty. Dle průzkumu provedeného agenturou Newspoll chce republiku 40 procent obyvatel, co je nejméně za posledních dvacet let. Rozhodně republiku chce 22 procent Australanů, což představuje výrazný pokles od roku 2000, kdy odpověď „určitě ano“ vzniku republiky označilo 39 procent dotazovaných (Newspoll 2014; Pearlman 2014).¹⁰³ Trochu jiné procentní zastoupení, avšak stejný konečný výsledek nabízí i průzkum provedený agenturou Fairfax – Nielsen. Dle jejich zjištění republiku chce 42 procent obyvatel a jde o nejnižší podporu za dokonce 35 let (Williams 2014).

Koncem devadesátých let republikánské tendence přiznávalo přes padesát procent Australanů. Ačkoliv tedy podpora republiky je nižší než před patnácti lety, tak to neznamena, že by republikanismus v Austrálii byl mrtvý (Jones – McKenna 2013: 5).

Že republikanismus v Austrálii opravdu mrtvý není, se ukázalo i v průzkumu provedeného pro The Australian National University v březnu 2015. Tento průzkum potvrdil, že podpora monarchie od referenda z roku 1999 postupně vzrůstá, ale i tak 54 procent oslovených by dalo přednost vzniku republiky. Opět se ale prokázal silný vztah, jaký Australané chovají vůči královně Alžbětě. Navzdory celkovému výsledku průzkumu, který vyzněl pozitivněji pro republikány, tak odpověď „*Strongly favour retain Queen*“ zvolilo 23 procent lidí, což je o 8 procent více, než kolik lidí takto odpovědělo v roce 2013 (ANU Poll 2015: 9).^{104, 105}

---

¹⁰³ Dostupné na: <http://www.newspoll.com.au/opinion-polls-2/opinion-polls-2/>; 28. 4. 2015.

¹⁰⁴ Dostupné na: http://politicsir.cass.anu.edu.au/sites/default/files/ANUpoll_29April2015.pdf; 2. 6. 2015.

¹⁰⁵ Monarchie se těší oblibě především mezi mladou generací Australanů. Pouhých sedmnáct procent obyvatel ve věku 18 až 34 chce rozhodně republiku (Pearlman 2014).

V současné době spíše mezi australskou politickou reprezentací a australskou veřejností panuje něco jako tichá dohoda, že otázka zrušení monarchie a nastolení republiky se bude řešit až po smrti královny Alžběty II. Královna se těší oblibě a respektu nejen mezi příznivci zachování monarchie, ale i mezi příznivci republiky.¹⁰⁶ Dle mnohých názorů je velmi nevhodné řešit otázku zachování či zrušení monarchie v době, kdy královna stále sedí na trůně (Pickering 2013: 125-126).

V případě následníka trůnu, prince Charlese, již však taková shoda, jako u jeho matky, nepanuje. Princi Charlesovi jsou neustále připomínány určité kontroverzní události a výroky z jeho soukromého života.¹⁰⁷ Veřejnost také není úplně nadšená z Charlesovy manželky Camilly. V okamžiku usednutí prince Charlese na trůn se dá očekávat výrazný vzestup podpory vzniku republiky. Tyto předpovědi byly již naznačeny v průzkumu z roku 2005, kde 61 procent respondentů řeklo, že v okamžiku, kdy se Charles stane králem, tak začnou podporovat republiku (Pickering 2013: 126-127).

Pickering ovšem vzápětí dodává, že je nesmysl očekávat, že se Australané obrátí k monarchii zády přes noc, okamžitě poté, co na trůn usednou Charles s Camillou. Je třeba myslet na to, že poté se přímým následníkem trůnu stane princ William, který je společně s celou svojí rodinou nesmírně oblíbený nejen v zemích Commonwealth Realms (Pickering 2013: 126).

Williams se ale zamýšlí a uvádí i jiný důvod, proč je v současné době monarchie na australské poměry tak populární. Tou příčinou je téměř neaktivita republikánsky smýšlejících politických představitelů. Nikdo z republikánů nepřišel s myšlenkou, která by zaujala širokou veřejnost. Williams připomíná, že od neúspěšného referenda z roku 1999 se žádný politik nesnažil zasadit o znovu uspořádání nového referenda. Republikáni vkládali velké naděje do činů Labour Party a do osobnosti Kevina Rudda, jež se stal v roce 2007 premiérem. Rudd se

---

¹⁰⁶ Jedním z důvodů, proč příznivci republiky královnu Alžbětu uznávají, je její vedení a řízení Commonwealthu a ustání nelehkého období dekolonizace (Pickering 2013: 125-126).

¹⁰⁷ Zřejmě nejkontroverznějším princovým výrokem je vyznání jeho v té době ještě milence Camille, že by si přál být jejím tamponem.

ale této záležitosti nevěnoval a později oznámil, že se možností referenda bude zabývat ve svém druhém funkčním období. K tomu ale již nedošlo, jelikož byl v pozici premiéra nahrazen Julií Gillard, která zastávala názor, že debata monarchie versus republika by se měla zahájit až po královnině smrti. V otázkách změny australské ústavy se v průběhu let přestal klást důraz na změnu státního zřízení, ale pozornost se upřela na aktuálnější a ožehavější téma, a to na oficiální ústavní uznání australských Austrálců. Tohle vše dohromady s minimální mediální pozorností věnované republikanismu vedlo k tomu, že během doby, jež uplynula od referenda, dospěla do volebního věku nová generace Australanů, kteří jsou relativně spokojeni se současnou situací (Williams 2014).

Kromě toho se na světové, ale i domácí úrovni politiky od roku 1999 objevilo mnoho nových a ožehavých témat, jež vyžadují pozornost a činnost australských politiků více, než otázka zrušení monarchie. Jedná se o problematiku smíření a začlenění původních Austrálců do společnosti, dále o imigraci a uprchlíky, klimatické změny, světovou hospodářskou krizi či boj proti terorismu (Warhust 2009).

6.7. Sociální sítě

Pro analýzu působení republikánských a monarchistických uskupení na sociálních sítích Facebook a Twitter jsem zvolila oficiální profily nejvýznamnějších hnutí z obou názorových táborů. Jak republikáni, tak monarchisté se prezentují na obou zmíněných sociálních sítích.

Nejdůležitější republikánská politická platforma, *Australian Republican Movement*, se na Facebooku těší oblibě 13 tisíc uživatelů (Facebook 2015a).¹⁰⁸ Na Twitteru příspěvky od Australian Republican Movement odebírá 3654 tak zvaných *followerů* (Twitter 2015a).¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ Dostupné na: <https://www.facebook.com/AusRepublic?ref=ts&fref=ts>; 1. 6. 2015.

¹⁰⁹ Dostupné na: <https://twitter.com/AusRepublic>; 1. 6. 2015.

Pro demonstraci oblíbenosti monarchistických postojů jsem zvolila platformu *Australians for Constitutional Monarchy*. Monarchistickou stranu označilo za svoji oblíbenou 50 tisíc facebookových uživatelů (Facebook 2015b),¹¹⁰ avšak na Twitteru má pouhých 338 sledujících (Twitter 2015b).¹¹¹

Pokud bychom hypoteticky uvažovali, že každý z 22 507 617 obyvatel Austrálie (Central Intelligence Agency 2015)¹¹² má přístup k internetu a je aktivní na Facebooku, a že každý jedinec, kdo vyjádří na této sociální síti podporu jednomu ze subjektů, je Australan, pak dochází k výslednému poměru 0,06 procent pro republikány oproti 0,22 procent pro monarchisty.^{113, 114}

---

¹¹⁰ Dostupné na: <https://www.facebook.com/acmnorepublic/timeline>; 1. 6. 2015.

¹¹¹ Dostupné na: <https://twitter.com/acmnorepublic>; 1. 6. 2015.

¹¹² Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/as.html>; 1. 6. 2015.

¹¹³ Výsledku bylo dosaženo využitím klasické trojčlenky a přímé úměrnosti.

¹¹⁴ Pro toto srovnání jsem využila a v následujících případech využiji jen dat získaných z Facebooku, a to z důvodu vyšší míry používání mezi uživateli sociálních sítí (platí obecně). Čísla získaná z Twitteru by s ohledem na celkový počet obyvatel působil spíše jako statistická chyba, než jako relevantní výsledek.

7 Kanada

7.1. Království Kanada

Alžběta II. v Kanadě vystupuje jako *Queen of Canada*. Originální znění titulu v plném rozsahu pak zní “*Elizabeth the Second, by the Grace of God, of the United Kingdom, Canada and Her other Realms and Territories, Queen, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith*“ (The Official Website of British Monarchy 2015k).¹¹⁵

V případě Kanady, stejně jako v případě Austrálie ovšem platí, že Alžběta II. je královnou nejen celé Kanady, ale vzhledem k tamnímu uspořádání a nastavení rovněž i královnou všech deseti provincií. Její tituly tedy zní *Queen of British Columbia*, *Queen of Alberta*, nebo *Queen of Nova Scotia*. Na provinční úrovni královnou zastupuje *Lieutenant-governér*. *Lieutenant-governér* zároveň symbolizuje nezávislost jednotlivých provincií (Smith – Mann 2013: 9). V běžném politickém fungování na federální úrovni královnou v Kanadě opět zastupuje generální guvernér (The Official Website of British Monarchy 2015k).¹¹⁶

Mezi Kanadou a královnou Alžbětou II. panuje naprosto jedinečný vztah. Královnina funkce jakožto kanadské královny je odlišná od funkcí, které vykonává v ostatních zemích Commonwealth Realms. Osoba královny ztělesňuje Kanadu jako stát a představuje symbol věrnosti, jednotnosti a autority pro všechny Kanadány. Svou věrnost a loajalitu královně Alžbětě přísahají všichni zákonodárci, ministři, pracovníci státních služeb, příslušníci armády i policie. Tento slib skládají rovněž i lidé, kteří získali kanadské občanství a stali se tak zvanými *new Canadians*. Ve jménu královny jsou vyhlašovány volby i nové zákony. V porovnání s ostatními monarchiemi Commonwealth Realms je rovněž neobvyklá královnina role v rámci *The Canadian Armed Forces*.

---

¹¹⁵

Dostupné

na:

<http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Canada/TheQueensroleinCanada.aspx>; 5. 6. 2015.

¹¹⁶ Ibidem; 5. 6. 2015.

Královna Alžběta II. působí jako vrchní velitel několika regimentů¹¹⁷ (The Official Website of British Monarchy 2015k).¹¹⁸

Kanada patří mezi královniny oblíbené státy. Nejlépe to potvrzuje skutečnost, že sama královna Alžběta dokonce Kanadu několikrát označila za svůj druhý domov. Kanada je zemí, kam podnikla v roce 1951 ještě jako princezna svou úplně první zahraniční cestu a dnes je Kanada zemí, kterou královna navštívila nejčastěji, a to více než dvacetkrát (The Official Website of British Monarchy 2015k).¹¹⁹

Návštěvy zemí Commonwealthu Realms příslušníky královské rodiny jsou sledované, ovšem v případě Kanady jde vždy o události, na které se pohlíží jako „na něco více,“ než jen na obyčejné státní návštěvy. Královské návštěvy mají v Kanadě dlouhou tradici, a to kvůli relativní geografické blízkosti a dostupnosti mezi Kanadou a Velkou Británií, kdy oba státy dělí „pouze“ Atlantický oceán. V posledních téměř třiceti letech se ale ukazuje, že vřelejšího přijetí se královně dostane při návštěvách jednotlivých provincií. Na celonárodní úrovni je zájem o státní návštěvy členů královské rodiny o něco menší, ale i tak se v roce 2007 vzepjala vlna nesouhlasu s kroky předsedy federální vlády Stephenem Harperem, který Alžbětu II. nepozval na oslavy čtyřstého výročí založení Québec City (Boyce 2008a: 20).

V roce 1957 během své krátké návštěvy Spojených států amerických královna Alžběta II. jednala z titulu *Queen of Canada*. Učinila tak na radu

---

¹¹⁷Konkrétně se jedná o následující pluky: *the Royal Regiment of Canadian Artillery; the King's Own Calgary Regiment; Le Royal 22e Régiment; the Governor-General's Foot Guards; the Governor-General's Horse Guards; The Canadian Grenadier Guards; Le Régiment de la Chaudière; the Calgary Highlanders; The Royal New Brunswick Regiment; 48th Highlanders of Canada; The Argyll and Sutherland Highlanders of Canada; Canadian Forces Military Engineers Branch; the Air Reserve a the Canadian Armed Forces Legal Services Branch* (The Official Website of British Monarchy 2015k; dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Canada/TheQueensroleinCanada.aspx>; 5. 6. 2015).

¹¹⁸ Dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Canada/TheQueensroleinCanada.aspx>; 5. 6. 2015.

¹¹⁹ Ibidem; 5. 6. 2015.

kanadských ministrů, s nimiž se setkala během návštěvy Kanady, jež předcházela krátké zastávce v Chicagu. Tento krok vyvolal mnoho reakcí, a to jak kladných, tak záporných. Kanadčané tento krok samozřejmě schvalovali, Britové s ním spíše nesouhlasili a Američané nechápali (Boyce 2008a: 10-11). Další událostí, kdy Alžběta II. vystupovala v roli kanadské královny, bylo v roce 2007 znovu vysvěcení památníku *Vimy Ridge Memorial*¹²⁰ ve Francii (Bowden 2011).

Kanadskou oddanost královně Alžbětě II. a monarchii dokazuje mnoho symbolů. Kromě klasických záležitostí jako jsou poštovní známky či bankovky v Kanadě existuje přibližně sedmdesát organizací, jež mají ve svém názvu přízvisko „*Royal*“,“¹²¹ a přibližně čtyřicet vojenských regimentů má ve svém čele jako vrchního velitele buď samotnou královnu, či nějakého jiného příslušníka britské královské rodiny (The Official Website of British Monarchy 2015l).¹²²

Stejně jako v Austrálii a na Novém Zélandu se v Kanadě slaví královniny narozeniny. V Kanadě má tento svátek ale unikátní podobu a historii. Termín svátku, který se slaví poslední pondělí před 25. květnem, totiž původně připadal na den narození královny Victorie, a to již od roku 1845. Později, v roce 1953, bylo ale rozhodnuto, že tento den se budou oficiálně slavit narozeniny jak nově nastoupivší královny Alžběty, ale i všech jejích následníků (Parker 2012; The Official Website of British Monarchy 2015l).¹²³

V Québecku je tento den také volno, ovšem nikoliv kvůli královniným narozeninám. Québečané si připomínají protibritské povstání z let 1837-1838 a tento den nazývají jako *Journee nationale des patriotes*. Do šedesátých let se ale i zde, stejně jako ve zbytku země, slavil Victoria Day (Shingler 2013).

---

¹²⁰ Vimy Memorial připomíná padlé kanadské vojáky v bitvě u Vimy Ridge během první světové války (Canadian War Museum 2015; dostupné na: <http://www.warmuseum.ca/firstworldwar/history/after-the-war/remembrance/vimy-memorial/>; 6. 6. 2015.

¹²¹ Například *Royal Winnipeg Ballet* (The Official Website of British Monarchy 2015l).

¹²² Dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/Canada/Symbolsandceremonies.aspx>; 5. 6. 2015.

¹²³ *Ibidem*; 5. 6. 2015.

V Kanadě, stejně jako v ostatních zemích Commonwealth Realms, stojí v čele státu britská královna, kterou zastupuje generální guvernér. Současným generálním guvernérem je David Johnson, který svůj úřad vykonává od roku 2010 (The Governor General of Canada 2014).¹²⁴

V Kanadě se ale dlouhodobě vedou debaty, kdo z těchto dvou je faktickou kanadskou hlavou státu. Tyto debaty byly velmi intenzivní v roce 2009, kdy se tehdejší generální guvernérka Michaele Jean v projevu v Paříži prohlásila hlavou státu. Při následném vysvětlování tohoto kroku se Michaele Jean odvolávala na *Letters Patent* (Jackson – Havestock 2012: 23).

Kolem Letters Patent, který v roce 1947 vydal král George VI., panuje mnoho otazníků. Je totiž docela dost složité jej přesně interpretovat a zavést do praxe. Z důvodů, které nejsou známy, došlo k zjednodušení obsahu a dokument se vykládá povrchněji a zjednodušeněji, než je sepsán (McGreery 2012: 31-32).

Hodně se používá interpretace bývalé GG Adrienne Clarkson: „*Ohledně autority generálního guvernéra je mnoho nesrozumitelností. Dokonce to působí, že ani mnozí politici neví, že finální autorita státu byla v Letters Patent převedena z panovníka na generálního guvernéra, což učinilo kanadskou vládu nezávislou na Velké Británii*“ (Clarkson cit. dle McGreery 2012: 31-32).¹²⁵

Jackson a Havestock potvrzují, že většina politiků a odborníků Letters Patent interpretují tak, že činí z kanadského generálního guvernéra hlavu státu. Oni s tímto tvrzením ale nesouhlasí a tvrdí, že Letters Patent dává generálnímu guvernérovi pravomoci vykonávat panovníkovou moc, avšak ten nadále zůstává zdrojem legitimacy (Jackson – Havestock 2012: 23).

---

¹²⁴ Dostupné na: <https://www.gg.ca/document.aspx?id=13871&lan=eng>; 12. 6. 2015.

¹²⁵ V originále: „*There is much misunderstanding about the authority of the Governor General. Even many politicians don't seem to know that the final authority of the state was transferred from the monarch to the Governor General in the Letters patent of 1947, thereby making Canada's government independent of Great Britain.*“

7.2. Historie republikanismu

Při pohledu zpět do kanadské historie je velmi složité nalézt události, které by způsobily prudký nárůst popularity republikánů a neodbytnou touhu rozvázat pevné vazby s Velkou Británií, případně celé období, kdy by tyto názory byly zřetelné. V Kanadě se nikdy nerozvinula jakákoliv antimonarchistická nebo antibritská hnutí, ani se neodehrály žádné protesty či události podobné Boston Tea Party ze Spojených států. Vždy se spíše jednalo o přirozený vývoj politických názorů a postojů. (Jones 2014, nestránkováno).¹²⁶

Evans naopak připomíná události, které posílily vzájemné vztahy s Velkou Británií a monarchistické názory. Jde události dávno minulé, tedy o období vyhlášení nezávislosti Spojených států amerických, kdy se dnešní Kanada stala cílem lojalistů, kteří v nově vzniklém státě z nejrůznějších důvodů žít nechtěli. Velká Británie také do Kanady investovala nemalé prostředky (Evans 2002: 217; Rovná – Jindra 2000: 39-40).

Pravděpodobně nejznámější autor zabývající se kanadskou politikou David E. Smith uvádí svou knihu o kanadském republikanismu slovy: „*Kniha o kanadském republikanismu má jeden velký handicap, a to, že v Kanadě neexistuje žádné republikánské hnutí. Nikdo, kdo by vychvaloval a věřil v jeho hodnotu. Žádná literatura, která by vychvalovala jeho víru a krédo*“ (Smith cit.dle Jones 2014, nestránkováno).¹²⁷

Kanaďané sice postupem času volali po větších pravomocích ohledně správy své země, o vysloveně republikánské ambice se však nejednalo. Po

---

¹²⁶Dostupné

na:
<https://books.google.cz/books?id=7IlkCQAAQBAJ&pg=PT9&dq=republicanism+and+responsible+government:+the+shaping+of+democracy+in+canada+and+in+australia&hl=cs&sa=X&ved=0CCMQ6AEwAGoVChMI-L2WiPSOxgIVhpYsCh2HaADd#v=onepage&q=republicanism%20and%20responsible%20government%20the%20shaping%20of%20democracy%20in%20canada%20and%20in%20australia&f=false>;
10. 6. 2015.

¹²⁷ V originále: „*A book about Canadian republicanism labours under the handicap that there is no republican movement in Canada, no believers to extol its worth, no literature to extol the creed*“

protestech na konci třicátých let 19. století Kanada získala vlastní odpovědnou vládu, v roce 1867 se Kanada stala prvním dominiem (Rovná - Jindra 2000: 76).

7.3. Důvody a motivace pro vznik republiky

Republikáni ze *Citizens for a Canadian Republic* uvádějí následující důvody, které by měly u kanadských obyvatel probudit zájem o změnu.

- Prvním důvodem, proč by Kanadčané měli chtít republiku, je možnost mít za hlavu státu rodilého Kanadčana. Pouze Kanadčan v čele státu může symbolizovat úplnou nezávislost, rozmanitost a hrdost Kanady a zároveň prezentovat všechny obyvatele této země, například při zahraničních cestách.
- Role britské královny v čele Kanady je svým způsobem diskriminující. Alžběta II. je, stejně jako všichni britští panovníci, vrcholným představitelem *The Church of England*. Je tedy jasné, že v případě zachování monarchie v čele s britským panovníkem se hlavou Kanady nikdy nestane jedinec vyznávající jiné, než anglikánské náboženství. Toto odporuje kanadské *Charter of Rights and Freedoms*, kde je výslovně zakázána jakákoliv diskriminace na základě náboženství.
- Kanadští republikáni zároveň argumentují slovy, že jakýmkoliv způsobem volený prezident bude demokratičtější postavou, než dědičný panovník, respektive jmenovaný generální guvernér, který je panovníkovým zástupcem. Kanadčané totiž tradičně vyznávají rovnostářství, se kterým je monarchie a s ní spojená hierarchie neslučitelná.
- Příznivci vzniku republiky také upozorňují, že v případě vzniku republiky odpadne lidem s nově uděleným kanadským občanstvím tradiční přísaha královně. Odstranění této tradiční zvyklosti by republikáni uvítali ze dvou důvodů: zaprvé je diskutabilní přísahat věrnost někomu, kdo není kanadským občanem osobně. Zadruhé panovník reprezentuje hodnoty, kvůli kterým mnozí nově příchozí

opustili svou původní domovinu a novou našli právě v Kanadě. Jedná se především o hierarchii nebo tradičnost (Citizens for a Canadian Republic 2015).¹²⁸

Republikánskou argumentaci ohledně potřeby mít rodilého Kanadana v čele státu ve svém textu rozebírají Bethune a Treble. S ohledem na kanadský multikulturalismus je totiž možné, že ani v případě Kanadana v čele státu by nebyli všichni spokojeni. Autoři zároveň tvrdí, že zastáncům „domácí“ hlavy státu nevádí ani tak národnost panovníka jako skutečnost, že panovník dědičně disponuje pravomocemi jako jmenování premiéra, podepisování smluv či vyhlášení válek. Situace a názory veřejnosti by se nezměnily ani v případě, že by teoreticky došlo k odpoutání se od britské královské rodiny a nastolení vlastní kanadské¹²⁹ (Bethune – Treble 2010).

Téměř s jistotou lze ale tvrdit, že nehrozí vystoupení Kanady z Commonwealthu. Vazby mezi Kanadou a Commonwealthem, popřípadě pozice Kanady v této platformě jsou tradičně považovány za velmi silné a stabilní. Evan H. Potter připomíná fakta, která tento vztah potvrzují. Potter například uvádí, že první generální tajemník Commonwealthu byl Kanadán.¹³⁰ Kanada hostila do dnešního dne čtyřikrát Commonwealth Games, včetně těch úplně prvních konaných již v roce 1930. Kanada také poskytuje druhé nejvyšší příspěvky do rozvojového fondu Commonwealth (Potter 2007: 447).

7.4. Politická scéna, nevládní organizace a otázka monarchie versus republika

Z politických stran s celofederálním dosahem a působností k republikanismu inklinuje *Liberal Party*. Speciálně mezi mladou generací politiků za tuto stranu sílí hlasy, že by se měl přehodnotit stávající systém a

---

¹²⁸ Dostupné na: <http://www.canadian-republic.ca/goals.html>; 3. 6. 2015.

¹²⁹ Autoři s nadsázkou tvrdí, že jedinou rodinou, kterou by všichni Kanadané na trůně uvítali a skutečně podporovali, by byla rodina hokejisty Sidneyho Crosbyho s ním v čele, a to v období po nezapomenutelném vítězství na olympijských hrách ve Vancouveru v únoru 2010 (Bethune – Treble 2010).

¹³⁰ Mezi lety 1965 a 1975 tuto funkci vykonával Arnold Smith (Potter 2007: 447).

zvážit jeho přeměna na republiku a „zavedení instituce kanadské, ve všeobecných volbách volené hlavy.“¹³¹ Liberal Party ovšem v názoru na tuto problematiku jednotná není. Na svém sjezdu konaném v roce 2012 Liberálové nakonec odsouhlasili, že pro tuto chvíli o vyhlášení republiky usilovat nebudou a zachovají tedy status quo. Zároveň ale vznesli požadavek směrem k federálnímu parlamentu, že by měl vzniknout orgán, kde by zástupci všech politických stran debatovali o možnosti zrušení monarchie, vazeb na Velkou Británii a o zavedení hlavy státu, jež by vzešla ze všeobecných voleb (Taber 2012).

Conservative Party naopak tradičně vyznává podporu monarchii, což mají zaneseno i v principech, podle kterých strana funguje (Conservative Party of Canada Constitution 2011: 1, pravidlo 2).¹³²

Za účelem šíření republikánské myšlenky pak byla v Kanadě v roce 2002 zformována skupina s názvem *Citizens for a Canadian Republic* (Ritchie – Markwell 2006: 733). Jako cíl a důvod své existence uvádí, že chtějí rozšířit povědomí a iniciovat diskuzi ohledně možnosti změny státního zřízení a budoucí nahrazení britského panovníka demokraticky zvoleným prezidentem (*Citizens for a Canadian Republic* 2015).¹³³ Podle kanadského tisku jsou *Citizens for a Canadian Republic* dokonce úplně první platformou s republikánskou a antimonarchistickou agendou (Boyce 2008b: 223).

Naopak monarchistické hnutí *Monarchist League of Canada / Ligue monarchiste du Canada* má dlouhou tradici. Od doby svého založení v roce 1970 je známo jako nejhlasitější a nejviditelnější uskupení podporující zachování monarchie. Na federální úrovni působí od roku 1976 (*The Monarchist League of Canada* 2015).¹³⁴

---

¹³¹ V originále: „*implementation of instituting a Canadian head of state popularly elected*“

¹³² Dostupné na: <http://www.conservative.ca/media/2012/06/Sept2011-Constitution-E.pdf>; 13. 6. 2015.

¹³³ Dostupné na: <http://www.canadian-republic.ca/goals.html>; 3. 6. 2015.

¹³⁴ Dostupné na: <http://www.monarchist.ca/en/who-we-are>; 29. 5. 2015.

7.5. Názory kanadských politických představitelů na problematiku monarchie versus republika

Kanada je, stejně jako Austrálie, federací. Na základě kanadské ústavy z roku 1982 každé změny a dodatky v ústavě musí být schváleny jednomyslně všemi deseti provinciemi a federálním parlamentem, což činí každou proceduru týkající se ústavy, včetně potenciálního zavedení republiky, velmi komplikovanou, a proto se jen málokomu chce dnes iniciovat jakékoliv ústavní reformy¹³⁵ (Bethune – Treble 2010; Citizens for a Canadian Republic 2015¹³⁶; Ritchie – Markwell 2006: 733).

Snahy zpřetrhat vazby s Velkou Británií, zrušit monarchii a nastolit republiku ale nikdy nebyly na prvním místě politických zájmů a preferencí ani u kanadské politické špičky, ani u veřejnosti. Kanadskou politiku formoval vztah anglofonní většiny a frankofonní menšiny, který ani dnes nelze nazývat bezproblémovým. Avšak určité snahy minimálně upozornit na tuto problematiku a možnost, se objevily i zde. S návrhem na zavedení vlastní hlavy státu přišel v době vyjednávání podoby nové ústavy, tedy kolem roku 1982, tehdejší federální předseda vlády za Liberal Party Pierre Trudeau. Jeho návrh s ovšem setkal s odmítavým postojem ze strany ostatních politiků, včetně premiérů z jednotlivých provincií (Cunningham 1999). S dalším pokusem a návrhem na vznik kanadské republiky přišel federální ministr John Manley,¹³⁷ ale reakce ostatních byla stejná, tedy nezájem (Phillips 2004: 19).

K úspěšnému pokusu upozornit na možnost vzniku republiky došlo až později, na konci roku 1998. V té době bylo publikováno memorandum napsané neznámým úředníkem z okolí tehdejšího federálního premiéra Chrétiena.

---

¹³⁵ Do roku 1982 se při schvalování dodatku a změn v kanadské ústavě používala tak zvaná *formule 7/50*. V praxi to znamenalo, že s daným dodatkem musel souhlasit Senát, House of Commons a minimálně sedm provincií reprezentujících v konečném součtu minimálně 50 procent obyvatel (Citizens for a Canadian Republic 2015).

¹³⁶ Dostupné na: <http://www.canadian-republic.ca/goals.html>; 3. 6. 2015.

¹³⁷ John Manley je členem Liberální strany a od roku 1993 do roku 2003 byl členem federální vlády, kde zastával několik různých ministerských funkcí, včetně funkce ministra zahraničí či ministra financí (Parliament of Canada 2015; dostupné na: <http://www.parl.gc.ca/Parlinfo/Files/Parliamentarian.aspx?Item=727ca7a8-0609-48eb-b6f3-01d086548302&Language=E>; 28. 6. 2015).

Memorandum, které pojednávalo o zlomení posledních koloniálních vazeb, uvedlo problematiku republikanismu na veřejnost. Průzkum veřejného mínění z té doby ukazoval podporu vzniku republiky 48 procent, zatímco zachování monarchie chtělo 39 procent dotázaných. Chrétien, ačkoliv původem z Québecu, byl oddaný royalista. Nedlouho po zveřejnění memoranda vydal prohlášení, že v jeho politické agendě republikanismus nemá místo. „*Nemyslím si, že lidé v hospodách najednou přestanou sledovat hokej a začnou diskutovat o monarchii,*“¹³⁸ vyjádřil zároveň svůj názor ohledně aktuálnosti a důležitosti tématu pro většinu Kanadánů (Chrétien cit. dle Cunningham 1999).

Kanadští vrcholní političtí představitelé ale v devadesátých letech nechtěli mít s otázkou zachování monarchie versus založení republiky nic společného. Nálady kanadských politiků vykresluje upřímný výrok již zmíněného federálního premiéra Jeana Chrétiena ze září 1997: „*Mám dost [problémů] se separatisty z Québecu, nechci mít teď další problémy s kanadskými monarchisty*“ (Chrétien cit. dle Phillips 2004; závorky v originále).¹³⁹ Chrétien měl na mysli události, které vyvrcholily v roce 1995 referendem o quebecké samostatnosti, které jen s malým procentním rozdílem ve výsledku dopadlo pro separatisty negativně.

Napříč Kanadou se ovšem začaly ozývat hlasy, že právě odstranění monarchie by uklidnilo separatistické tendence v Québecu. Vznik kanadské republiky by mohl přesvědčit obyvatele Québecu, že *Rest of Canada*¹⁴⁰ nelpí na britské koloniální minulosti (Newman 1995).

7.6. Québec

Nejen kanadští republikáni, ale všichni kanadští političtí představitelé se totiž musí potýkat s otázkou Québecu a jeho separatistických tendencí. Většina frankofonních Kanadánů se z pochopitelných důvodů k britské historii a dědictví nehlásí, navíc Québečané uspořádali již dvoje referenda ohledně vstoupení

---

¹³⁸ V originále: „*I don't think the guys are stopping the hockey games in the tavern to discuss the monarchy.*“

¹³⁹ V originále: „*I have enough [trouble] with separatists of Quebec; I don't want to have problems with the monarchists of Canada at this time.*“

¹⁴⁰ Evans tvrdí, že tento název či jeho zkrácenina *ROC* je v Kanadě velmi populární a často využívaný (Evans 2002: 215).

z kanadské federace a svého osamostatnění a volání po republice je v této provincii nejhlasitější. Neznamená to sice automaticky, že by všichni frankofonní Kanadčané a separatisté odmítali monarchii jako takovou (Boyce 2008a: 14), ale na druhou stranu je québeckým republikánům jasné, že nejjednodušší způsob ke vzniku québecké republiky je právě odtržení se od zbytku Kanady (Chevrier 2001: 95).

Frankofonní Kanadčané si dlouho pamatovali historické souvislosti, tedy že během Sedmileté války mezi Anglií a Francií a hlavně v období po válce to byl právě britský panovník, který zajistil bezpečí, práva a uchování identity frankofonního obyvatelstva (Jackson – Havestock 2012: 24-25). V šedesátých letech, konkrétně od dob takzvané *Quiet Revolution*, ale docházelo postupně ke změně názoru a poklesu počtu zastánců zachování monarchie. K bujícímu québeckému separatismu tak přibýly i antimonarchistické názory (Fraser 2012). V současné době se nesouhlas s monarchií pohybuje u obyvatel Québecu mezi sedmdesáti a osmdesáti procenty. Na jaře 2015 bylo proti monarchii 71 procent Québečanů a 72 procent frankofonních Kanadčanů (Pauls 2015).

Svůj nesouhlas a nenávisť vůči monarchii a královské rodině Québečané dávají najevo nejenom rétoricky, ale i činy. Dodnes se připomínají silné protesty a demonstrace, kterými byla královna „přivítána“ při svých návštěvách této frankofonní provincie v letech 1964 či 1987. Princ Charles se svou manželkou zase v roce 2009 čelili vajíčkovému útoku (Lydall – Dominiczak 2009; The Canadian Press 2009)¹⁴¹. Ještě před samotnou návštěvou Québecu byl princ zastánci québecké nezávislosti vyzván, aby se omluvil za všechna příkoří a téměř kulturní genocidu, kterou Britové v čele s panovníkem během posledních 400 let prováděli frankofonním obyvatelům. Dokonce se vyskytly názory, že bez

---

¹⁴¹ Dostupné na: <http://www.ctvnews.ca/flying-eggs-pro-quebec-slogans-greet-charles-1.452777>; 8. 6. 2015.

požadované omluvy bude Charlesova návštěva považována za urážku Québecu (CBC News 2009).¹⁴²

Další protibritská a antimonarchistická akce je spojená s přijetím zákona o nástupnictví *The Succession to the Crown Act*. Dva québečtí právníci se rozhodli přijetí tohoto zákona soudně napadnout. Jsou přesvědčeni, že jelikož přijetí tohoto zákona se týká rovněž kanadské hlavy státu, tak to vyžaduje změnu ústavy a tedy akutnost absolvovat celý schvalovací proces. Dle těchto právních specialistů je schválení zákona takového znění a dopadů na úrovni federální vlády nedostatečné (Marin 2015).

Navzdory všemu zmíněnému se ale republikanismus nenachází v centru zájmu québeckých politiků, a to i přesto, že osm z deseti Québečanů by upřednostnilo republiku ve chvíli, až skončí vláda současné královny. Alžbětu II. totiž většinou respektují i oni (Minsky 2010).¹⁴³ Cox uvádí, že pro Québec vždy byla, je a bude důležitější separace od Kanady anebo oficiální uznání za *distinct society* (Cox 2002: 17).

7.7. Postoje a názory kanadské veřejnosti na otázku monarchie versus republika

Kanada je obecně vnímaná jako země se slabou republikánskou tradicí a silným vztahem k monarchii. Častým vysvětlením těchto postojů je sousedství se Spojenými státy americkými. Spojené státy jsou hrdou republikou a většina Kanadčanů cítí potřebu se odlišit od svého souseda (Ritchie – Markwell 2006: 733).

Ovšem i v Kanadě se vyskytují lidé, kteří by raději měli hlavou státu voleného prezidenta a nikoliv panovníka, který žije za oceánem, v jiné zemi a na jiném kontinentě. Republikáni naopak Spojené státy považují za svůj vzor a jsou přesvědčeni o tom, že v případě vzniku republiky by nevyhnutelně došlo

---

¹⁴² Dostupné na: <http://www.cbc.ca/news/canada/montreal/charles-must-apologize-quebec-sovereignists-1.824073>; 8. 6. 2015.

¹⁴³ Respekt ovšem nelze nalézt u radikálních separatistů a republikánů, kteří při svých protestech neváhají házet šipky na královninu fotografii (Shingler 2013).

k posílení vzájemných vztahů a vazeb. Republikáni dokonce začali Kanadu přezdívat jako „*America Junior*“¹⁴⁴ (Evans 2002: 215).

Na příkladu současné Kanady se nedá jednoznačně říct, jestli její obyvatelé upřednostňují vznik republiky, anebo zachování statutu quo. Avšak s přibývajícím věkem královny Alžběty II. se ale stále častěji vynořují otázky a pochybnosti o tom, jaká situace nastane, až královnina vláda skončí (Bethune – Treble 2010).

Zažitý pohled a přesvědčení o kanadské loajalitě k monarchii je narušen výsledky průzkumů veřejného mínění. Ritchie s Markwellem zdůrazňují dva. První z nich byl proveden v roce 1997, tedy v době, kdy v Austrálii panovaly silné republikánské nálady, které nakonec vyvrcholily referendem. V té době se v Kanadě 41 procent dotázaných vyjádřilo k tomu, že po smrti královny Alžběty by Kanada měla zrušit stávající monarchii a zřídit republiku. Pro zachování monarchie se tehdy vyjádřilo jen 18 procent respondentů. Zbývajících 39 procent zaujímalo nerozhodný postoj (Ritchie – Markwell 2006: 733).

Během následujících let podpora republikanismu postupně narůstala, že v dalším průzkumu, tentokrát z roku 2007, se pro okamžitý vznik republiky, tedy ještě během života královny Alžběty II., vyjádřilo 53 procent dotázaných (Boyce 2008b: 223). Boyce ovšem ihned dodává, že kanadským průzkumům veřejného mínění se nedá příliš věřit, jelikož otázky v nich jsou často nejednoznačně položené, což jistě ovlivňuje konečný výsledek. Jako důkaz svých slov zmiňuje průzkum provedený v roce 2005, v němž celých 79 procent dotázaných vyjádřilo svou podporu konstituční monarchii a 62 procent dokonce tvrdilo, existence monarchie utváří jedinečnou kanadskou identitu. Na druhou stranu ale, v tom samém průzkumu vyšlo, že 48 procent oslovených by chtělo vytvoření kanadské republiky s volenou hlavou státu (Boyce 2008b: 223-224).

---

¹⁴⁴ Původ tohoto poněkud kontroverzního tvrzení lze vystopovat v oblíbeném kresleném seriálu *The Simpsons*, kde jej vyslovila jedna z hlavních postav. Kanadští republikáni jej pak začali příležitostně používat (Evans 2002: 215).

O vztahu Kanadánů ke královně Alžbětě není pochyb, ovšem princ Charles má pozici výrazně horší. Princ Charles je neoblíbený nejen v Québecu, ale i v celé Kanadě. Dle nejnovějších průzkumů jej na trůně nechce celých 54 procent dotázaných (Pauls 2015). Dřívější skandály v jeho soukromém životě i politická vyjádření je něco, co se Kanadánům nelíbí a co nechtějí. Téměř lhostejné reakce během jeho a Camilliny výše zmíněné návštěvy tato slova jen potvrzují. V době jejich návštěvy skoro dvě třetiny Kanadánů chtěly v čele státu voleného a rodilého Kanadana. Ovšem uplynuly dva roky a vše se změnilo. Monarchie se v Kanadě, konkrétně v anglicky hovořící Kanadě, těšila opět narůstající popularitě a příčinu nelze hledat nikde jinde než v postavách prince Williama a vévodkyně Catherine (International Business Times 2011). William s Catherine si Kanadu vybrali za místo své svatební cesty, čímž opět prokázali, jak moc si britská královská rodina Kanady váží (CTV News 2012).¹⁴⁵

Kanadané si také velmi oblíbili a dalo by se téměř říci, že zamilovali, malého prince George. V průzkumu pro National Post provedeném v červenci 2013 krátce po narození třetího následníka na britský a kanadský trůn se ukázalo, že 48 procent oslovených si přeje zachovat monarchii i do budoucnosti. Naopak její zrušení si v budoucnu přálo 37 procent respondentů. U této možnosti byl pozorován prudký pokles v porovnání s podobným průzkumem, který byl proveden nedlouho před princovým narozením. V květnu 2013 se pro zrušení monarchie vyjádřilo 45 procent lidí (Visser 2013).

S ohledem na demografickou skladbu Kanady se stávající podpora monarchii v čele s britskou královnou může znát až zázračná. Kanada je ukázkový příklad multikulturní země. Pouhých 19,8 procent současných Kanadánů se hlásí k anglickému původu, naopak téměř 51 procent populace uvádí svou národnost jako „jinou.“ Tito lidé často pochází ze zemí, které s Velkou Británií nemají nic společného, a se jelikož migrace z těchto zemí se nesnižuje, ba právě naopak, lze očekávat další procentní změny ve skladbě

---

¹⁴⁵ Dostupné na: <http://www.ctvnews.ca/support-for-monarchy-grows-in-english-canada-poll-1.831243>; 13. 6. 2015.

kanadské populace. Současně s tím se pak dá očekávat i nárůst poptávky po zrušení monarchie. Zapomenout se rozhodně také nesmí na existenci frankofonní menšiny, k níž se hlásí 15,5 procenta obyvatel (Central Intelligence Agency 2015c).¹⁴⁶

Rovněž v případě Kanady nelze vynechat ani skupinu kanadských původních obyvatel. Práva a postavení kanadských First Nations v rámci kanadského systému jsou upraveny smlouvami, které v minulosti uzavřeli zástupci původních obyvatel a zástupci britské koruny. Nejdůležitějším z nich byl *Royal Proclamation of 1763*. Později všechny tyto smlouvy přešly pod *Canadian Crown* (Clibbon 2012). Přijetím *Constitutional Act 1982* došlo k oficiálnímu uznání původních obyvatel a k potvrzení platnosti všech smluv a dohod, jaké byly v minulosti uzavřeny (Constitutional Act, 1982, 35 (1; 2)). Kanadští původní obyvatelé na královnu pohlíží jako na garanta svých práv, ovšem případné zrušení monarchie by zcela jistě postavení a práva původních obyvatel neohrozilo.

7.8. Sociální sítě

Pro demonstraci přítomnosti republikánů a monarchistů na sociálních sítích Facebook a Twitter jsem si opět zvolila oficiální profily nejznámějších reprezentantů těchto názorů.

V případě republikánů, *Citizens for a Canadian Republic* si na Facebooku oblíbilo 1 985 lidí (Facebook 2015e).¹⁴⁷ Na Twitteru mají kanadští republikáni 384 followerů (Twitter 2015e).¹⁴⁸

Monarchist League of Canada / Ligue monarchiste du Canada mají profily opět na obou sledovaných sítích. Na Facebooku mají monarchisté 4 848

---

¹⁴⁶ Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ca.html>; 12. 6. 2015.

¹⁴⁷ Dostupné na: <https://www.facebook.com/CanRepublic.RepubliqueCan?ref=ts&fref=ts>; 14. 6. 2015.

¹⁴⁸ Dostupné na: <https://twitter.com/CanRepublic>; 14. 6. 2015.

příznivců (Facebook 2015f).¹⁴⁹ Na Twitteru sleduje příspěvky 1 896 následovatelů (Twitter 2015f).¹⁵⁰

Za předpokladu, že všech 34 834 841 obyvatel Kanady je aktivních na Facebooku, pak se mezi nimi nachází 0,0057 procenta republikánů a 0,014 procenta příznivců monarchie (Central Intelligence Agency 2015c).¹⁵¹

---

¹⁴⁹ Dostupné na: https://www.facebook.com/canadamonarchist?fref=pb&hc_location=profile_browser; 14. 6. 2015.

¹⁵⁰ Dostupné na: <https://twitter.com/monarchist>; 14. 6. 2015.

¹⁵¹ Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ca.html>; 14. 6. 2015.

8 Nový Zéland

8.1. Království Nový Zéland

Britská královna na Novém Zélandě vystupuje v roli *Queen of New Zealand*. Oficiální titul v plném rozsahu pak zní: „*Elizabeth the Second, by the Grace of God, Queen of New Zealand and Her Other Realms and Territories, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith.*“ Za zmínku rovněž stojí, že Maorové, původní obyvatelé Nového Zélandu, mají pro královnu vlastní označení. V jejich jazyce ji označují jako *Kotuku*, což lze do angličtiny a následně do češtiny přeložit jako „*bílá volavka*“ (The Official Webside of The British Monarchy 2015m).^{152, 153}

U příležitosti narozenin královny Alžběty se jako v ostatních státech Commonwealth Realms slaví státní svátek. Není žádným překvapením, že ani na Novém Zélandě tento den nepřipadá na den skutečných královniných narozenin, ale na den jiný. V případě Nového Zélandu je to první pondělí v červnu (The Official Webside of The British Monarchy 2015n).¹⁵⁴

Během své vlády královna Alžběta II. rovněž absolvovala několik státních návštěv tohoto souostrovního státu. Do dnešního dne královna navštívila Nový Zéland celkem desetkrát.¹⁵⁵ Návštěvy Nového Zélandu mají specifický charakter kvůli setkání královny a zástupců Maorů. Při této příležitosti královna Alžběta obléká slavnostní plášť nazývaný *Korowakai* a promluví několik slov v maorském jazyce (The Official Webside of The British Monarchy 2015o).¹⁵⁶

---

¹⁵² V originále: „*The white heron.*“ Na Novém Zélandě patří volavka mezi oblíbené, avšak velmi vzácné ptáky (Official Webside of The British Monarchy 2015k).

¹⁵³ Dostupné na:
<http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/NewZealand/TheQueensroleinNewZealand.aspx>;
22. 4. 2015.

¹⁵⁴ Dostupné na:
<http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/NewZealand/Symbolsandceremonies.aspx>;
22. 4. 2015.

¹⁵⁵ V letech 1953-1954, 1963, 1970, 1974, 1977, 1981, 1986, 1990, 1995 a naposledy v roce 2002 (Official Webside of The British Monarchy 2015o).

¹⁵⁶ Dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchAndCommonwealth/NewZealand/Royalvisits.aspx>;
22. 4. 2015.

8.2. Historie republikanismu

V porovnání se sousední Austrálií se na Novém Zélandu republikánské tendence v takové intenzitě neprojevují. Republikanismus zde nemá příliš dlouhou tradici, první výraznější republikánsky zaměřené aktivity lze na Novém Zélandě datovat do období šedesátých a sedmdesátých let minulého století. Šedesátá a sedmdesátá léta jsou dnes celkově spojována s nesouhlasnými náladami a protestními akcemi, proto otázka možného zrušení monarchie a zavedení republiky tehdy tvořila jen dílčí téma (Jesson 1996: 47-48).

Nový Zéland byl vždy velmi loajální a pozitivně nakloněný k Velké Británii a k monarchii. Důvod k tomuto postoji lze spatřit v demografickém složení novozélandského obyvatelstva. Nový Zéland se stal cílovou destinací pro imigranty mířící převážně z Velké Británie, což mělo v pozdějším vývoji za následek silnou vazbu na mateřskou Velkou Británii (Kullmann 2008: 451). Williams (2007: 601) o Novém Zélandu píše, že se jednalo o „nejloajálnější *dominium*“, zatímco Jesson na rovinu tvrdí, že loajalita Nového Zélandu byla až přímo „nesnesitelná.“ Jesson uvádí jako příklad oficiální přijetí Westminsterského statutu. Britský parlament tento zákon, který uděloval Dominiím ústavní nezávislost, vydal v roce 1931. Nový Zéland však tento dokument oficiálně přijal až v roce 1947 (Jesson 1996: 51). Nermalou měrou k tomuto kroku jistě přispělo nařízení z roku 1946, podle něhož se již dále v oficiální vládní rétorice nemělo používat termín *dominium* (Williams 2007: 601)

Novozélandskou loajalitu vůči Velké Británii a monarchii potvrzuje i historicko-politický vývoj. Oproti sousední Austrálii, na Novém Zélandě se neodehrávaly téměř žádné aktivity ani zde nepanovaly nálady, které by měly republikánské tendence. Kullmann dodává, že do konce šedesátých let bylo na Novém Zélandě zaznamenáno nanejvýše pět událostí, které měly něco společného s republikánskou myšlenkou (Kullmann 2008: 451).

8.3. Důvody a motivace pro vznik republiky

Republikáni na Novém Zélandě argumentují třemi body, podle kterých by se měl Nový Zéland stát republikou:

- Prvním argumentem je nezávislost. Novozélandští republikáni jsou přesvědčeni, že dokud v čele státu bude stát britská královna, tak Nový Zéland nebude plně nezávislým státem. Nový Zéland sám sebe sice za nezávislou zemi považuje, dle republikánů tomu tak ale není, a to právě kvůli britské královně v čele státu. Republikáni uvádí jako příklad královniny zahraniční návštěvy, během nichž královna reprezentuje pouze Velkou Británii a nikoliv i ostatních patnáct států, v jejichž čele stojí. Odpůrci monarchie uvádí rovněž jednu naprosto paradoxní situaci, tedy že britská, respektive novozélandská královna musí žádat o svolení britský parlament, pokud chce vycestovat na návštěvu Nového Zélandu. Podobný paradox by bylo možné pozorovat i u teoretické situace, kdyby britská královna chtěla získat novozélandské občanství. Dle *Citizenship Act* z roku 1977 každý uchazeč o zisk novozélandského občanství musí v zemi žít nejméně pět let. Britská královna strávila za celý její život na Novém Zélandě v součtu maximálně šest měsíců (Holden 2009: 18-19).¹⁵⁷
- Druhým argumentem, který republikáni používají, je státnost. Věří tomu, že vyhlášení republiky, Novozélandčan jako hlava státu a sepsaná ústava posílí národní identitu a kulturní dědictví Nového Zélandu. Republikáni rovněž věří, že jako republika posílí svou pozici v mezinárodním systému a zbytek světa bude konečně vnímat Nový Zéland jako samostatný nezávislý stát, a nikoliv jako součást Velké Británie či Austrálie, jako tomu občas je (Holden 2009: 20).
- Třetím argumentem pro vytvoření republiky Nový Zéland je demokracie. Republikáni jsou přesvědčeni, že možnost zvolit si hlavu státu patří mezi základní demokratická práva, lhostejno jestli přímo obyvateli země, nebo nepřímo prostřednictvím parlamentu. Zastánci republiky také tvrdí, že volený prezident by představoval jakousi záruku a jistotu v dobách ústavní krize. Generální guvernér ani panovník nemají pravomoci k tomu, aby řešili případné ústavní krize. Generální guvernér z důvodu, že jej předseda

---

¹⁵⁷ Lewis Holden byl v letech 2006 až 2013 předsedou hnutí *Republican Movement of Aotearoa New Zealand* (Lewis Holden 2015; dostupné na: <http://www.lewisholden.co.nz/p/about-me.html>; 25. 4. 2015.)

vlády může kdykoliv odvolat, panovník z důvodu své již tradiční politické neutrality (Holden 2009: 21-22).

Holden ve své republikánské příručce uvádí rovněž výhody a pozitiva, které by pro Nový Zéland vplynuly po přechodu z monarchie na republiku:

- Jako první bod Holden uvádí, že vznik republiky posílí postavení a roli občanů, jakožto voličů ve státě. Autor argumentuje slovy, že možnost volit a zvolit si vlastního prezidenta patří mezi základní práva. Takto zvolená hlava státu bude konečně doopravdy reprezentovat všechny obyvatele.
- Jako druhé pozitivum Holden připomíná, že odstraněním monarchie se Nový Zéland konečně zbaví i s ní spojeného zastaralého nástupnického práva. Monarchie jako systém funguje na principu sociální hierarchie a svrchovanosti. Na principu, že někdo je lepší, než ostatní, a proto disponuje více pravomocemi než ostatní. Vláda je pak v rukou jedinců, kteří se narodili do lepší a správné rodiny, kde se moc a vláda předává z jedné generace na druhou po dlouhá desetiletí, někde i století. V republice se tento systém neuznává a nepraktikuje. Republika naopak funguje na principu, že nikdo není lepší než ostatní a že si jsou všichni rovni (Holden 2009: 22-23).
- Jako třetí bod autor uvádí, že zrušením monarchie Nový Zéland ukáže zbývajícím světu svou politickou „dospělost“ a nezávislost. Dokud bude zemi vládnout britský panovník, ačkoliv bude titulován jako král či královna Nového Zélandu, vždy se bude jednat o pozůstatek a dědictví tehdejšího Britského impéria a vždy to bude Novému Zélandu připomínat jeho koloniální minulost (Holden 2009: 24-25).

V příručce jsou ještě dále uvedeny další čtyři body:

- Republika učiní z obyvatelů Nového Zélandu občany, ne jen subjekty.
- Republika zdůrazní nezávislost Nového Zélandu v zahraniční politice
- Republika potvrdí oddělení církve a státu

- Hlavou státu bude konečně občan narozený na území Nového Zélandu s novozélandským občanstvím (Holden 2009: 23).

Republikáni na Novém Zélandě, stejně jako v Austrálii a v Kanadě, usilují „pouze“ o zrušení monarchie a o vznik republiky. Jejich cílem není a nikdy nebude vystoupení z Commonwealthu a královnu Alžbětu budou vždy uctívat a uznávat jako hlavu Commonwealthu (Holden 2009: 55).

V roce 2007 došlo během pravidelného Commonwealth *Heads of Government Meeting*, konaného ten rok v Ugandě, k přijetí nového reformního ustanovení ohledně členství v tomto uskupení. Od tohoto okamžiku již žádný členský stát, který změní svůj ústavní status, nemusí opětovně podávat přihlášku do Commonwealthu za předpokladu, že stále plní kritéria nezbytná pro členství v této platformě. Tato pravidla, jako státní suverenitu, souhlas občanů k členství v Commonwealth, uznání Alžběty hlavou Commonwealthu a dodržování pravidel ukotvených v *Harare Declaration*, Nový Zéland bez výjimky splňuje, a proto dle Holdenových slov případný přechod k republice členství Nového Zélandu v Commonwealthu nikterak neohrozí (Holden 2009: 55; The Kampala Communiqué 2007, článek 88).¹⁵⁸

Případná změna státního zřízení a změna z monarchie na republiku s sebou pochopitelně nese i otázku ohledně způsobu volby budoucího prezidenta. Přesněji, jestli má volba proběhnout formou přímou, anebo nepřímou. Michael Cullen je přesvědčen, že způsob volby by měl odpovídat rozsahu pravomocí, jimiž by budoucí prezident disponoval. Za předpokladu, že by vykonával roli, jakou dnes zastává generální guvernér, tak autor by za vhodný způsob považoval volbu parlamentem, kde by vítěz musel získat určitou většinu hlasů (Cullen 2011: 104).

---

¹⁵⁸ Přesné znění ustanovení zní: „*Heads of Government also agreed that, where an existing member changes its formal constitutional status, it should not have to reapply for Commonwealth membership provided that it continues to meet all the criteria for membership.*“ Celý dokument je dostupný na: http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/CHOGM_2007_Communique.pdf; 2. 6. 2015.

8.4. Politická scéna, nevládní organizace a otázka monarchie versus republika

První platformou, která měla republikánské tendence, bylo *Republican Association of New Zealand*. Toto sdružení bylo založeno v roce 1966 v Christchurch levicovým aktivistou Bruceem Jessonem. Republican Association se snažilo podnikat protimonarchistické akce, ovšem z dnešního úhlu pohledu Kullmann tvrdí, že Republican Association bylo aktivnější spíše v boji o legalizaci konopí, než v boji o zrušení monarchie a jejího nahrazení republikou. Hnutí jako takové fungovalo jen rok (Kullmann 2008: 448; Jesson 1996: 47-48).

V roce 1967 Jesson přestěhoval sídlo uskupení do Aucklandu, kde následně změnil jeho název na *Republican Movement*.¹⁵⁹ Činnost této republikánské strany ovšem také netrvala dlouho (Jesson 1996: 47-48; Project Gutenberg Self-Publishing Press 2015a).¹⁶⁰

V současné době se touto otázkou aktivně zabývá hnutí *Republican Movement of Aotearoa New Zealand*, které bylo založeno v roce 1994 pod názvem *Republican Coalition* (Kullmann 2008: 448). V roce 2014 se toto uskupení znovu přejmenovalo a nyní působí pod názvem *New Zealand Republic* (New Zealand Republic 2014).¹⁶¹ Sami o sobě prohlašují, že jsou v současné době dokonce jediným politickým tělesem na Novém Zélandě, které má republikánskou agendu a cíle (Fisher, nedatováno; New Zealand Republic 2015a).¹⁶²

Na Novém Zélandu krátce působila i *The Republican Party*, a to mezi lety 1995 a 2000 (Cox 2002: 13).

Opoziční, tedy monarchistickou agendu, zastává *Monarchy New Zealand*, což je od roku 2010 nový název původní *Monarchist League of New Zealand*. Ani jedno z těchto úzce zaměřených hnutí se však neuchytilo v povědomí

---

¹⁵⁹ V některých zdrojích se lze setkat s označením *New Zealand Republican Party* (Cook 2014).

¹⁶⁰ Dostupné na: http://self.gutenberg.org/articles/republican_association_of_new_zealand; 23. 4. 2015.

¹⁶¹ Dostupné na: <http://www.republic.org.nz/new-membership>; 1. 6. 2015.

¹⁶² Dostupné na: <http://www.republic.org.nz/>; 23. 4. 2015.

obyvatel Nového Zélandu a ani nezískalo širší okruh příznivců (Kullmann 2008: 448; Project Gutenberg Self-Publishing Press 2015b).¹⁶³

V rámci parlamentních stran na Novém Zélandu rovněž neoperuje strana, pro kterou by otázka zrušení monarchie a přechod na republikánské zřízení představoval hlavní bod politického programu. Ani jedna z hlavních politických stran, ani *Labour Party*, ani *National Party*, nepovažují tuto záležitost za aktuální. Což však neznamená, že by se v řadách členů těchto stran nenacházeli jedinci, kteří by s myšlenkou vyhlášení novozélandské republiky nesympatizovali. Mezi nejvýznamnější zastánce republiky patří bývalí předsedové vlády Helen Clark z *Labour Party* a Jim Bolger¹⁶⁴ z *National Party* (Ritchie – Markwell 2006: 733). V případě Bolgera se jeho postoje a názory dávaly opět do spojení s jeho irským původem. Clark dala své přesvědčení najevo při své první oficiální návštěvě Velké Británie v roli premiérky. Rozhodla se vynechat tradiční návštěvu královny Alžběty II. (Cook 2014).

8.5. Názory novozélandských politických představitelů na problematiku monarchie versus republika

Nejnámější novozélandský republikán, Jim Bolger, své republikánské názory představil v březnu 1994 v projevu, který pronesl v parlamentu. Navrhoval definitivní zrušení všech vzájemných vazeb s Velkou Británií, jaké do té doby mezi oběma státy zůstávaly. Bolger konkrétně myslel zrušení možnosti odvolání k *Privy Council* v Londýně, opuštění od dosavadní tradice nominovat novozélandské občany na ocenění některým z imperiálních vyznamenání a hodností, a především nejmenování dalšího generálního guvernéra, ale zvolení vlastního prezidenta jako hlavy státu. K tomuto bodu, možnosti volby vlastního, na území Nového Zélandu narozeného prezidenta, Bolger dodal, že: „*hlavní důvod k tomuto je, že chceme být nezávislí Novozélandčané. Nestane se tak kvůli*

---

¹⁶³ Dostupné na: http://self.gutenberg.org/articles/monarchist_league_of_new_zealand#External_links; 1. 6. 2015.

¹⁶⁴ Jim Bolger byl předsedou vlády v letech 1990 až 1997 (NZ History 2014a), dostupné na: <http://www.nzhistory.net.nz/people/jim-bolger>; 27. 4. 2015.

nedostatku pozornosti nebo lásky k naší královně v Londýně, ale protože proud historie se hýbe jedním směrem“ (Bolger cit. dle Stockley 1996: 61).¹⁶⁵

O několik dní později Bolger prohlásil, že je přesvědčen, že Nový Zéland by se mohl stát republikou již do roku 2000. Stockley ve svém textu cituje jednoho nejmenovaného poslance, který přerušil Bolgerův projev slovy, že *„pan premiér si přečetl proslovy Paula Keatinga.“¹⁶⁶* Stockley cituje i Bolgerovu reakci, že nechte Labouristické proslovy (Stockley 1996: 61).

Bolgerovo troufalé stanovisko se s podporou a souhlasem nesetkalo, a to ani u ministrů jeho vlády a poslanců z National Party, natož mezi poslanci opozice. Tři ministři se veřejně distancovali od jakýchkoliv myšlenek a plánů na zrušení monarchie. Bolger sice věděl, že jeho návrh nebude mít moc velkou podporu u opozice ani mezi obyvateli Nového Zélandu, co ovšem netušil a těžce podcenil, byla míra nesouhlasu a odporu v rámci jeho vlastní politické strany. Následkem Bolgerových názorů a výstupů bylo výrazné oslabení jeho pozice ve vládě (Cox 2012: 198; Stockley 1996: 62).

Helen Clark z Labour Party a Jim Anderson z Alliance, ačkoliv oba podporovali vznik republiky, byli Bolgerovými slovy velmi překvapeni. Oba dva předsedové ve snaze nepohoršit si voliče se nechali slyšet, že v současné době (rok 1994) existuje více důležitějších záležitostí, jež musí být řešeny přednostně, než je otázka zrušení monarchie. Helen Clark přímo řekla, že: *„Pan Bolger začal s touto kampaní bez podpory svých kolegů proto, aby odvrátil pozornost od nepopulárních vládních politik“¹⁶⁷* (Clark cit. dle Stockley 1996: 62).

Příčiny Bolgerových republikánských názorů a volání po nastolení republiky lze vystopovat v neoliberálním programu, který následovaly od roku

---

¹⁶⁵ V originále: *„the big reason will be that we want to be independent New Zealanders. This will not happen because of any lack of affection or love for our Queen in London, but because the tide of history is moving in one direction.“*

¹⁶⁶ V originále: *„the Prime Minister has been reading Paul Keating speeches.“*

¹⁶⁷ V originále: *„Mr Bolger had launched his campaign without the support of his colleagues to divert attention from unpopular government policies.“*

1984 všechny vlády na Novém Zélandu. Přijetí neoliberalismu a jeho následování vedlo k mnoha ekonomickým, politickým i sociálním změnám a oživení národní identity (Cox 2002: 14-15).

Pro novozélandskou politiku jako celek byl přelomový rok 1996. V ten rok Nový Zéland opustil tradiční Westminsterský většinový volební model a byl zaveden vyrovnávací smíšený volební systém (*member-mixed proportional system*) (Kubát 2007: 266; Kullmann 2008: 447). V důsledku této změny získalo více politických stran a subjektů možnost dostat se do parlamentu. Na druhou stranu je již téměř nemožné, anebo v lepším případě velmi komplikované, aby jedna jakákoliv strana, včetně oněch dvou dříve bezkonkurenčně dominantních, získala v parlamentu nadpoloviční většinu. Nutnost vytvoření koalice následně činí jakákoliv rozhodnutí mnohem složitější, speciálně pokud se jedná o tak kontroverzní otázku, jako je zrušení monarchie a nastolení republiky s vlastní a volenou hlavou státu (Kullmann 2008: 447-448).

Na Novém Zélandu je již od roku 2008 u moci National Party, a to poté, co strana již třikrát za sebou zvítězila v parlamentních volbách. Předsedou vlády je po celou tu dobu John Key (John Key 2014).¹⁶⁸ Key, ačkoliv sám oddaným zastáncem zachování monarchie, přiznává, že v budoucnosti je vznik novozélandské republiky nevyhnutelný. Vzápětí však dodává, že v nejbližší době k tomu jistě nedojde a důvody vidí dva: hluboký respekt ke královně Alžbětě, který pociťuje převážná většina Novozélandčanů, a pak stále rostoucí oblibu, které se zde těší princ William s rodinou (Wong 2014).

Keyovo monarchistické smýšlení se projevilo již na počátku jeho prvního funkčního období v roli premiéra. Spolu se svou vládou v roce 2009 znovuobnovil rytířské řády, které předtím zrušila Labouristická vláda.¹⁶⁹ Od tohoto okamžiku, stejně jako v sousední Austrálii, generální guvernér se stal nositelem řádu a s ním spojeného titulu (Chapman 2011; Key 2009).

---

¹⁶⁸ Dostupné na: <http://www.johnkey.co.nz/pages/bio.html>; 29. 4. 2015.

¹⁶⁹ K zrušení titulů *Dame* a *Knight* došlo v roce 2000 (Department of the Prime Minister and Cabinet 2015. Dostupné na: <http://www.honours.govt.nz/honours/overview/nzom>; 28. 4. 2015.)

Svůj názor ohledně možnosti vzniku republiky se nezdráhali zveřejnit ani dva bývalí generální guvernéři. Sir Paul Reeves a Dame Cath Tizard v roce 2004 prohlásili, že Nový Zéland by měl mít vlastního nejvyššího představitele státu, jelikož jen to vyjadřuje úplnou samostatnost a vyspělost státu. Tizard i přiznala, že za svého funkčního období s královnou o této problematice několikrát hovořila. „(Královna – doplněno HV) je docela optimistická, co se týče těchto věcí. Vždy říkala, že to rozhodnutí musí udělat Nový Zéland, a 'jakékoliv rozhodnutí Nový Zéland udělá, takové samozřejmě přijmeme'“¹⁷⁰ (Tizard cit. dle Milne 2004).

8.6. Republikanismus, Treaty of Waitangi a Maorové

Případné vyhlášení republiky Nový Zéland s sebou ponese jednu záležitost, jež bude muset být minimálně konzultována a diskutována. Jedná se o *Treaty of Waitangi*, dohodu, která byla podepsána v roce 1840 mezi zástupci britské Koruny a zástupci novozélandských původních obyvatel, Maorů. Předmětem této dohody je zrovnoprávnění postavení a upravení vztahů mezi novozélandskými Maory a nově příchozími britskými osadníky, kteří na Nový Zéland mířili v čím dál větším počtu. Prostřednictvím podpisu na smlouvě Maorové souhlasili s britským osídlením a vládou na Novém Zélandě a naopak získali od britské Koruny plnou ochranu jejich zájmů, rovnoprávnost a plnohodnotné občanství (Archives New Zealand 2015; Waitangi Tribunal 2015).^{171, 172}

Treaty of Waitangi tvoří jeden ze základních dokumentů, na jejichž principu funguje novozélandský ústavně-právní a politický systém. Maorové mají zajištěný určitý počet křesel v parlamentu a maorština je spolu s angličtinou uznávaná jako oficiální jazyk (New Zealand Now 2014).^{173, 174} Důležitost

---

¹⁷⁰ V originále: „*She is quite sanguine about these things. She has always said it is a decision for New Zealand to make, and 'whatever decision New Zealand makes, of course we would accept it'.*“

¹⁷¹ Dostupné na: <http://archives.govt.nz/exhibitions/treaty>; 20. 5. 2015.

¹⁷² Dostupné na: <http://www.justice.govt.nz/tribunals/waitangi-tribunal/treaty-of-waitangi/the-meaning-of-the-treaty>; 20. 5. 2015.

¹⁷³ Dostupné na: <https://www.newzealandnow.govt.nz/living-in-nz/history-government/the-treaty-of-waitangi>; 20. 5. 2015.

smlouvy a její nezpochybnitelný status jsou příčinou mnohých obav u odpůrců vzniku republiky. Ti se obávají, že by případná změna formy státního zřízení ohrozila platnost tohoto dokumentu (Holden 2009: 41).

Holden však ve své republikánské příručce tvrdí opak. Je přesvědčen, že se zrušením monarchie a vznikem republiky platnost smlouvy nikterak ohrožena nebude, jelikož pouze dojde k přenosu právní zodpovědnosti z panovníka na nově zvoleného prezidenta. Holden připomíná podobnou situaci, jež nastala v roce 1947 po oficiálním přijetí Westminsterského statutu, kdy se Jiří VI. stal králem Nového Zélandu a zodpovědnost za platnost a plnění Treaty of Waitangi plynule přešla z britského krále na novozélandského krále (Holden 2009: 43 - 44).

Sami Maorové v poslední době prokazují vzrůstající podporu republice. Bylo tomu tak v roce 2005, kdy se v *New Zealand Election Study* ukázalo, že obliba monarchie je u těchto voličů nižší, než se obecně předpokládalo (Kullmann 2008: 445).¹⁷⁵ Tyto názory byly pozorovány i v průzkumu, který byl proveden v dubnu 2011, tedy v době, kdy svět „žil“ přípravami na nadcházející královskou svatbu. Předseda republikánů Lewis Holden tento poněkud překvapivý vývoj okomentoval slovy: „*Je velmi překvapivé, že současná podpora republiky je kolem 47 procent mezi dotázanými Maorskými respondenty. Královská svatba ukázala Maorům, že nezáleží na tom, jak tvrdě pracují, protože*

---

¹⁷⁴ Nebylo tomu tak ale vždycky. K zanesení pravidel dojednaných v Treaty of Waitangi do novozélandského právního systému došlo poprvé až v roce 1960 (Williams 2007: 605). Stejně tak rovnoprávné postavení Maorů bylo dlouhou dobu více méně jen na papíře. V minulosti, kdy byl Nový Zéland ještě kolonií, se mnohokrát stalo, že Maorové vyslali své zástupce do Londýna za účelem diskuze s panovníkem a/nebo vládou ohledně dodržování podmínek sjednaných v Treaty of Waitangi, ovšem slyšení se nikdy nedočkali a vždy byli posláni zpět na Nový Zéland, aby své problémy vyřešili s tamní koloniální vládou. V devadesátých letech dvacátého století pak docházelo k procesu kompenzace a oficiálního vyrovnávání ztrát, jaké v minulosti postihly Maory v důsledku britského působení na ostrovech. Maorové zároveň požadovali formální omluvu od královny Alžběty II. Ona omluva se následně stala součástí zákona, který ošetřoval britsko – maorské vyrovnání. Tento zákon byl podepsán osobně královnou v roce 1995 během její návštěvy Nového Zélandu u příležitosti Commonwealth Heads of Government Meeting (Holden 2009: 43-44; NZ History 2014b, dostupné na: <http://www.nzhistory.net.nz/politics/queen-elizabeth-jubilee/maori-and-the-queen>; 12. 5. 2015).

¹⁷⁵ Pro monarchii se v tomto průzkumu vyjádřilo jen 41 procent dotázaných (Kullmann 2008: 445).

žádný Maor se nikdy nestane hlavou Aotearoy, pokud nevytvoříme republiku“ (Holden cit. dle Infonews 2011).^{176, 177}

Kullmann ovšem argumentuje, že si je třeba uvědomit skutečnost, že tyto prorepublikové a antimonarchistické názory vychází především z řad Maorských vůdců a jiných elitních jedinců. Nespoléhal by proto bezmyšlenkovitě na tyto a podobné průzkumy, protože je známo, že názory elit a běžných občanů, Maory nevyjímaje, se mohou velmi lišit. Běžní Maorové se totiž ve svých životech stále musí potýkat s jistými prvky diskriminace, které ještě stále existují ve vztahu mezi nimi a nepůvodními Novozélandčany, a to navzdory všem zákonům a oficiálním pravidlům. Maorové jsou znechuceni a zklamáni politikou jako takovou a nemyslí si, že by se se vznikem něco změnilo k lepšímu (Kullmann 2008: 452-453).

Maorové tvoří 14,1 procent z celkového počtu obyvatel Nového Zélandu. V budoucích debatách ohledně případného vzniku republiky nebo zachování monarchie bude jejich názor jistě hrát důležitou roli (Central Intelligence Agency 2015d).¹⁷⁸

8.7. Novozélandská vlajka – čas na změnu?

Nový Zéland se ale i tak v současné době snaží jedno pouto s Velkou Británií rozvázat. Nejedná se o pouto Koruny, ale o něco, co možná lze nazvat „poutem vlajky.“ Dnešní novozélandská vlajka obsahuje i britskou vlajku Union Jack, a již delší dobu z řad jak běžných Novozélandčanů, tak z řad politiků a to i napříč politickým spektrem zaznívají hlasy, že Union Jack by měl být odstraněn a nahrazen nějakým maorským symbolem. Jedním z těch, kdo výrazně podporuje změnu vlajky a hlavně odstranění Union Jacka, je překvapivě John Key. V jakémkoliv rozhovoru či proslovu na téma změna vlajky Key ale dodává, že případný nový design vlajky nemá nic společného se státním zřízením a že tedy

---

¹⁷⁶ V originále: „*What's really surprising is Maori support for a republic is now up to 47% of respondents. The Royal Wedding has demonstrated to Maori that no matter how hard they work, no Maori will ever be head of state of Aotearoa unless we create a republic.*“

¹⁷⁷ Dostupné na: <http://www.infonews.co.nz/news.cfm?id=66705>; 15. 5. 2015.

¹⁷⁸ Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nz.html>; 2. 6. 2015.

jeho prioritou nadále zůstává zachování konstituční monarchie v čele s britskou královnou (Palmer 2014).

Obecně se uvádí tři důvody, proč by Nový Zéland měl přijmout novou vlajku:

- První argument tvrdí, že stávající podoba vlajky příliš odkazuje na koloniální dědictví, dokonce může působit dojmem, že dnešní Nový Zéland není svobodnou a nezávislou zemí, ale stále kolonií Velké Británie.
- Druhým argumentem hovořícím pro změnu je velká podobnost mezi novozélandskou vlajkou a vlajkou sousední Austrálie a z toho vyplývající zmatky a nejasnosti u situace neznalých lidí ze zbytku světa.
- Třetím argumentem je přesvědčení, že současná vlajka již nedokáže plnohodnotně reprezentovat současnou multikulturní společnost Nového Zélandu (Moody, nedatováno: 47).

Poprvé se hlasy, že by mohlo dojít je změně vlajky, objevily již na přelomu šedesátých a sedmdesátých let. V té době také byly odstaveny první alternativní návrhy, které se ale nesetkaly s větším nadšením a zastáním (Moody, nedatováno: 47). Dnes je otázka změny novozélandské vlajky velmi aktuální, jelikož se v roce 2016 odehraje referendum, v němž se Novozélandčané vysloví k tomu, jestli chtějí, či nechtějí změnu (Benedictus 2015).

8.8. Postoje a názory novozélandské veřejnosti na otázku monarchie versus republika

Jednoznačně definovat nálady a postoje, které panují na Novém Zélandu ohledně podoby a budoucnosti státního zřízení, je velmi složité. Na jednu stranu byl Nový Zéland rovněž zasazen vlnou popularity prince Williama, vévodkyně Catherine a jejich potomků. Tyto nálady, které novozélandský premiér John Key nazval „*monarchistickým sentimentem*“,¹⁷⁹ lze ve společnosti pozorovat již v období královské svatby v dubnu 2011. Podle průzkumu provedeného

---

¹⁷⁹ V originále: „*monarchist sentiment*“

agenturou UMR v květnu 2011 vyšlo najevo, že jen 33 procent Novozélandců očekává, že se z Nového Zélandu do dvaceti let stane republika. Naopak celých 52 procent lidí očekává, že zůstane zachována monarchie. Tyto výsledky jsou překvapivé a pro někoho možná i zarážející, speciálně pokud dojde k jejich srovnání s výsledky průzkumu provedeného v roce 2005. V té době očekávalo odstranění monarchie 58 procent Novozélandců, zatímco jen 29 procent z nich počítalo se zachováním stavu. V prve zmíněném průzkumu z roku 2011 se rovněž řešila otázka podpory monarchie, nebo naopak republiky. Z výsledků lze vyčíst, že 58 procent lidí podporuje zachování monarchie a jen 24 procent chce její zrušení (Chapman 2011).

Na druhou stranu lze na Novém Zélandu vyzorovat, a to navzdory těmto výsledkům, v posledních několika letech postupný nárůst podpory vzniku republiky. Neoptimističtější republikáni se dokonce pouštěli do spekulací, že návštěva královského páru na Novém Zélandě a v Austrálii v dubnu 2014 byla poslední královskou návštěvou této souostroví země v takovém rozsahu a významu (Palmer 2014). Na konci dubna 2015 ale bylo jisté, že o úplně poslední královskou návštěvu se rozhodně nejednalo. Byla totiž oznámena cesta prince Harryho, který Nový Zéland následně v polovině května navštívil (Royal Central 2015).¹⁸⁰

Toto tvrzení bylo potvrzeno v průzkumu, který si republikáni nechávají pravidelně každé jaro vypracovat. V tom nejnovějším, provedeném v dubnu 2015, se ukázalo, že 47 procent Novozélandců si jako budoucí hlavu státu přeje voleného Novozélandce. V porovnání s rokem 2014 byl zaznamenán tříprocentní nárůst podpory. Tento výsledek znamená nejvyšší podporu odstranění monarchie po celou dobu, po kterou si republikáni nechávají tyto průzkumy dělat. Zároveň je to i poprvé, kdy příznivců vzniku republiky bylo

---

¹⁸⁰ Dostupné na: <http://royalcentral.co.uk/princeharry/new-details-of-prince-harrys-new-zealand-tour-released-47842>; 28. 4. 2015.

více, než zastánců zachování monarchie. Pro monarchii se vyjádřilo 46 procent dotázaných (New Zealand Republic 2015b; curiablog 2015).^{181, 182}

Nový předseda hnutí *New Zealand Republic*, vystupující a známý pod jménem Savage, výsledkem průzkumu překvapený nebyl: „*Průzkumy trvale ukazují, že světové události jako královský potomek, královská svatba nebo královská návštěva ve skutečnosti neznamenají dlouhodobý dopad na debatu ohledně hlavy státu – máme více příznivců než kdykoliv v minulosti*“ (Savage cit. dle 3News 2015).^{183, 184}

Poměrné zastoupení příznivců a odpůrců zachování monarchie se v jednotlivých průzkumech veřejného mínění liší, i tak lze ale s jistotou říci, že obyvatelé Nového Zélandu cítí hlubokou úctu a respekt ke královně Alžbětě II. Naopak, příliš sympatií pak nechovají k princovi Charlesovi a jako hlavu státu jej nechtějí (Stuff 2008).^{185, 186}

V prosinci 2012 si novozélandští republikáni nechali provést průzkum týkající se právě prince Charlese a možnosti jeho budoucího nástupnictví. Onen průzkum, který byl proveden necelý měsíc poté, co princ společně se svou manželkou Camillou Nový Zéland navštívili, ukázal, že 51 procent respondentů souhlasilo s tím, aby Charles usedl na trůn. Naopak 41 procent chtělo republiku. Charlesova návštěva Nového Zélandu mu překvapivě popularitu a oblibu u obyvatel nenavýšila, jako tomu obvykle bývá. Internetové zpravodajské stránky novozélandské státní televize nabízejí pro porovnání data z průzkumu

---

¹⁸¹ Dostupné na: <https://republic-nz.squarespace.com/latestblog/latestpoll>; 18. 5. 2015.

¹⁸² Server *curiablog* shromažďuje výsledky všech průzkumů, které provede agentura Curia Market Research. Dostupné na: <https://curiablog.wordpress.com/2015/05/04/head-of-state-poll-april-2015/>; 18. 5. 2015.

¹⁸³ V originále: „*Polling shows consistently that world events like a royal baby or a wedding or a royal visit don't actually have a long-term effect on the head of state debate – we have more support than we ever have before.*“

¹⁸⁴ Dostupné na: <http://www.3news.co.nz/nznews/poll-nzers-in-favour-of-kiwi-head-of-state-2015050408#axzz3ayEXrVvh>; 20. 5. 2015.

¹⁸⁵ Dostupné na: <http://www.stuff.co.nz/national/378538/Kiwis-split-on-republicanism>; 12. 5. 2015.

¹⁸⁶ Nelichotivě se nejen o princovi Charlesovi, ale i o jeho otci Philipovi, princovi z Edinburgu, vyjádřil dřívější vicepremiér Michael Cullen. Ten o zmíněných řekl, že princ Charles je podivný a princ Philip netaktní, že by se hodil poze do nějaké televizní ranní show (New Zealand Herald 2010; dostupné na: http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=10669598; 12. 5. 2015).

provedeného na přelomu března a dubna. Podle něj, princ Charles měl stejnou podporu 51 procent tázaných, avšak pro budoucí vznik republiky se vyjádřilo jen 36 procent z nich (TVNZ 2012).¹⁸⁷

8.9. Sociální sítě

Jak novozélandští republikáni, tak i monarchisté se stejně jako jejich kolegové z Austrálie a Kanady prezentují na sociálních sítích, kde jsou rovněž velmi aktivní.

Republikáni z *New Zealand Republic* si na Facebooku získali přízeň 7 498 lidí (Facebook 2015c).¹⁸⁸ Na Twitteru nejdůležitější a nejvýznamnější republikánské těleso sleduje 1 756 followerů (Twitter 2015c).¹⁸⁹

Monarchistům z *Monarchy New Zealand* se na Facebooku podařilo oslovit 5 859 příznivců (Facebook 2015d).¹⁹⁰ Na Twitteru je přízeň jako obvykle o něco nižší. V tomto případě, *Monarchy New Zealand* sleduje 1 509 uživatelů (Twitter 2015d).¹⁹¹

Pokud bychom opět uvažovali, že každý jedinec z celkového počtu 4 401 916 (Central Intelligence Agency 2015d)¹⁹² obyvatel Nového Zélandu je aktivní na Facebooku, pak 0,17 procent z nich podporuje republikány a 0,13 procent jsou, alespoň dle preferencí vyjádřených na této sociální síti, příznivci stávajícího systému monarchie.

---

¹⁸⁷ Dostupné na: <http://tvnz.co.nz/national-news/poll-finds-prince-charles-popularity-unchanged-visit-5298327>; 12. 5. 2015.

¹⁸⁸ Dostupné na: <https://www.facebook.com/nzrepublic/timeline>; 1. 6. 2015.

¹⁸⁹ Dostupné na: <https://twitter.com/nzrepublic>; 1. 6. 2015.

¹⁹⁰ Dostupné na: <https://www.facebook.com/MonarchyNewZealand/timeline>; 1. 6. 2015.

¹⁹¹ Dostupné na: <https://twitter.com/monarchynz>; 1. 6. 2015.

¹⁹² Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nz.html>; 1. 6. 2015.

9 Komparace

Austrálie, Kanada a Nový Zéland jsou státy, které si jsou v mnohém podobné a v mnohém totožné. Tyto tři země spojuje společná minulost, kdy tvořily významnou součást britského impéria. Následný historicko-politický vývoj společně s demografickou skladbou obyvatelstva vedl k tomu, že těmto koloniím byl udělen status dominia, což představovalo na tu dobu neobvyklou míru samosprávy a politické nezávislosti.

Prostřednictvím Balfourovy deklaráce z roku 1926 a následného přijetí Westminsterského statutu v roce 1931 se z těchto dominií staly plně nezávislé a suverénní státy, jako je známe dnes. Od této doby Austrálie, Kanada a Nový Zéland oficiálně vystupovaly samostatně na poli mezinárodní politiky, nezávisle na zbytku impéria i na Velké Británii. Původní britskou přítomnost v těchto státech dodnes připomíná jejich vnitřní politické uspořádání. Austrálie, Kanada i Nový Zéland nejenže stále užívají Westminsterský model parlamentarismu, ale především jako nejvyššího představitele exekutivy nadále uznávají britskou královnu Alžbětu II.

Tyto tři státy patří mezi ekonomicky nejvyspělejší státy na světě a jsou známé pro svou svobodu, liberální prostředí a dodržování demokratických pravidel a principů. K faktu, že v jejich čele stojí osoba, která nebyla do dané pozice zvolená, ale která tuto pozici získá na základě svého privilegovaného postavení, která nemá občanství dané země, která žije v jiném státě a na jiném kontinentě a která při zahraničních cestách reprezentuje jen jeden konkrétní stát, a to Velkou Británii, se Austrálie, Kanada i Nový Zéland staví nejednoznačně.

V průběhu devatenáctého století se v těchto zemích ozývala volání po svobodě a samosprávě, jejich cílem však nebylo odpoutání se od britské monarchie a od panovníka. Cílem byl zisk odpovědné vlády, nikoliv odstranění monarchie a vytvoření republiky. Po udělení dominiálního statutu a speciálně po zisku nezávislosti v roce 1931 se situace uklidnila a tak tomu bylo po následující tři desetiletí.

9.1. *Jak se projevují republikánské snahy a tendence?*

Republikánské myšlenky se poprvé intenzivněji objevily v šedesátých letech dvacátého století. Viděno dnešními očima, šedesátá léta patřila k těm náročnějším. Objevilo se mnoho nových výzev, a to nejen v oblasti politiky, ale i v otázce společenských změn. Svět se nacházel na pokraji jaderné války, probíhala dekolonizace a o svá práva se začínaly hlásit mnohé, do té doby fakticky či pouze domněle, utlačované skupiny.

Toto je případ Kanady. Ve frankofonním Québecku proběhla v šedesátých letech takzvaná *Quiet revolution*, na jejímž konci Québečané vyšli jako emancipovaný, hrdý národ volající po jediném – po zrušení všech stávajících vazeb jak s Kanadou, tak s Velkou Británií. (Znovu) zrození québečtí separatisté měli za cíl vystoupit z kanadské federace a v ideálním případě následně založit vlastní republiku, což by definitivně potvrdilo québeckou nezávislost a odpoutání se od minulosti, útlaku a nespravedlnosti, jíž se frankofonnímu obyvatelstvu v Kanadě dle jejich názoru po celou dobu britské nadvlády a později i v rámci kanadské federace dostávalo.

Québečané se ovšem ve svých ambicích a snahách soustředili právě na odtržení své provincie od anglofonního zbytku Kanady. Byli si vědomi toho, že musí postupovat postupně a chronologicky – napřed musí získat nezávislost a teprve pak budou moci vyhlásit vlastní republiku. Frankofonní Kanadčané s republikánskými tendencemi dobře věděli, že možnost, aby anglofonní Kanada odstranila monarchii a nastolila republiku, je nulová. Jejich boj se tedy „omezil“ na separaci od anglofonní Kanady a tak tomu zůstalo do dnešních dní.

V anglofonní části Kanady je situace odlišná. Tato část vždy patřila a stále patří mezi nejloajálnější části nejen impéria, ale i současného Commonwealth Realms. Důkazem může být relativně pozdní zformování hnutí zabývajících se možnostmi vzniku republiky či nízká oblíbenost tohoto uskupení na sociálních sítích. V anglofonní Kanadě rovněž nejsou pozorované a zaznamenané nějaké závažné a intenzivní antibritské a antimonarchistické kampaně či kroky. Na internetu či v novinách lze sice nalézt nesouhlasné články či názory v diskuzích,

ovšem aktivity typu házení vajíček na příslušníky královské rodiny, jako tomu bylo v Québecku, v anglofonní Kanadě zaznamenané nejsou.

V Austrálii lze aktivní republikanismus datovat také do období šedesátých let, i když v té době se jednalo o poměrně krátkou epizodu spojenou s projevy a prohlášeními několika jedinců.

Ovšem k zásadní změně situace došlo v polovině sedmdesátých let v souvislosti s událostmi ohledně tehdejšího předsedy federální vlády Whitlama. Otázka zrušení monarchie a nastolení republiky se najednou stala aktuálnější než kdy dřív. Na počátku devadesátých let se pak tato problematika stala politickou prioritou číslo jedna. Osm let trvalo Labour Party, než dosáhla svého cíle, a to vypsání referenda o republice. Na osm let se Austrálie stala dějištěm názorové a rétorické války mezi příznivci zachování monarchie a příznivci zavedení republiky. Australané byli svědky mnoha debat o výhodách a nevýhodách obou typů státního zřízení či zakládání a činnosti platform hájících ten či onen názor. Stejně tak si mohli v médiích spřízněných s jedním či druhým názorovým táborem číst články a analýzy.

Republikáni v době před konáním referenda argumentovali jedinečností australského národa, rozdílností mezi Austrálií a Velkou Británií, zdůrazňovali zastaralost a z určitého úhlu pohledu i nedemokratičnost monarchie a její nevhodnost ve dvacátém století. Hlavně pak zdůrazňovali, že stávající stav je relikv z doby minulé, kdy Austrálie byla britskou kolonií a pokud nedojde k odstranění monarchie a nastolení republiky, tak si Austrálie toto břímě minulosti s sebou ponese dále. Tuto rétoriku ostatně australští republikáni vyznávají dodnes.

Ačkoliv australské obyvatelstvo není homogenní, nenalezneme tam žádnou skupinu ani federativní jednotku srovnatelnou s kanadským frankofonním obyvatelstvem a Québeckem. V Austrálii sice byla a stále existuje početná skupina obyvatel irského původu, u nichž lze vyzorovat vyšší tendence k republikanismu, ovšem se situací s frankofonními Kanadany to nelze

srovnávat. V Austrálii je podpora republikanismu relativně rovnoměrně rozprostřena mezi obyvateli celé federace, zatímco v Kanadě jsou koncentrováni především do Québecu.

Pomineme-li opět některé komentáře a názory na internetu a vyjádření postojů australských politiků, tak z poslední doby nejsou zaznamenány žádné protesty či kampaně cílících zrušení monarchie.

Situace na Novém Zélandu je odlišná od obou předchozích případů. Nový Zéland je unitární stát a většinu obyvatel tvoří imigranti z Velké Británie a jejich potomci, což tvořilo základnu pro silně zakořeněnou loajalitu vůči monarchii, královně a Commonwealth Realms. Původní obyvatelé souostroví, Maorové, kteří tvoří významnou menšinu v rámci současné novozélandské populace, mají své postavení v rámci Nového Zélandu upravené smlouvou uzavřenou mezi jejich zástupci a zástupci Koruny. Ačkoliv v průzkumech veřejného mínění lze pozorovat postupný nárůst sympatií k možnosti vzniku republiky, ani v nejmenším se ale tyto názory či tendence nedají srovnat s frankofonními Kanadany.

Počátky novozélandského republikanismu lze rovněž vystopovat přibližně v období šedesátých let minulého století. Ovšem ani zde se tato myšlenka neuchytila. Do širšího povědomí se republikánství a možnost odstranění monarchie dostala až v polovině devadesátých let s plány a projevy tehdejšího premiéra Bolgera. Ačkoliv to Bolger nikdy nepřiznal, tak se dá s jistotou předpokládat, že se nechal inspirovat událostmi, jež se odehrávaly a plánovaly v sousední Austrálii.

Novozélandští republikáni rovněž argumentují slovy o úplné nezávislosti, cizinci v čele státu anebo právu občanů zvolit si vlastní hlavu státu. Rovněž i zde lze nalézt platformy a hnutí, které se zabývají jak šířením povědomí a bojem za vznik republiky, tak podporou zachování monarchie. Jejich počátky lze nalézt opět v šedesátých letech, aktivity obou bloků se však neseťkaly s velkou podporou a zájmem občanů, a proto jejich činnost trvala vždy jen krátce.

Současná hnutí podporující ten či onen názor vznikla v průběhu devadesátých let, ovšem po dobu své existence několikrát změnila svůj název.

9.2. *Jak se k otázce monarchie versus republika staví politická reprezentace?*

Stanoviska, názory a postoje vlády reprezentuje bezpochyby strana, která je právě u moci, popřípadě také předseda vlády. V současné době, tj. v červnu 2015, jsou ve všech třech zkoumaných zemích u moci vlády, v jejichž čele stojí oddaní zastánci zachování monarchie. V Austrálii je to Tony Abbott z Liberal Party, v Kanadě Stephen Harper z Conservative Party a na Novém Zélandu John Key z National Party.

Ukázkovým příkladem Abbottovy a Keyovy podpory monarchii je kontroverzní znovuoobnovení rytířských řádů, k čemuž došlo během jejich vlád z jejich iniciativy. Tento akt se setkal v obou zemích s rozporuplnými názory, a to jak u široké veřejnosti, tak u členů vládnoucích stran.

Paradoxně, ačkoliv kanadská Conservative Party je z výše zmíněných stran jediná, která má zachování monarchie jako bod svého politického programu, tak pouze Kanada z této trojice nemá vlastní rytířské řády a s tím spojené hodnosti (Brown 2014).

V případě republikanismu je to velmi podobné. Žádná z významných politických stran operujících na celostátní úrovni nepovažuje v současné době republikanismus a vznik republiky za akutní a zásadní politické téma, a to ani australská Labour Party.

V Austrálii, v Kanadě ani na Novém Zélandu politické strany oficiálně postoj a program, jestli zachovat stávající monarchii v čele s britským panovníkem, nebo ji zrušit a zavést republiku, nevyznávají. K problematice se ale často vyjadřují jednotliví politici. Velmi často se jedná o významné osobnosti politického života dané země, dá se tedy jen spekulovat, jak jejich názory mohou ovlivnit veřejné mínění.

Jak již bylo zmíněno, politické strany v současné době nepovažují otázku možného vzniku republiky za akutní. V žádném případě to ale neznamená, že tomu tak bude již navždy. Ve všech třech státech, napříč politickými stranami, si jsou všichni političtí představitelé vědomi faktu, že v budoucnosti nastane okamžik, kdy se tato problematika akutní stane a bude se muset řešit.

V současné době v těchto státech republikáni stojí v pozadí politického dění, kam ustoupili se slovy, že řešit otázku nástupnictví nyní, během královnina života, je nezdvořilé a nevhodné. Republikánští politici jak v Austrálii, tak v Kanadě i na Novém Zélandě se ale nechali slyšet, že v okamžiku smrti současné královny vyvolají debatu ohledně změny na postu hlavy státu.

9.3. *Jaký je názor veřejnosti na Commonwealth Realm, monarchii a jaké podpoře se těší republikanismus?*

Jednoznačně určit, jaký názor ohledně zachování monarchie, respektive nastolení republiky, ve zkoumaných státech převažuje, je velmi složité. V Austrálii, v Kanadě i na Novém Zélandu jsou relativně pravidelně prováděny průzkumy veřejného mínění. Je jasné, že výsledky těchto průzkumů nelze brát jako přesný obraz společnosti, jelikož jsou silně ovlivněny mnoha faktory, například složením reprezentativního vzorku obyvatel, způsobem provedení průzkumu, položenou otázkou či všeobecně panujícími náladami ve společnosti. Vliv na názory mají rovněž vlivy jako demografické složení, věk obyvatel, politická příslušnost, místo bydliště, ale i pohlaví. Určité tendence v populaci všem z průzkumů vyčíst lze.

U obyvatel ve všech třech zkoumaných státech dochází ke shodě v názoru na vládu současné královny Alžběty II. a na ni samotnou. Převážná většina obyvatel, a to včetně těch republikánsky smýšlejících, královnu respektuje, uznává a nevyžaduje okamžité zrušení monarchie a nastolení republiky.

Situace a názory obyvatel se ovšem zásadně mění, jakmile zazní otázka týkající se budoucího královnina nástupce nejen na britském trůně, ale i v čele všech států Commonwealth Realms. Následník trůnu princ Charles se těší u

obyvatel výrazně nižší podpoře. Značná neobliba následníka trůnu vyvolává republikánské názory i u lidí, kteří v současné době podporují královnu a monarchii. Pro stávající republikány je osoba prince Charlese již jen pomyslnou třesničkou na dortu, která jen doplní jejich dlouhodobé argumenty, například finální zbavení se koloniální minulosti, možnost demokraticky si zvolit hlavu státu či odpoutání církve od státu.

V poslední době lze především v Austrálii pozorovat částečný pokles podpory odstranění monarchie a vzniku republiky. Mnozí političtí komentátoři se shodují na tom, že původ tohoto vývoje lze hledat v událostech, jako byla svatba prince Williama a Kate Middleton v roce 2011, výročí šedesáti let na trůně Alžběty II. v roce 2012 či narození následníka trůnu prince George v roce 2013. Podpora vzniku republiky se pohybuje lehce nad čtyřiceti procenty, což i tak představuje významný pokles preferencí od konce devadesátých let, kdy proběhlo referendum o republice.

V případě Kanady nelze vyzorovat dlouhodobé tendence. Na přelomu tisíciletí v Kanadě postupně narůstaly preference vzniku republiky, ovšem v posledních letech je opět zaznamenán pokles a naopak narůstá počet příznivců zachování monarchie, což má spojitost opět s životem prince Williama. Vyjádřit tyto stavy v procentech je ovšem velmi složité, protože v jednotlivých průzkumech vychází značně rozdílné výsledky. Poslední průzkumy hovoří o necelých čtyřiceti procentech zastánců republiky.

Na Novém Zélandě je situace odlišná. Na Novém Zélandě je v posledních letech pozorovaný a vysledovaný výrazný nárůst počtu příznivců založení republiky, a to navzdory popularitě, které se na tomto ostrovním státě těší královna i princ William se svou rodinou. Poslední průzkumy ukázaly, že pro vznik republiky je necelých padesát procent Novozélandců, ovšem paradoxně, podobné procento Novozélandců by souhlasilo, aby na trůn později usedl princ Charles.

Australané, Kanadáné i Novozélandáné rovněž využívají sociální sítě, kde mohou, ale samozřejmě nemusí, vyjádřit svou podporu či sympatie stranám, hnutím či platformám, které se angažují v propagaci buď stávajícího monarchistického, nebo potenciálního republikánského zřízení. V absolutních číslech jsou v otázce sociálních sítí nejaktivnější a nejangažovanější Australané, po mém přepočítání s ohledem na počet obyvatel následně vyjde, že z monarchistických stran je nejoblíbenější ta v Austrálii, naopak z těch republikánských se z největší obliby mohou těšit republikáni na Novém Zélandě.

10 Závěr

V této diplomové práci jsem se snažila zjistit a následně porovnat, jaký je vztah a postoj Austrálie, Kanady a Nového Zélandu vůči Commonwealth Realms, monarchii, britské královské rodině a zároveň, jaké jsou republikánské tendence v daných zemích.

V teoretické části jsem nejprve uvedla, co je charakteristické pro monarchii, na jakém principu funguje (nejen) konstituční monarchie. S ohledem na téma práce jsem se v teoretické části věnovala i charakteristice republiky a republikánských hnutí a argumentům, jež republikáni často používají. V následující kapitole jsem teorii konstituční monarchie aplikovala na realitu britské monarchie, respektive monarchií v celém Commonwealth Realms, a představila její fungování. Významný prostor v práci je rovněž věnovaný Commonwealthu.

V dalších kapitolách jsem se již věnovala jednotlivých případům, tedy Austrálii, Kanadě a Novému Zélandu. Ve všech tří případových studiích jsem se snažila následovat stejnou osnovu a zmínit stručnou charakteristiku dané monarchie, dále pak historii republikanismu, zlomové události, hlavní argumenty, postoj politických reprezentantů a postoj veřejnosti.

Jak v Austrálii, tak v Kanadě a i na Novém Zélandu je s otázkou zachování monarchie anebo zavedení republiky spojen minimálně jeden specifický fenomén, kterým jsem se v textu rovněž věnovala. V případě Austrálie se jedná o referendum, které proběhlo v roce 1999. Referendum bylo vyústěním dlouhodobých snah o změnu formy vlády a průzkumy veřejného mínění naznačovaly, že ke změně s vysokou pravděpodobností dojde. Ovšem zamýšlený způsob volby budoucího prezidenta si Australany nezískal a právě kvůli tomu referendum dopadlo neúspěšně.

V případě Kanady jsem připomněla unikátní pozici a roli frankofonního Québecu v rámci Kanady. Québec dává dlouhodobě najevo svou nespokojenost a nesouhlas se svou pozicí v rámci kanadské federace, která je

jinak anglofonní. Frankofonní Kanadčané stále připomínají historické křivdy a útisk, kterým museli čelit v minulosti, a proto nejenže volají po svém odtržení od zbytku Kanady, ale i po nastolení republiky, což by pro ně znamenalo finální přetrhání vazeb s Velkou Británií a konečně odpoutání se od minulosti.

Na Novém Zélandu lze pozorovat takovéto unikátní fenomény či témata rovnou dvojce: prvním je debata ohledně změny designu novozélandské vlajky, která vyvrcholí referendem v roce 2016. Tyto debaty trvají již dlouhou dobu a možnost nového vzhledu vlajky, bez Union Jacka, je přijímána pozitivně u všech Novozélandčanů napříč politickým přesvědčením a bez ohledu na názor na zachování monarchie či zavedení republiky. Nejčastějším argumentem je právě fakt, že dnes, ve 21. století, by Nový Zéland, jako nezávislý stát, už na své vlajce neměl mít vlajku svého bývalého kolonizátora. Druhým tématem specifickým pro republikánskou debatu zde je postavení novozélandských Maorů v rámci novozélandského systému, který je upraven prostřednictvím Treaty of Waitangi uzavřené mezi zástupci maorských kmenů a zástupci britské monarchie. Ozývají se názory, že v případě vzniku republiky Treaty of Waitangi pozbude platnosti. Odpůrci vzniku republiky argumentují slovy, že Nový Zéland nemá ústavu, kde by bylo zaneseno postavení původních obyvatel a potvrzení smluv, které byly mezi nimi a Korunou uzavřeny.

V případových studiích Austrálie, Kanady a Nového Zélandu jsem chtěla získat informace, abych byla schopna odpovědět na otázky, jež zároveň plnily roli komparačních kritérií v této komparaci, jíž celá práce je. Otázky zněly: *Jak se projevují republikánské snahy a tendence? Jak se k otázce monarchie versus republika staví politická reprezentace?* a *Jaký je názor veřejnosti na Commonwealth Realm, monarchii a jaké podpoře se těší republikanismus?* V poslední části jsem se snažila na zmíněné otázky odpovědět.

Přesně říct, jaké postoje k monarchii a k republice ve zkoumaných zemích převažují, je velmi složité. Výzkumy veřejného mínění, s nimiž jsem během zpracovávání práce pracovala, nabízely rozdílné hodnoty. V Austrálii a v Kanadě

lze v posledních letech pozorovat mírný nárůst počtu příznivců monarchie, naopak na Novém Zélandu sílí republikanismus. Ovšem ani v jednom zkoumaném případě není zaznamenána výrazná převaha jednoho, či druhého názoru. Zastánců monarchie, tak i republikánů je přibližně stejný počet. Každý krok a činnost, které provedou jak členové britské královské rodiny, tak australští, kanadští či novozélandští političtí představitelé vyznávající jeden nebo druhý směr, mohou veřejné mínění a postoj vychýlit na tu či onu stranu. Ve vyvozování konečných postojů populace je třeba počítat rovněž i se skupinou lidí, kteří v provedených průzkumech dosud uvádí odpověď „nevím,“ či „nerozhodnut.“ V případě konání referend hlasy těchto nerozhodnutých budou hrát zásadní roli.

V Austrálii, v Kanadě ani na Novém Zélandu se v současné době, tedy ještě za života královny Alžběty II., neočekává zahájení žádných významných republikánských diskuzí a kampaní, ani vypuknutí revolučních stavů, které by vedly k okamžitému nastolení republiky.¹⁹³ Jedním z důvodů pro toto chování je již několikrát zmiňovaný respekt a úcta ke královně, druhým důvodem jsou současní předsedové vlád ve všech třech státech, kteří patří mezi příznivce monarchie. S výsledky nových voleb a především pak s úmrtím královny se ovšem očekává, že v těchto zemích nastanou diskuze a jistě budou podniknuty akce a kroky, jejichž výsledky a následky v současné době nelze předpovědět.

Při jakýchkoliv odhadech a předpovědích do budoucnosti nelze nemyslet na událost, která se odehrála před šestnácti lety a která je stále v paměti většiny politiků. Tou událostí je samozřejmě myšleno již zmíněné australské referendum, kde konečné výsledky dopadly jinak, než jaké dlouhodobě předpovídaly průzkumy veřejného mínění.

---

¹⁹³ Události posledních týdnů a měsíců ovšem naznačují, že ke změnám na postu hlavy státu se schyluje v jiném státu Commonwealth Realms, a to na Barbadosu. V březnu 2015 barbadoský předseda vlády Freundel Stuart oznámil svůj plán na odstranění monarchie a jejího nahrazení republikou v čele s prezidentem narozeným na Barbadosu. K této změně má dojít v co nejkratším časovém horizontu, tedy v roce 2016, kdy bude Barbados slavit padesát let od zisku nezávislosti (Rayner 2015).

Navzdory zprávám a komentářům, jež hovoří o rostoucí podpoře monarchie v Austrálii, mají republikánská hnutí a republikánská myšlenka stále mnoho zastánců jak u veřejností, tak mezi významnými politickými představiteli. Uspořádání dalšího referenda o republice je nevyhnutelné. Vzhledem k ústavnímu a federálnímu uspořádání Austrálie, tedy že k platnosti referenda je potřeba zvítězit „pouze“ v nadpoloviční většině států tvořících australskou federaci, je možné, že ke změně dojde. Druhou podmínkou platnosti referenda je souhlas nadpoloviční většiny z celkového počtu australských obyvatel (Australian Electoral Commission 2012).¹⁹⁴

Dle průzkumů v Kanadě rovněž žije nezanedbatelné procento lidí, kteří by radši měli za hlavu státu prezidenta narozeného v Kanadě. Převážná většina příznivců republiky je koncentrovaná ve frankofonní provincii Québec, která dlouhodobě vyjadřuje svou nespokojenost v rámci Kanady a existence britské královny v čele jen, obrazně řečeno, přilévá olej do ohně separatistům. Z anglofonní Kanady se sice republikánské hlasy a názory také ozývají, nikoliv však s takovou intenzitou a razancí, jako v Québecu. S ohledem na kanadský ústavní systém to budou mít kanadští republikáni mnohem složitější než jejich australští kolegové. Kvůli separatistickým tendencím v Kanadě platí, že k jakékoliv změně v ústavě, což by odstranění monarchie a zavedení republiky bezpochyby bylo, je potřeba souhlas všech deseti kanadských provincií a federálního parlamentu. Osobně si myslím, že k tomu v nejbližší době určitě nedojde, protože kanadský vztah k monarchii je navzdory všemu silný a zájem politiků a obyvatel podstoupit znovu celý proces změny ústavy nulový.

Třetí zkoumaná země, Nový Zéland, se nachází v poněkud odlišné situaci. Nový Zéland byl tradičně chápán jako zřejmě nejloajálnější stát v Commonwealth Realms, avšak v posledních několika let zde narůstá počet příznivců republikánského zřízení, a to především mezi mladými Novozéland'any. S tím, že Nový Zéland nebude monarchií s britským

---

¹⁹⁴ Tento systém je známý pod názvem *double majority*. Dostupné na: <http://www.aec.gov.au/elections/referendums/types.htm>; 26. 6. 2015.

panovníkem v čele navždy, je smířen i premiér Key, ačkoliv je sám věrným monarchistou. Nový Zéland je oproti Austrálii a Kanadě unitárním státem. Procedura rozhodování ohledně zrušení monarchie a nastolení republiky tedy by měla být nejjasnější a nejjednodušší právě zde, a to jak v případě referenda, tak v případě rozhodování parlamentu. Z těchto důvodů si myslím, že právě u Nového Zélandu je největší pravděpodobnost (či riziko), že se stane republikou.

V Austrálii, v Kanadě i na Novém Zélandu existuje jak početná skupina příznivců zachování monarchie, tak početná skupina příznivců zavedení republiky. Výsledky průzkumů veřejného mínění se mnohdy i výrazně odlišují, proto je velmi složité určit, v kterém státě je republikanismus nejsilnější a ve kterém nejslabší. Skutečný postoj k monarchii či míru republikanismu bude možné zjistit až po absolvování referend. Do té doby vše budou jen spekulace a domněnky.

11 Seznam použitých zdrojů

11.1. Prameny

Balfour Declaration 1926. *Museum of Australian Democracy*. Dostupné na: http://www.foundingdocs.gov.au/resources/transcripts/cth11_doc_1926.pdf, 1. 3. 2015.

Bill of Rights Institute (2010). *English Bill of Rights (1689)*. Dostupné na: <http://billofrightsinstitute.org/resources/educator-resources/americanpedia/americanpedia-documents/english-bill-of-rights/>, 2. 3. 2015.

Conservative Party of Canada (2011). *Conservative Party of Canada Constitution*. Dostupné na: <http://www.conservative.ca/media/2012/06/Sept2011-Constitution-E.pdf>; 13. 6. 2015. Pravidlo 2.

Constitutional Act, 1982. *Rights of the Aboriginal Peoples of Canada*. Ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/CONST_E.pdf; 23. 6. 2015.

The Kampala Communiqué (2007). *Commonwealth Heads of Government Meeting*. 23. – 25. Listopad 2007. Dostupné na: http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/CHOGM_2007_Communique.pdf; 2. 6. 2015. Článek 88.

The London Declaration 1949. *The Commonwealth*. Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/sites/default/files/history-items/documents/London%20Declaration%20of%201949.pdf>; 11. 3. 2015.

National Platform (2011). *Australian Labor*, Dostupné na: http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/australianlaborparty/pages/121/attachments/original/1365135867/Labor_National_Platform.pdf?1365135867; 24. 4. 2015.

11.2. Literatura

Adamová a kol. (2001). *Politologický slovník*. C.H.Beck, Praha.

Barker, E. (1951a). A General View of British Monarchy. In: Barker, E. *British Constitutional Monarchy*. Central Office of Information, London. pp.1-6.

Barker, E. (1951b). The Monarchy in Three Spheres: Internal Policy, Foreign Affairs, and Commonwealth Relations. In: Barker, E. *British Constitutional Monarchy*. Central Office of Information, London. pp. 7-19.

Barnes, F. (2014). Bringing Another Empire Alive? The Empire marketing Board and the Construction of Dominion Identity, 1926-33. *The Journal of Imperial and Commonwealth History*. Vol. 42, No. 1; pp. 61-85.

Benedictus, L. (2015). After Barbados, who will be next to give the Queen her marching orders? *The Guardian*. Publikováno dne: 24. 3. 2015. Dostupné na: <http://www.theguardian.com/uk-news/shortcuts/2015/mar/24/after-barbados-who-will-be-next-to-give-the-queen-her-marching-orders>; 21. 6. 2015.

Bethune, B. – Treble, P. (2010). Who Will Wear the Crown in Canada? *Maclean's*. Vol. 123, No. 25/26. Publikováno dne: 5. 7. 2010.

Bowden, J. (2011). The Maple Crown and the Commonwealth Realms. *Parliamentum*. Dostupné na: <http://parliamentum.org/2011/09/22/the-macdonald-laurier-institute-and-an-early-debate-on-the-crown-of-canada/>; 6. 6. 2015.

Bowden, J. (2012). Review of Canada's Constitutional Monarchy by Nathan Tidridge. *Parliamentum*. Publikováno dne: 16. 1. 2012. Dostupné na: <http://parliamentum.org/2012/01/16/review-of-canadas-constitutional-monarchy-by-nathan-tidridge/>; 25. 6. 2015.

Boyce, P. (2008a). Monarchy's Survival in the Old Commonwealth. In: Boyce, P. J. *The Queen's Other Realms: The Crown and Its Legacy in Australia, Canada and New Zealand*. Federation Press. Sydney. pp. 1-24.

Boyce, P. (2008). Republicanism. In: Boyce, P. J. *The Queen's Other Realms: The Crown and Its Legacy in Australia, Canada and New Zealand*. Federation Press. Sydney. pp. 209-229.

Boyce, P. (2012). The Australian Monarchy in the Twenty-first Century. In: Edited by Jennifer Smith, J. - Jackson, D. M. (eds.). *The Evolving Canadian Crown*. Institute of Intergovernmental Relations, Queen's School of Policy Studies, McGill-Queen's University Press. Montréal. pp. 177-192.

Brown, J. (2014). Why Canadians can't be 'Dames' or 'Sirs'-- and why some people want that to change. *CBC Radio*. Publikováno dne: 7. 10. 2014. Dostupné na: <http://www.cbc.ca/radio/the180/organic-foods-canada-s-military-role-in-iraq-free-trade-nation-1.2868748/why-canadians-can-t-be-dames-or-sirs-and-why-some-people-want-that-to-change-1.2868741>; 18. 6. 2015.

Chapman, P. (2011). Popularity of monarchy soars in New Zealand. *The Telegraph*. Publikováno dne: 4. 5. 2011. Dostupné na: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/australiaandthepacific/newzealand/8491525/Popularity-of-monarchy-soars-in-New-Zealand.html>; 28. 4. 2015.

- Chevrier, M. (2001). Our Republic in America. In: Venne, M. - Chodos, R. - Blair, L. (eds.). *Vive Quebec!* James Lorimer & Company. Ontario. pp. 87- 98.
- Clibbon, J. (2012). The 'special relationship' of native peoples and the Crown. *CBC Canada*. Publikováno dne: 22. 5. 2012. Dostupné na: <http://www.cbc.ca/news/canada/the-special-relationship-of-native-peoples-and-the-crown-1.1189032>; 23. 6. 2015.
- Coakley, J. (2011). Kingdoms, republics and people's democracies: legitimacy and national identity in European constitutions. *National Identities*. Vol. 13, No. 3; pp. 267-285.
- Cook, M. (2014). Royal family - Changing views of royalty. *Te Ara - the Encyclopedia of New Zealand*. Dostupné na: <http://www.teara.govt.nz/en/royal-family/page-4>; 25. 4. 2015.
- Cox, N. (2002). Republican Sentiment in the Realms of the Queen: The New Zealand Perspective. *Manitoba Law Journal*, Vol. 29. Dostupné na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=420741; 12. 6. 2015.
- Cox, N. (2012). „The Crown Down Under“: Issues and Trends in Australia and New Zealand. In: Jennifer Smith, J. – Jackson, D. M. (eds.). *The Evolving Canadian Crown*. Institute of Intergovernmental Relations, Queen's School of Policy Studies, McGill-Queen's University Press. Montréal. pp. 193-205.
- Crowe, V. (1997). *The Commonwealth in a Changing World: New Relationship and New Directions?* The Stationery Office, London. Report based on Wilton Park Conference 494, 11-14 March 1997 on „The Commonwealth in a Changing World: New Relationship and New Directions.“
- Cullen, M. (2011). A Republic for New Zealand? A Modest Approach. In: Morris, C. – Boston, J. – Butler, P. (eds.). *Reconstituting the Constitution*. Springer Science & Business Media, Heidelberg. pp. 99-107.
- Cunningham, D. (1999). Chretien's millennium project. *Alberta Report/ Newsmagazine*. Vol. 26, No. 4.
- Evans, J. A. (2002). The Canadian Monarchy. *Contemporary Review*. Vol. 281, No. 1641; pp. 213-219.
- Fisher, J. (nedatováno). *The Malign Influence of Parliament?* Dostupné na: <http://www.republican.co.nz/Republican%20Movement%20of%20Aotearoa.html> 24. 4. 2015.

Flint, D. (2004). Australian republicanism, sovereignty and the States.. In: Hudson, W. – Brown, AJ. (eds). *Restructuring Australia*. The Federation Press, Sydney. pp.84-97.

Fraser, J. (2012). When Quebecers loved the Crown (and why they stopped). *National Post*. Publikováno dne: 28. 4. 2012. Dostupné na: <http://news.nationalpost.com/full-comment/john-fraser-when-quebecers-loved-the-crown-and-why-they-stopped>; 6. 6. 2015.

Griffith, G. (1999). Constitutional Monarchy or Republic? The November 1999 Referendum. *Briefing Paper No. 19/99*. NSW Parliamentary Library Research Service. Dostupné na: [http://www.parliament.nsw.gov.au/prod/parlment/publications.nsf/0/efa97938eb68dae8ca256ecf0009e3d1/\\$FILE/19-99.pdf](http://www.parliament.nsw.gov.au/prod/parlment/publications.nsf/0/efa97938eb68dae8ca256ecf0009e3d1/$FILE/19-99.pdf), 26. 6. 2015.

Griffiths, E. (2014). 'Pre-eminent' Australians to be made knights or dames under a new award, PM Tony Abbott says. *ABC*. Publikováno dne: 26. 3. 2014. Dostupné na: <http://www.abc.net.au/news/2014-03-25/pre-eminent-australians-could-be-made-knight-or-dame/5344646>; 22. 4. 2015.

Hankins, J. (2010). *Exclusivist Republicanism and the Non-Monarchical Republic*. *Political Theory*, Vol. 38, No. 4; pp. 452-482.

Harris, N. (2005). What is Monarchy? In: Harris, N. *System of Government: Monarchy*. Evans Brothers Limited, London. pp. 4-9.

Harvey, A. (2004). Monarchy and Democracy: A Progressive Agenda. *Political Quarterly*. Vol. 75 No. 1; pp. 34-42.

Higley, J. – McAllister, I. (2002). Elite division and voter confusion: Australia's republic referendum in 1999. *European Journal of Political Research*. Vol. 41; pp. 845-861.

Holden, L. (2009). The New Zealand Republic Handbook. *Republican Movement of Aotearoa New Zealand*. Auckland.

Hudson, W. (2004). Republicanism: An Introduction. In: Hudson, W. – Brown, AJ. (eds). *Restructuring Australia*. The Federation Press, Sydney. pp. 79-83.

Hunter, J. (2012). A more modern crown: changing the rules of succession in the Commonwealth Realms. In: Lanigan, Jane (ed). *Commonwealth law bulletin*. Vol. 38, No. 3; pp. 423-467.

Jackson, D. M. – Haversock, L. M. (2012). The Crown in the Provinces: Canada's Compound Monarchy. In: In: Smith, J. – Jackson, D. M. (eds). *The*

Evolving Canadian Crown. Institute of Intergovernmental Relations, Queen's School of Policy Studies, McGill-Queen's University Press. Montréal. pp. 11-29

Jesson, B. (1996). Republicanism in New Zealand. In: Trainor, L. (ed). *Republicanism in New Zealand*. The Dunmore Press Ltd, Palmerston North. pp. 47-59.

Jones, K. (1995). Australia – Proud to be a Constitutional Monarchy. *The Parliamentarian. Journal of the Parliaments of the Commonwealth*. Vol. 76, No. 3; pp. 208-210.

Jones, B. T. – McKenna, M. (2013). Rekindling the Fire: The Republic and Australia's Future. In: Jones, B. T. – McKenna, M. *Project republic*. Black Inc, Collingwood. pp. 1-9.

Jones, B. T. (2014). Introduction. In: Jones, B. T. *Republicanism and Responsible Government: The Shaping of Democracy in Australia and Canada*. McGill-Queen's Press. Montréal. Nestránkováno. Dostupné na: <https://books.google.cz/books?id=7IlkCQAAQBAJ&pg=PT9&dq=republicanism+and+responsible+government:+the+shaping+of+democracy+in+canada+and+in+australia&hl=cs&sa=X&ved=0CCMQ6AEwAGoVChMI-L2WiPSOxgIVhpYsCh2HaADd#v=onepage&q=republicanism%20and%20responsible%20government%3A%20the%20shaping%20of%20democracy%20in%20canada%20and%20in%20australia&f=false>, 10. 6. 2015.

Kellet, C. (2007). Former Mayor Clem Jones dies. *Brisbane Times*. Publikováno dne: 16. 12. 2007. Dostupné na: <http://www.brisbanetimes.com.au/articles/2007/12/15/1197568304193.html>; 22. 4. 2015.

Kenny, M. (2014). Republican movement wanes amid royal revival. *The Sydney Morning Herald*. Publikováno dne: 15. 4. 2014. Dostupné na: <http://www.smh.com.au/federal-politics/republican-movement-wanes-amid-royal-revival-20140415-zqv05.html>; 24. 4. 2015.

Key, J. (2009). Queen approves title changes; Governor-General knighted. *Official Website of New Zealand Government*. Publikováno dne: 27. 3. 2009. Dostupné na: <http://www.beehive.govt.nz/release/queen-approves-title-changes-governor-general-knighted>; 28. 4. 2015.

Kubát, M. (2007). Volby a volební systémy. In: Cabada, L. – Kubát, M. a kol. Úvod do studia politické vědy. Plzeň. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. pp. 251-303.

- Kullmann, C. (2008). Attitudes towards the Monarchy in Australia and New Zealand Compared. *Commonwealth & Comparative Politics*. Vol. 46, No. 4; pp. 442-463.
- Kurian, G. T. (2011). The Encyclopedia of Political Science. *SAGE Knowledge*. Publikováno na: <http://knowledge.sagepub.com/view/the-encyclopedia-of-political-science/n1357.xml>; 6. 3. 2015.
- Lane, F. C. (1966). At the Roots of Republicanism. *The American Historical Review*. Vol. 71, No. 2; pp. 403-420.
- Lewis, B. R. (2011). Introduction. In: Lewis, B. R. *Monarchy: The History of an Idea*. The History Press, Stroud. Nestránkováno.
- Lord Howell of Guildford (2011). The Commonwealth: A Global Network for the 21st Century. *The Round Table*. Vol. 100, No. 414; pp. 251-255.
- Lowett, F.(2014). Republicanism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Dostupné na: <http://plato.stanford.edu/entries/republicanism/>; 26. 6. 2015.
- Lundan, S. M. – Jones, G. (2001). The ‘Commonwealth Effect’ and the Process of Internationalisation. *The World Economy*. Vol. 24, No. 1; pp. 99-118.
- Lydall, R. – Domoniczak, P. (2009). Majesty go home: Charles visit to Canada hit by Quebec protests. *Evening Standard*. Publikováno dne: 11. 11. 2009.
- Lyons, K. (2014). Prince George 'the Republican Slayer': New Australian poll shows desire to get rid of monarchy is at lowest point for 35 years as Kate, William and baby fly to Sydney. *Daily Mail*. Publikováno dne: 16. 4. 2014. Dostupné na: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2605667/Support-republic-slips-lowest-level-popularity-royals.html>; 28. 4. 2015.
- Maesham, F. (2013). Multiculturalism puts the lie to monarchists' milion. *Eureka Street*. Vol. 23, No. 11; pp. 21-22.
- Marin, S. (2015). British royal succession law to be contested in Quebec. *The Globe and Mail*. Publikováno dne: 31. 5. 2015. Dostupné na: <http://www.theglobeandmail.com/news/national/british-royal-succession-law-to-be-contested-in-quebec/article24718670/>; 8. 6. 2015.
- Marschall, P. (2011). The Coalition and the Commonwealth. *The Round Table*. Vol. 100, No. 414; pp. 257-265.

- Martin, G. (2015). The meaning and origin of the expression: Annus horribilis. *The Phrase Finder*. Dostupné na: <http://www.phrases.org.uk/meanings/annus-horribilis.html>; 20. 4. 2015.
- McCullough, J. J. (2015). *Monarchies in Commonwealth Realms*. Dostupné na: <http://www.jjmccullough.com/realms.htm>; 4. 4. 2015.
- McDougall, D. (2005). Australia and the Commonwealth. *The Round Table*. Vol. 94, No. 380; pp. 339-349.
- McGreery, C. (2012). Myth and Misunderstanding: The Origins of the Letters Patent Constituting the Office of the Governor General, 1947. In: Smith, J. – Jackson, D. M. (eds). *The Evolving Canadian Crown*. Institute of Intergovernmental Relations, Queen's School of Policy Studies, McGill-Queen's University Press. Montréal. pp. 31-54.
- McIntyre, W. D. (1977). *The Commonwealth of Nations. Origins and Impact, 1869 – 1971*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- McKenna, M. (1996). The End of the Affair 1963 – 1995. In: McKenna, M. *The Captive Republic. A History of Republicanism in Australia 1788 – 1996*. Cambridge University Press, Cambridge. pp. 219-263
- McLean, I. – McMillan, A., eds. (2009). *Concise Oxford Dictionary of Politics*. Oxford University Press, Oxford.
- Mills, G. (1999). International Junket or Force for Change? SA and the Commonwealth in the 21st Century. In: Mills, G. – Stremlau, J. (eds). *The Commonwealth in the 21st Century*. The South African Institute of International Affairs, Johannesburg. pp. 1-13.
- Milne, J. (2004). Ditch Queen, say former Governors General. *The New Zealand Herald*. Publikováno dne: 14. 11. 2004. Dostupné na: http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=3610094; 28. 4. 2015.
- Minsky, A. (2010). Canadians don't want Queen, even if she's done great job. *Canada.com*. Publikováno dne: 16. 6. 2010. Dostupné na: <http://www.canada.com/news/Canadians+want+Queen+even+done+great/3158692/story.html>; 13. 6. 2015.
- Moody, J. (nedatováno). Past Attempts to Change New Zealand's Flag. *The XIX. International Congress of Vexilology*. Dostupné na: <http://www.flaginstitute.org/pdfs/John%20Moody.pdf>; 30. 4. 2015. pp. 47-50.

Murphy, P. (2011). Britain and the Commonwealth: Confronting the Past - Imagining the Future. *The Round Table*. Vol. 100, No. 414; pp. 267-283.

Murphy, P. (2013). „De-Dominionisation“ in the 1970s. In: Murphy, P. *Monarchy and the End of Empire: The House of Windsor, the British Government, and the Postwar Commonwealth*. Oxford University Press, Oxford. pp. 143-160.

Newman, P. C. (1995). The time has come to declare a republic. *Maclean's*. Vol. 108, No. 50. Publikováno dne: 11. 12. 1995.

Oberdiek, H. (2008). Review of Republicanism and Political Theory by Cécile Laborde and John Maynor (eds.). *Notre Dame Philosophical Review*. Dostupné na: <http://ndpr.nd.edu/news/23551-republicanism-and-political-theory/>; 26. 6. 2015.

Packham, B. – Franklin, M. (2011). Republic support lowest in 17 years. *The Australian*. Publikováno: 25. 4. 2011. Dostupné na: <http://www.theaustralian.com.au/news/republic-support-lowest-in-17-years/story-e6frg6n6-1226044224188>; 18. 4. 2015.

Palmer, R. (2014). Could William and Kate effect quieten calls for republic of New Zealand? *Express*. Publikováno dne: 7. 4. 2004. Dostupné na: <http://www.express.co.uk/news/royal/469075/Is-this-Kate-and-William-s-last-tour-Down-Under-Support-grows-for-republic-of-New-Zealand>; 28. 4. 2015.

Parker, A. (2012). Victoria Day – Only in Canada. *Macleans*. Dostupné na: <http://www.macleans.ca/news/canada/victoria-day-only-in-canada/>; 5. 6. 2015.

Pauls, K. (2015). Royal Family support by Canadians waning, poll indicates. *CBC News*. Publikováno dne: 18. 5. 2015. Dostupné na: <http://www.cbc.ca/news/canada/manitoba/royal-family-support-by-canadians-waning-poll-indicates-1.3072469>; 14. 6. 2015.

Pearlman, J. (2014). Republicanism in Australia slumps to 20-year low after Royal tour. *The Telegraph*. Publikováno dne: 15. 7. 2014. Dostupné na: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/australiaandthepacific/australia/10967912/Republicanism-in-Australia-slumps-to-20-year-low-after-Royal-tour.html>; 16. 4. 2015.

Phillips, S. (2004). Republicanism in Canada in the Reign of Elizabeth II: The Dog That Didn't Bark. Youngest Canadians Strongest Supporters of Monarchy. *Canadian Monarchist News*. Dostupné na: <http://www.monarchist.ca/cmnn/2004/Sum04PDFRepublicanism.pdf>; 8. 6. 2015.

Pickering, P. (2013). Confronting the Good Monarch: Searching for a democratic Case for the Republic. In: Jones, B. T. – McKenna, M. *Project republic*. Black Inc, Collingwood. pp. 118-132.

Pierce, A. (2008). Kevin Rudd vows to make Australia a republic. *The Telegraph*. Publikováno dne: 8. 4. 2008. Dostupné na: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1584378/Kevin-Rudd-vows-to-make-Australia-a-republic.html>; 18. 4. 2015.

Potter, E. H. (2007). Canada in the Commonwealth. *Round Table*. Vol. 96, No. 391. pp. 447-463.

Razaq, R. (2010). Queen must be our last monarch. *Evening Standard*. Publikováno: 17. 8. 2010, pp. 25.

Rayner, G. (2015). Barbados PM says island will replace the Queen and move towards republic. *The Telegraph*. Publikováno dne: 23. 5. 2015. Dostupné na: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/centralamericaandthecaribbean/barbados/11489936/Barbados-PM-says-island-will-replace-the-Queen-and-move-towards-republic.html>; 21. 6. 2015.

Ritchie, J. – Markwell, D. (2006). Australian and Commonwealth Republicanism. *The Round Table*. Vol. 95, No. 387; pp. 727-737.

Robertson, D. (1986). *The Penguin Dictionary of Politics*. Penguin Books, London.

Robertson, P. L. – Singleton, J. (2001). The Commonwealth as an Economic Network. *Australian Economic History Review*, Vol. 41, No. 3; pp. 241-266.

Rovná, L. – Jindra, M. (2000). *Dějiny Kanady* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

Samhan, J. (2014). ‘Within the Commonwealth Realm’ – Australia. *Royal Central*. Publikováno: 30. 11. 2014, dostupné na: <http://royalcentral.co.uk/blogs/within-the-commonwealth-realm-australia-40704>; 4. 4. 2015.

Schiel, K. (2005). Introduction. In: Schiel, K. *Monarchy: A Primary Source Analysis*. The Rosen Publishing Group, New York. pp. 5-8.

Steffoff, R. (2008). Monarchy and its Origin. In: Steffoff, R. *Political Systems of the World. Monarchy*. Marschall Cavendish Benchamrk, Tarrytown, New York. pp. 21-37.

Shingler, B. (2013). *Quebec protesters want to cut monarchy ties*. *Metro News*. Publikováno dne: 20. 5. 2013. Dostupné na: <http://metronews.ca/news/canada/678098/quebec-protesters-want-to-cut-monarchy-ties/>; 11. 6. 2015.

Smith, A. – Mann, J. (2013). *A Tale of Two Ex-Dominions: Why the Procedures for Changing the Rules of Succession are So Different in Canada and Australia*. Institute of Intergovernmental Relations School of Policy Studies, Queen's University. pp. 1-22.

Stockley, A. P. (1996). *Becoming a Republic? Matters of Symbolism*. In: Trainor, L. (ed). *Republicanism in New Zealand*. The Dunmore Press Ltd, Palmerston North. pp. 61-79.

Taber, J. (2012). *Liberals vote to keep monarchy, legalize pot at convention*. *The Globe and Mail*. Publikováno dne: 15. 1. 2012. Dostupné na: <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/ottawa-notebook/liberals-vote-to-keep-monarchy-legalize-pot-at-convention/article620760/>; 10. 6. 2015.

Tapaleao, V. (2015). *Traditional flag designs prove to be most popular*. *New Zealand Herald*. Publikováno dne: 29. 5. 2015. Dostupné na: http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=11456858; 24. 6. 2015.

Trainor, L. (1996). *Republicanism: Models and Traditions*. In: Trainor, L. (ed). *Republicanism in New Zealand*. The Dunmore Press Ltd, Palmerston North. pp. 27-46.

Van der Donckt, Ch. (1999). *Examining the Commonwealth's Political Role: Constraints, Challenges, and Opportunities*. In: Mills, G. – Stremlau, J. (eds). *The Commonwealth in the 21st Century*. The South African Institute of International Affairs, Johannesburg. pp. 31-45.

Visser, J. (2013). *Prince George boosts popularity of the monarchy in Canada (provided Charles isn't king): poll*. *National Post*. Publikováno dne: 25. 7. 2013. Dostupné na: <http://news.nationalpost.com/news/canada/prince-george-boosts-popularity-of-the-monarchy-in-canada-provided-charles-isnt-king-poll>; 13. 6. 2015.

Ward, M. (1995). *The Republic of Australia?* *The Parliamentarian. Journal of the Parliaments of the Commonwealth*. Vol. 76, No. 3; pp. 214-217.

Warhust, J. (2009). *The Trajectory of the Australian Republic Debate*. *Papers on Parliament No. 51. Parliament of Australia*. Dostupné na:

http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Senate/Research_and_Education/pops/pop51/warhurst; 20. 4. 2015.

Williams, D. V. (2007). The Treaty of Waitangi: A „Bridle“ on Parliamentary Sovereignty. *New Zealand Universities Law Review*. Vol. 22, No. 4; pp. 598-621.

Williams, G. (2014). Republican movement lacks political vision. *The Sydney Morning Herald*. Publikováno dne: 21. 4. 2014. Dostupné na: <http://www.smh.com.au/comment/republican-movement-lacks-political-vision-20140421-zqx8g.html>; 22. 4. 2015.

Woldring, K. (2004). A maximalist republic: Achieving constitutional change by a strategic, participative process. In: Hudson, W. – Brown, A.J. (eds). *Restructuring Australia*. The Federation Press, Sydney. pp. 111-123.

Wong, S. (2014). Key: NZ becoming a republic „inevitable.“ *3News*. Publikováno dne: 7. 4. 2014. Dostupné na: <http://www.3news.co.nz/politics/key-nz-becoming-a-republic-inevitable-2014040717#axzz3YhtjUmek>; 28. 4. 2015.

Žaloudek, K. (1999). *Encyklopedie politiky*. Nakladatelství Libri, Praha.

11.3. Internetové zdroje

3News (2015). *Poll: NZers in favour of Kiwi head of state*. Publikováno dne: 4. 5. 2015. Dostupné na: <http://www.3news.co.nz/nznews/poll-nzers-in-favour-of-kiwi-head-of-state-2015050408#axzz3ayEXrVvh>; 20. 5. 2015.

ABC (2012). *The Dismissal, Australia's constitutional crisis*. Dostupné na: <http://www.abc.net.au/archives/80days/stories/2012/01/19/3411587.htm>; 17. 4. 2015.

ANU Poll (2015). *Australian Attitudes towards National Identity: Citizenship, Immigration and Tradition*. Report No. 18. April 2015. Dostupné na: http://politicsir.cass.anu.edu.au/sites/default/files/ANUpoll_29April2015.pdf; 2. 6. 2015.

Archives New Zealand (2015). *Treaty of Waitangi - Te Tiriti o Waitangi*. Dostupné na: <http://archives.govt.nz/exhibitions/treaty>; 20. 5. 2015.

Australian Electoral Commission (2011). *1999 Referendum Report and Statistics*. Publikováno dne: 24. 1. 2011. Dostupné na: http://www.aec.gov.au/elections/referendums/1999_Referendum_Reports_Statistics/Polling_Day.htm; 25. 6. 2015.

Australian Electoral Commission (2012). *Types of Referendums*. Publikováno dne: 10. 12. 2012. Dostupné na: <http://www.aec.gov.au/elections/referendums/types.htm>; 26. 6. 2015.

Australian Politics (2013). *Governor-General Quentin Bryce Calls For A Republic And Same-Sex Marriage*. Publikováno dne: 24. 11. 2013. Dostupné na: <http://australianpolitics.com/2013/11/24/quentin-bryce-boyer-lecture.html>; 18. 4. 2015.

Australian Politics (2014). *Arise Dame Quentin And Sir Peter: Abbott Reintroduces Knights And Dames For "Pre-Eminent Australians."* Publikováno dne: 25. 3. 2014. Dostupné na: <http://australianpolitics.com/2014/03/25/abbott-reintroduces-knights-and-dames.html>; 22. 4. 2015.

Australian Politics (2015a). *Governors-General Since 1901*. Dostupné na: <http://australianpolitics.com/lists/governor-generals-since-1901>; 4. 4. 2015.

Australian Politics (2015b). *List of Australian Prime Ministers Since 1901*. Dostupné na: <http://australianpolitics.com/lists/prime-ministers-since-1901>; 3. 4. 2015.

Australia's Prime Ministers (2015a). *John Howard*. Dostupné na: <http://primeministers.naa.gov.au/primeministers/howard/>; 18. 4. 2015.

Australia's Prime Ministers (2015b). *Kevin Rudd*. Dostupné na: <http://primeministers.naa.gov.au/primeministers/rudd/>; 18. 4. 2015.

BBC News (2012). *Profile: The Commonwealth*. Publikováno dne: 1. 2. 2012. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1554175.stm; 21. 4. 2015.

Canadian War Museum (2015). *Vimy Memorial*. Dostupné na: <http://www.warmuseum.ca/firstworldwar/history/after-the-war/remembrance/vimy-memorial/>; 6. 6. 2015.

CBC News (2015). *Charles must apologize: Quebec sovereigntists*. Publikováno dne: 30. 10. 2009. Dostupné na: <http://www.cbc.ca/news/canada/montreal/charles-must-apologize-quebec-sovereigntists-1.824073>; 8. 6. 2015.

Central Intelligence Agency. Dostupné na: <https://www.cia.gov/>.

Citizens for a Canadian Republic (2015a). *Our Goals*. Dostupné na: <http://www.canadian-republic.ca/goals.html>; 3. 6. 2015.

Commonwealth Freedom of Movement Organisation (2015). *About us*. Dostupné na: <http://www.cfmo.org/p/about-us.html>; 26. 6. 2015.

Commonwealth Network (2015). *Governors-general in the Commonwealth*. Dostupné na: http://www.commonwealthofnations.org/sectors/government/governor_general/; 2. 4. 2015.

CTV News (2012). *Support for monarchy grows in English Canada: poll*. Publikováno dne: 24. 5. 2012. Dostupné na: <http://www.ctvnews.ca/support-for-monarchy-grows-in-english-canada-poll-1.831243>; 13. 6. 2015.

Curiablog (2015). *Head of State Poll April 2015*. Publikováno dne: 4. 5. 2015. Dostupné na: <https://curiablog.wordpress.com/2015/05/04/head-of-state-poll-april-2015/>; 18. 5. 2015.

Department of the Prime Minister and Cabinet (2015). *The New Zealand Order of Merit*. Dostupné na: <http://www.honours.govt.nz/honours/overview/nzom>; 28. 5. 2015.

Facebook (2015a). *Australian Republican Movement*. Dostupné na: <https://www.facebook.com/AusRepublic?ref=ts&fref=ts>; 1. 6. 2015.

Facebook (2015b). *Australians for Constitutional Monarchy*. Dostupné na: <https://www.facebook.com/acmnorepublic/timeline>; 1. 6. 2015.

Facebook (2015c). *New Zealand Republic*. Dostupné na: <https://www.facebook.com/nzrepublic/timeline>; 1. 6. 2015.

Facebook (2015d). *Monarchy New Zealand*. Dostupné na: <https://www.facebook.com/MonarchyNewZealand/timeline>; 1. 6. 2015.

Facebook (2015e). *Citizens for a Canadian Republic*. Dostupné na: <https://www.facebook.com/CanRepublic.RepubliqueCan?ref=ts&fref=ts>; 14. 6. 2015.

Facebook (2015f). *Monarchist League of Canada / Ligue monarchiste du Canada*. Dostupné na: https://www.facebook.com/canadamonarchist?fref=pb&hc_location=profile_browser; 14. 6. 2015.

Faversham Stoa (2015). *Republicanism: The Pros and Cons*. Dostupné na: <http://stoa.org.uk/topics/monarchy/republicanism-pros-and-cons.pdf>; 26. 6. 2015.

Governor – General of the Commonwealth of Australia (2014). *The Honourable Dame Quentin Bryce AD CVO and Mr Michael Bryce AM AE*. Dostupné na: <https://www.gg.gov.au/bryce>; 18. 4. 2015.

Independent Australia (2011). *The Australian Republican Movement Vision and Policy*. Publikováno dne: 31. 8. 2011. Dostupné na: <https://independentaustralia.net/australia/australia-display/the-australian-republican-movement-vision-and-policy,3613>; 16. 4. 2015.

Infonews (2011). *Republic poll: Maori republic support climbs, despite wedding*. Publikováno dne: 2. 5. 2011. Dostupné na: <http://www.infonews.co.nz/news.cfm?id=66705>; 15. 5. 2015.

International Business Times (2011). *William and Kate head to Canada ready to rebrand the monarchy*. Dostupné na: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=e1ee7d0f-2b77-41a2-8e7c-13fdafc255a4%40sessionmgr115&vid=3&hid=110&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#db=bwh&AN=8OGE.DC60D2CB.3DB54BCB>, 12. 6. 2015.

John Key (2014). *About John Key*. Dostupné na: <http://www.johnkey.co.nz/pages/bio.html>; 29. 4. 2015.

Knight's Canadian Info Collection (2015). *Canada's Flags*. Dostupné na: <http://www.members.shaw.ca/kcic1/flags.html>; 25. 6. 2015.

Lewis Holden (2015). *About Lewis*. Dostupné na: <http://www.lewisholden.co.nz/p/about-me.html>; 25. 4. 2015.

Liberal Party of Australia (2015). *Team Members. Tony Abbott*. Dostupné na: <http://www.liberal.org.au/member/tony-abbott>; 21. 4. 2015.

Ministry for Culture and Heritage (2015). *Flags*. Publikováno dne: 8. 6. 2015. Dostupné na: <http://www.mch.govt.nz/nz-identity-heritage/flags>; 24. 6. 2015.

Newspoll (2014). *Political & Issue Trends > Republic > in Favour or Against*. Dostupné na: <http://www.newspoll.com.au/opinion-polls-2/opinion-polls-2/>; 28. 4. 2015.

New Zealand Herald (2010). *Cullen: New Zealand should be republic*. Publikováno dne: 29. 8. 2010. Dostupné na: http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=10669598; 12. 5. 2015.

NZ History (2014a). *Jim Bolger Biography*. Dostupné na: <http://www.nzhistory.net.nz/people/jim-bolger>; 27. 4. 2015.

NZ History (2014b). *Queen Elizabeth's Diamond Jubilee. Māori and the Queen*. Dostupné na: <http://www.nzhistory.net.nz/politics/queen-elizabeth-jubilee/maori-and-the-queen>; 12. 5. 2015.

New Zealand Now (2014). *The Treaty of Waitangi*. Dostupné na: <https://www.newzealandnow.govt.nz/living-in-nz/history-government/the-treaty-of-waitangi>; 20. 5. 2015.

New Zealand Republic (2014). *New Zealand Republic 2015. Our Blog*. Publikováno dne: 29. 12. 2014. Dostupné na: <http://www.republic.org.nz/new-membership>; 1. 6. 2015.

New Zealand Republic (2015a). *Our Goals and Objectives*. Dostupné na: <http://www.republic.org.nz/>; 23. 4. 2015.

New Zealand Republic (2015b). *Latest Poll - highest ever support for Kiwi Head of State*. Publikováno dne: 3. 5. 2015. Dostupné na: <https://republic-nz.squarespace.com/latestblog/latestpoll>; 18. 5. 2015.

Parliament of Australia (2013). *Tracking the push for an Australian republic*. Dostupné na: http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BN/2012-2013/AustralianRepublic; 24. 6. 2015.

Parliament of Canada (2015). *Manley, The Hon. John Paul, P.C., O.C., B.A., LL.B.* Dostupné na: <http://www.parl.gc.ca/Parlinfo/Files/Parliamentarian.aspx?Item=727ca7a8-0609-48eb-b6f3-01d086548302&Language=E>; 28. 6. 2015.

Project Gutenberg Self-Publishing Press (2015a). *Republican Association of New Zealand*. Dostupné na: http://self.gutenberg.org/articles/republican_association_of_new_zealand; 23. 4. 2015.

Project Gutenberg Self-Publishing Press (2015b). *Monarchist League of New Zealand*. Dostupné na: http://self.gutenberg.org/articles/monarchist_league_of_new_zealand#External_links; 1. 6. 2015.

Royal Central (2015). *New details of Prince Harry's New Zealand tour released*. Publikováno dne: 28. 4. 2015. Dostupné na:

<http://royalcentral.co.uk/princeharry/new-details-of-prince-harrys-new-zealand-tour-released-47842>; 28. 4. 2015.

Stuff (2008). *Kiwis split on republicanism*. Publikováno dne: 21. 4. 2008. Dostupné na: <http://www.stuff.co.nz/national/378538/Kiwis-split-on-republicanism>; 12. 5. 2015.

The Canadian Press (2009). *Flying eggs, pro-Quebec slogans greet Charles*. Publikováno dne: 10. 11. 2009. Dostupné na: <http://www.ctvnews.ca/flying-eggs-pro-quebec-slogans-greet-charles-1.452777>; 8. 6. 2015.

The Commonwealth. Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/>.

The Governor General of Canada (2014). *His Excellency the Right Honourable David Johnston*. Dostupné na: <https://www.gg.ca/document.aspx?id=13871&lan=eng>; 12. 6. 2015.

The Monarchist League of Canada (2015). *Who we are and what we do*. Dostupné na: <http://www.monarchist.ca/en/who-we-are>; 29. 5. 2015.

The National Archives (2015). *The sterling area and stabilisation*. Dostupné na: <http://www.nationalarchives.gov.uk/cabinetpapers/themes/sterling-area-stabilisation.htm>; 15. 3. 2015.

The Official Website of The British Monarchy. Dostupné na: <http://www.royal.gov.uk/>.

TVNZ (2012). *Poll finds Prince Charles' popularity unchanged by visit*. Publikováno dne: 19. 12. 2012. Dostupné na: <http://tvnz.co.nz/national-news/poll-finds-prince-charles-popularity-unchanged-visit-5298327>; 12. 5. 2015.

Twitter (2015a). *Our Republic*. Dostupné na: <https://twitter.com/AusRepublic>; 1. 6. 2015.

Twitter (2015b). *ACM – No Republic!* Dostupné na: <https://twitter.com/acmnorepublic>; 1. 6. 2015.

Twitter (2015c). *New Zealand Republic*. Dostupné na: <https://twitter.com/nzrepublic>; 1. 6. 2015.

Twitter (2015d). *Monarchy New Zealand*. Dostupné na: <https://twitter.com/monarchynz>; 1. 6. 2015.

Twitter (2015e). *Canadian Republic*. Dostupné na: <https://twitter.com/CanRepublic>; 14. 6. 2015.

Twitter (2015f). *Monarchist League*. Dostupné na: <https://twitter.com/monarchist>; 14. 6. 2015.

Waitangi Tribunal (2015). *The Meaning of the Treaty*. Dostupné na: <http://www.justice.govt.nz/tribunals/waitangi-tribunal/treaty-of-waitangi/the-meaning-of-the-treaty>; 20. 5. 2015.

Whitlamdismissal (2015). *November 11th, 1975*. Dostupné na: <http://whitlamdismissal.com/>; 17. 4. 2015.

Yankee Royalist (2015). *Commonwealth Realms*. Dostupné na: http://yankeeroyalist.blogspot.cz/p/blog-page_31.html; 24. 6. 2015.

12 Resumé

Commonwealth is a free intergovernmental organization consisting of 53 states which mostly used to be parts of former British Empire. Commonwealth Realms is unofficial group consisting of 16 states which share not only the common past, but also Queen Elisabeth II. as their head of state.

Most of these states are small and from the geo-political, economical and power aspect they are insignificant. But three of them are different. It's Australia, Canada and New Zealand. These states belong to the most significant states in the world but they are still part of Commonwealth Realms. These states share some identical features, they are stable democracies, very well developed and most of the population is created by descendants of immigrants from British Isles.

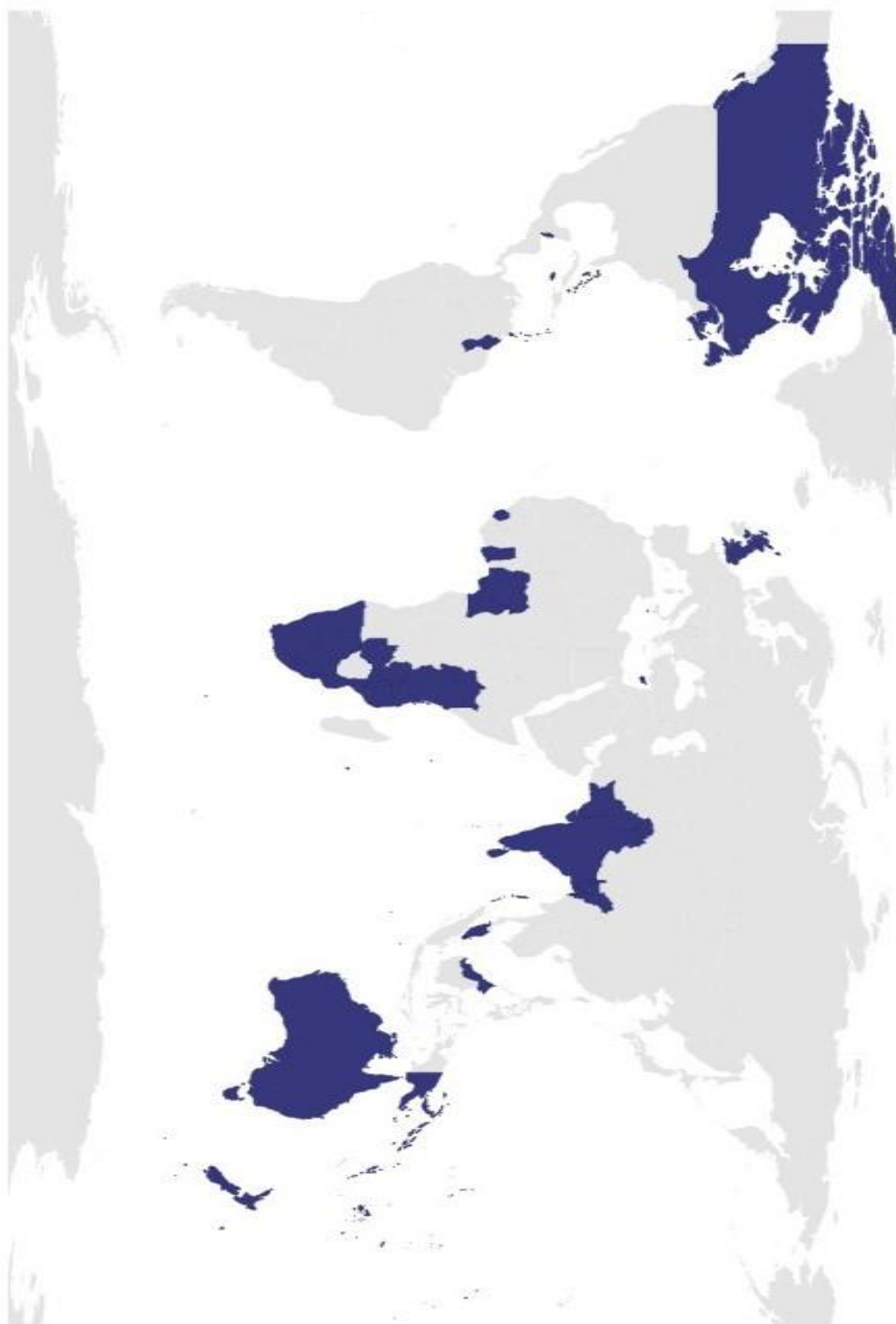
The aim of this thesis, which is called "*Attitude and Relation of Australia, Canada and New Zealand to Commonwealth and Commonwealth Realms,*" is to compare the attitudes of politicians and citizens to monarchy and Sovereign. The question of republicanism is also connected very closely with this topic. Because of it, analysis of republicanism and republican tendencies will create a significant part of this thesis.

Australia, Canada and New Zealand are identical in some features, but we can identify in each of them some features, which make republicanism and the question about keeping of monarchy or establishing of republic unique. In the case of Australia it is a referendum about republic held in 1999, in the case of Canada, I will introduce the special role of Francophone province Québec. For New Zealand are special the debates about design of flag and the relationship between Crown and Maoris, which is based on the Treaty of Waitangi.

This topic is very broad because the roots of republicanism can be found in the distant past. I have decided to focus on the period since 1990 but I will also mention some events which had happened before 1990 and were important for the issue.

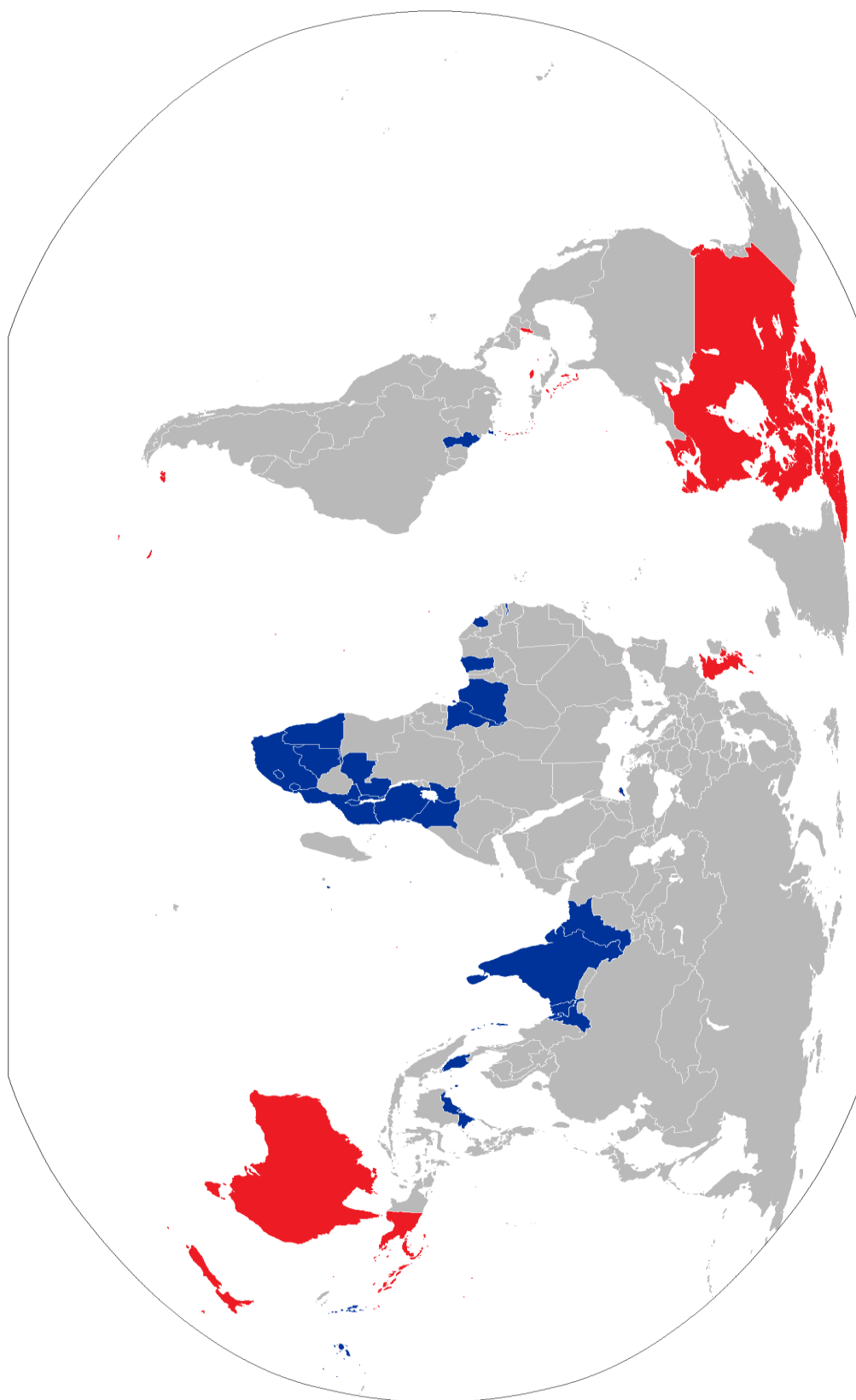
13 Přílohy

Příloha č. 1 Mapa zobrazující členské státy Commonwealth

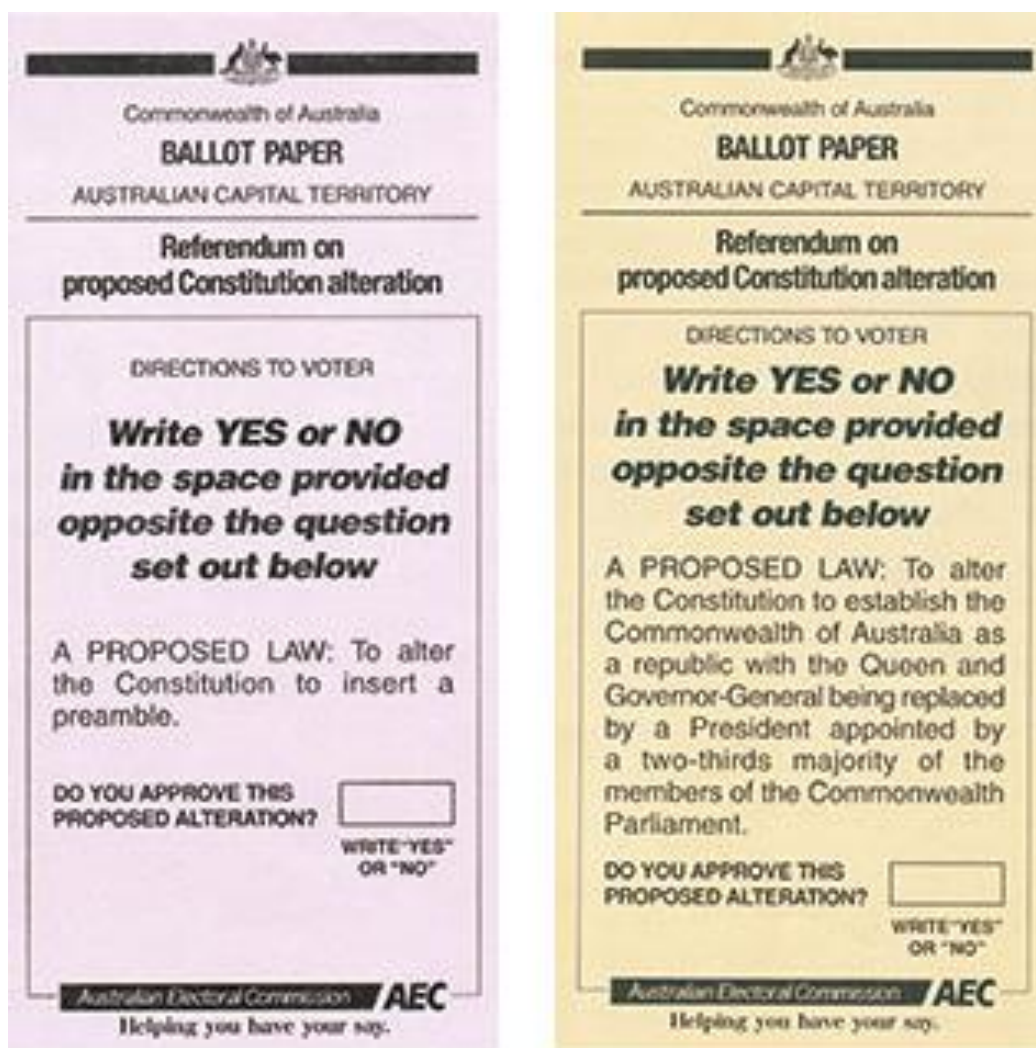
Zdroj: The Commonwealth (2015). *Member Countries*. Dostupné na: <http://thecommonwealth.org/member-countries>, 24. 6. 2015.

Příloha č. 2 Mapa zobrazující státy Commonwealth Realms

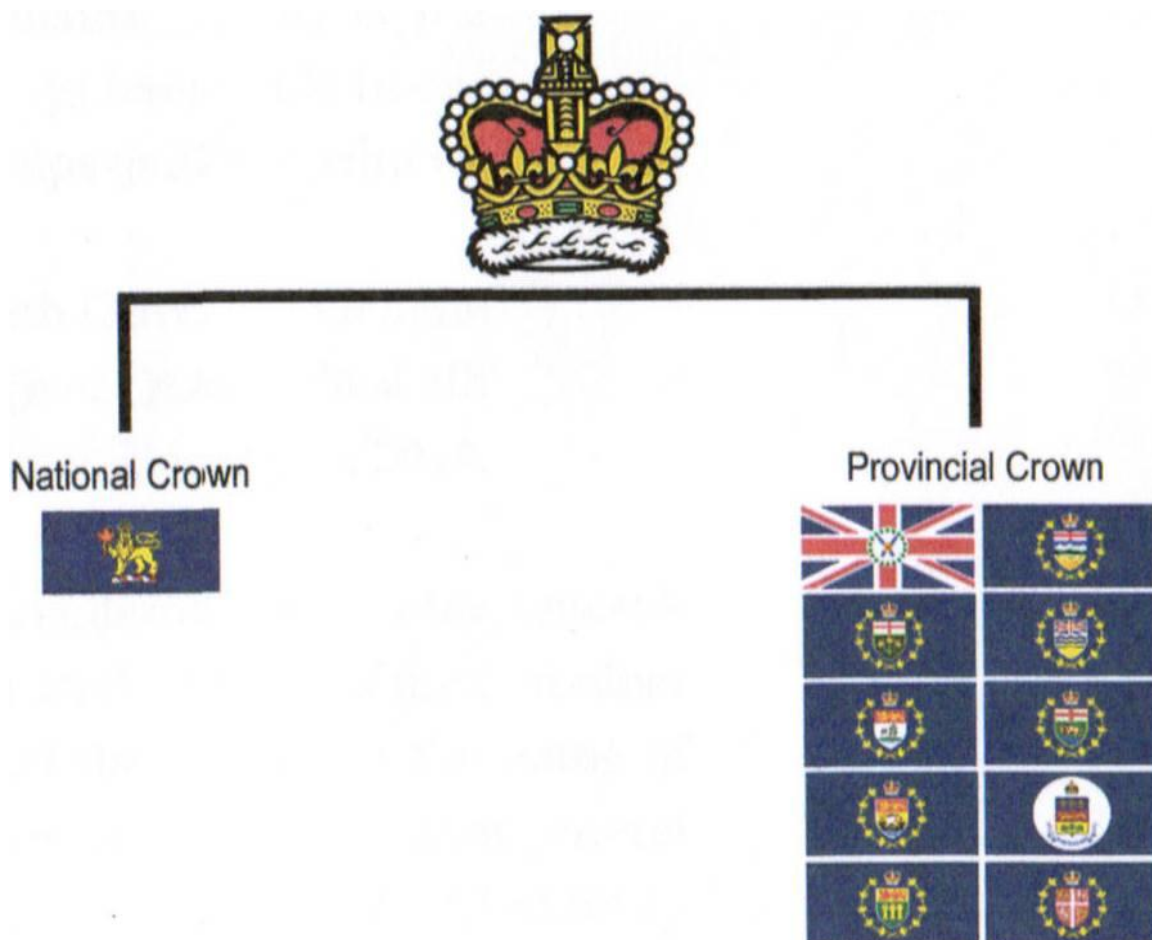
Zdroj: Yankee Royalist (2015). *Commonwealth Realms*. Dostupné na: http://yankeeroyalist.blogspot.cz/p/blog-page_31.html; 24. 6. 2015.

Příloha č. 3 Hlasovací lístky použité v australském referendu

Zdroj: Australian Electoral Commission (2011). *1999 Referendum Report and Statistics*. Publikováno: 24. 1. 2011. Dostupné na: http://www.aec.gov.au/elections/referendums/1999_Referendum_Reports_Statistics/Polling_Day.htm; 25. 6. 2015.

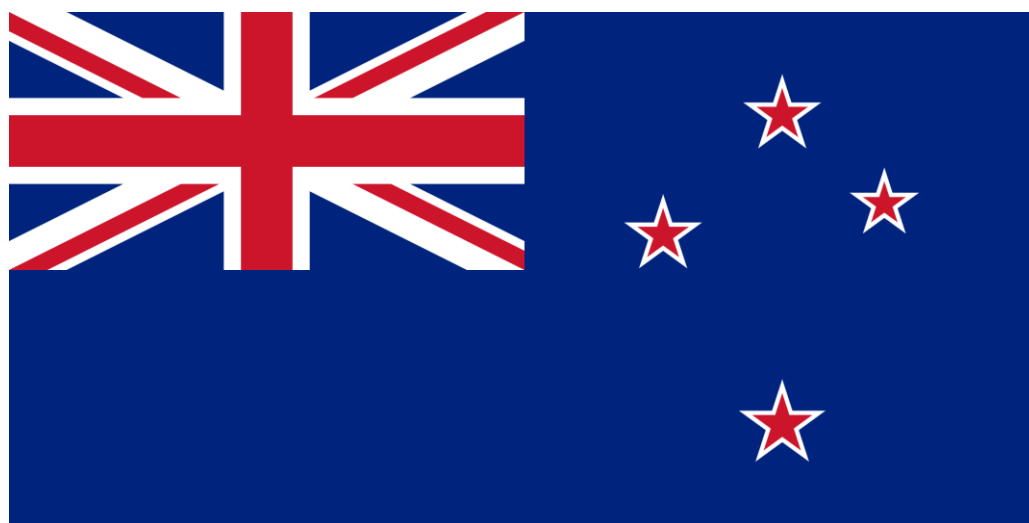
Příloha č. 4 Grafické zpracování funkce panovníka v *Kanadě* (tzv. *compound monarchy*). Na levé straně je zobrazena vlajka generálního guvernéra, na straně pravé standardy Lieutenants – guvernerů ze všech deseti kanadských provincií.

Zdroje: Bowden, J. (2012). Review of Canada's Constitutional Monarchy by Nathan Tidridge. *Parliamentum*. Publikováno dne: 16. 1. 2012. Dostupné na: <http://parliamentum.org/2012/01/16/review-of-canadas-constitutional-monarchy-by-nathan-tidridge/>; 25. 6. 2015.

Knight's Canadian Info Collection (2015). *Canada's Flags*. Dostupné na: <http://www.members.shaw.ca/kcic1/flags.html>; 25. 6. 2015.

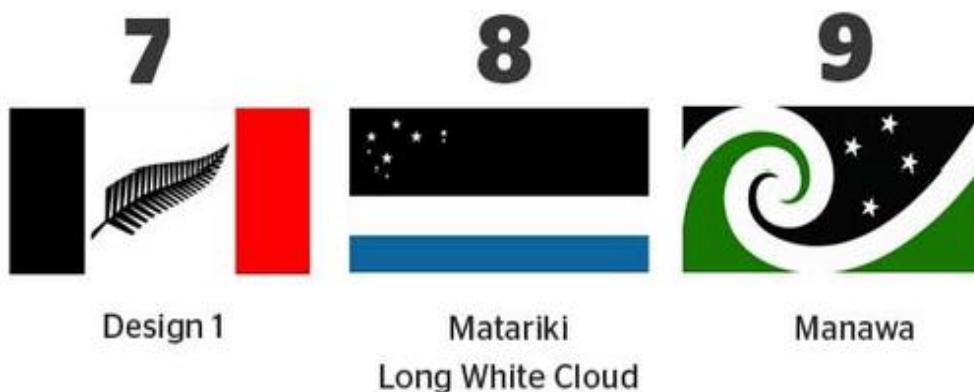
Příloha č. 5 Současná vlajka Nového Zélandu

Zdroj: Ministry for Culture and Heritage (2015). *Flags*. Publikováno dne: 8. 6. 2015. Dostupné na: <http://www.mch.govt.nz/nz-identity-heritage/flags>; 24. 6. 2015.

Příloha č. 6 Příklady návrhů na novou podobu novozélandské vlajky.

Zdroj: Tapaleao, V. (2015). Traditional flag designs prove to be most popular. *New Zealand Herald*. Publikováno dne: 29. 5. 2015. Dostupné na: http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=11456858; 24. 6. 2015.